

Službeni list

Europske unije

C 17

Hrvatsko izdanje

Informacije i objave

Godište 60.
18. siječnja 2017.

Sadržaj

I. Rezolucije, preporuke i mišljenja

REZOLUCIJE

Odbor regija

118. plenarno zasjedanje, 15. i 16. lipnja 2016.

2017/C 017/01	Rezolucija o nacrtu godišnjeg proračuna EU-a za 2017.	1
2017/C 017/02	Rezolucija Europskog odbora regija – Doprinos Europskog odbora regija programu rada Europske komisije za 2017. godinu	4
2017/C 017/03	Rezolucija o stanju informacijskih centara Europe Direct (EDIC)	11

MIŠLJENJA

Odbor regija

118. plenarno zasjedanje, 15. i 16. lipnja 2016.

2017/C 017/04	Mišljenje Europskog odbora regija – Industrija čelika: očuvanje održivih radnih mjesta i rasta u Europi	13
2017/C 017/05	Mišljenje Europskog odbora regija – Revizija višegodišnjeg financijskog okvira (VFO) sredinom provedbenog razdoblja	20
2017/C 017/06	Mišljenje Europskog odbora regija – Rasipanje hrane	28
2017/C 017/07	Mišljenje Europskog odbora regija – Suzbijanje radikalizacije i nasilnog ekstremizma: preventivni mehanizmi na lokalnoj i regionalnoj razini	33

HR

2017/C 017/08	Mišljenje Europskog odbora regija – Odgovor EU-a na demografske izazove	40
---------------	---	----

III *Pripremni akti*

ODBOR REGIJA

118. plenarno zasjedanje, 15. i 16. lipnja 2016.

2017/C 017/09	Mišljenje Europskog odbora regija – Zakonodavni prijedlozi o izmjeni direktiva o otpadu	46
2017/C 017/10	Mišljenje Europskog odbora regija – Strategija proširenja EU-a za razdoblje 2015. – 2016.	60

I.

(Rezolucije, preporuke i mišljenja)

REZOLUCIJE

ODBOR REGIJA

118. PLENARNO ZASJEDANJE, 15. I 16. LIPNJA 2016.**Rezolucija o nacrtu godišnjeg proračuna EU-a za 2017.**

(2017/C 017/01)

EUROPSKI ODBOR REGIJA,

- uzimajući u obzir svoja mišljenja o nacrtu proračuna EU-a za 2014., 2015. i 2016.,
 - uzimajući u obzir svoje mišljenje „Revizija višegodišnjeg financijskog okvira (VFO) sredinom provedbenog razdoblja”,
 - budući da se proračunski postupak za proračun EU-a za 2017. poklapa s pregledom/revizijom u sredini programskog razdoblja višegodišnjeg financijskog okvira predviđenom člankom 2. Uredbe Vijeća (EU, Euratom) br. 1311/2013 od 2. prosinca 2013. kojom se uspostavlja VFO za razdoblje 2014.–2020.;
1. ističe važnu ulogu proračuna EU-a za 2017. u razvoju i ostvarivanju ciljeva i prioriteta EU-a za poticanje rasta i zapošljavanja te stvaranje novih radnih mjesta, kao i za poboljšanje učinkovite kohezije EU-a i jačanje konkurentnosti u cilju rješavanja novih izazova;
 2. naglašava da se godišnji proračun EU-a suočava s nekoliko strukturno pogrešnih predodžbi oVFO-u, a to su:
 - ograničena sredstva za cijeli VFO, a osobito za naslove 3. i 4.,
 - sustav vlastitih sredstava koji se uglavnom temelji na nacionalnim doprinosima na temelju BND-a,
 - učestalije korištenje satelitskih instrumenata, čime se povećava fleksibilnost proračuna s jedne strane, ali i potkopava jedinstvo proračuna EU-a i demokratski nadzor Europskog parlamenta s druge,
 - opoziv nepotrošenih odobrenih sredstava koja se time nepovratno gube, umjesto da ih se prenese u sljedeću godinu kao pričuva za neočekivane potrebe;
 3. na temelju Komisijinog Godišnjeg pregleda rasta za 2016. ponovno ističe potrebu da proračun EU-a doprinese gospodarskom oporavku i ispuni još uvijek značajan investicijski jaz u EU-u nakon krize, koji šteti konkurentnosti i ugrožava gospodarsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju;
 4. ističe važnost europskih strukturnih i investicijskih fondova (ESIF), Europskog fonda za strateška ulaganja (EFSU), programa financiranja Obzor 2020., Erasmusa+ i programa financiranja za MSP-ove, kao i drugih politika i programa kojima se potiče razvoj gospodarstva EU-a. Poziva Komisiju da dodatno poveća ulaganja u istraživanje, inovacije i infrastrukturu;
 5. napominje da su lokalne i regionalne vlasti država članica često prepuštene same sebi prilikom suočavanja s velikim brojem raseljenih osoba te upravljanja integracijskim politikama, s vrlo ograničenim financijskim sredstvima i/ili koordinacijom nacionalnih/europskih vlasti. Lokalnim i regionalnim vlastima treba omogućiti izravan pristup financijskim sredstvima kako bi mogle ispuniti svoje obveze u pogledu migracije i integracije i kako bi imale brz pristup nacionalnim fondovima i fondovima EU-a. EGSO predlaže da se državama članicama i lokalnim i regionalnim vlastima također pruže praktične smjernice u vezi s mogućim sredstvima financiranja;

6. također treba pružiti pomoć lokalnim i regionalnim vlastima država porijekla i susjednih regija, uključujući tranzitna područja, koje se suočavaju s migracijskim tokovima jer bez podrške EU-a lokalne i regionalne vlasti u partnerskim zemljama neće biti u stanju jamčiti pristojne životne uvjete i postaviti temelje za gospodarski razvoj u zemljama porijekla. Kad je riječ o sporazumima s trećim zemljama čiji je cilj djelotvorna kontrola granica, smanjivanje migracijskih tokova, suradnja u pogledu povratka i suzbijanje trgovanja ljudima, odgovornom revizijom VFO-a trebala bi se osigurati jača financijska i operativna potpora, također i s pomoću novih i inovativnih izvora financiranja;

7. od proračunskog tijela traži da razmotri postoji li potreba za izravno dostupnim izvorima financiranja za europske poljoprivrednike koji se od početka sadašnjeg VFO-a suočavaju s raznim krizama (kao što je nestabilnost cijena), a posebice s krizom u sektorima mliječnih i mesnih proizvoda, voća i povrća. Ističe učinak hitnih mjera za rješavanje tih kriza na proračun, s udjelom od ukupno 500 milijuna EUR u proračunu iz 2016. godine i 300 milijuna EUR u proračunu iz 2015., te stavlja naglasak na aktualnu kriznu situaciju u poljoprivrednim sektorima nekih država članica;

8. podsjeća da će Europska komisija 2016. godine provesti reviziju ukupne dodjele sredstava svih država članica u okviru cilja kohezijske politike „Ulaganje u rast i radna mjesta” za razdoblje 2017.–2020. te će prilagoditi ukupne dodjele sredstava na temelju novijih statističkih podataka, naglašavajući potrebu da se osigura dovoljno proračunskih sredstava u 2017. za financiranje te prilagodbe;

9. poziva Europsku komisiju, države članice i regije na korištenje tih prilagodbi kao fleksibilnog sredstva za rješavanje novih izazova u okviru kohezijske politike, s obzirom na to da se u članku 7. VFO-a propisuje da se te prilagodbe trebaju ostvariti vodeći računa o posebno teškoj situaciji u državama članicama zahvaćenima krizom;

10. napominje da rane analize ukazuju na brzo preuzimanje obveza i brzu provedbu projekata financiranih u okviru programa Obzor 2020. i Instrumenta za povezivanje Europe (CEF) te na negativne učinke proračunskih rezova na oba programa; od proračunskog tijela traži da u okviru godišnjeg proračunskog postupka za 2017. nadomjesti smanjenje proračuna za Obzor 2020. i CEF koje se odnosi na stvaranje EFSU-a;

11. podsjeća da se godišnjim proračunskim postupkom može samo privremeno riješiti nedostatak financijskih sredstava kao i povećanje jaza između preuzetih obveza i plaćanja i da te probleme treba rješavati u okviru istinske revizije VFO-a sredinom provedbenog razdoblja;

12. žali zbog smanjenja sredstava za ulaganja u energiju u okviru CEF-a i ističe da taj prioritetni naslov ne smije trpjeti zbog prijenosa daljnjih iznosa u druge naslove. Preporučuje da se osigura bolja zemljopisna ravnoteža u provedbi CEF-a u području energetike, tako da ne samo jugoistočne regije EU-a i njihovi susjedi, nego i druge regije mogu na zemljopisno uravnotežen način imati koristi od poboljšane međusobne povezanosti koja je ključna za dobro funkcioniranje unutarnjeg energetskog tržišta diljem EU-a;

13. smatra da je Inicijativa za zapošljavanje mladih ključan politički prioritet jer je to, uz potporu europskih strukturnih i investicijskih fondova (ESIF), konkretan potporni alat za ulazak mladih na tržište rada; stoga predlaže da se u proračunu za 2017. za Inicijativu za zapošljavanje mladih (za koju će se u razdoblju od 2014. do 2020. izdvojiti ukupno 3,2 milijarde eura) predvidi dovoljno odobrenih sredstava za preuzimanje obveza i odobrenih sredstava za plaćanje;

14. ističe činjenicu da se provedba ESIF-a, nakon početnih kašnjenja, ubrzava i stoga traži da se odobrena sredstva za plaćanje povećaju u proračunu za 2017. kako bi se izbjegli budući zaostaci u plaćanju; poziva Komisiju da redovno nadzire razvoj razine nepodmirenih obveza i da uspostavi mehanizam ranog upozoravanja;

15. predlaže da Europski parlament u okviru proračuna za 2017. provede neke pilot-projekte kako bi istražio potrebe prometne infrastrukture u prekograničnim područjima i potencijale za rast koje bi toj infrastrukturi donijela uspostava veza koje joj nedostaju;

16. naglašava da bi, u slučaju novih nepredviđenih potreba za plaćanjem u budućnosti, te potrebe trebalo financirati s pomoću novih odobrenih sredstava za plaćanje, a ne preraspodjelom postojećih sredstava;

17. ističe da proračun EU-a treba biti usmjeren na rezultate i stoga podržava sva nastojanja Europske komisije da pojednostavni Financijsku uredbu, da bolje nadopuni različite instrumente financiranja EU-a i da osigura jednake uvjete za sve politike i programe EU-a u pogledu pravila o državnim potporama, javne nabave i obveza izvješćivanja; ističe potrebu da proračun EU-a bude vođen pristupom višerazinskog upravljanja usmjerenim na konkretna područja;
18. ističe da proračun EU-a treba biti vođen pristupom višerazinskog upravljanja usmjerenim na konkretna područja kako bi fondovi i politike EU-a donijeli bolje rezultate koji iskorištavaju lokalne i regionalne posebnosti;
19. podsjeća da sporazum COP 21 iz prosinca 2015. obvezuje države donatore da zemljama u razvoju pružaju u potporu u iznosu od 100 milijardi USD godišnje, ali da se o zajedničkoj metodologiji u pogledu financiranja borbe protiv klimatskih promjena treba dogovoriti prije konferencije COP 22 u Marakešu. U tom kontekstu poziva Komisiju da predstavi konsolidirani regulatorni okvir EU-a za financiranje borbe protiv klimatskih promjena i da ga uključi u nacrt proračuna za 2017., s obzirom na to da je EU također pristao na to da se najmanje 20 % VFO-a za razdoblje 2014.–2020., tj. 180 milijardi EUR, potroši na aktivnosti u vezi s klimatskim promjenama;
20. primjećuje, naposljetku, da su brojne lokalne i regionalne vlasti nedavno uvele politike pripreme rodno osjetljivog proračuna te poziva Europsku komisiju da u nacrtu proračuna za 2017. godinu uzme u obzir rodni utjecaj;
21. predsjedniku daje uputu da Rezoluciju proslijedi Komisiji, Europskom parlamentu, Vijeću i predsjedniku Europskog vijeća.

Bruxelles, 15. lipnja 2016.

*Predsjednik
Europskog odbora regija*
Markku MARKKULA

Rezolucija Europskog odbora regija – Doprinos Europskog odbora regija programu rada Europske komisije za 2017. godinu

(2017/C 017/02)

Podnijeli politički klubovi PES-a, EPP-a, ALDE-a, EA-e i ECR-a

EUROPSKI ODBOR REGIJA,

- uzimajući u obzir svoje rezolucije od 4. lipnja 2015. o svojim prioritetima za razdoblje 2015. – 2020. i od 4. prosinca 2015. o programu rada Europske komisije za 2016. te Protokol o suradnji s Europskom komisijom iz veljače 2012.;
- uzimajući u obzir načela supsidijarnosti i proporcionalnosti, smatra važnim da Komisija uz pomoć integriranog višerazinskog pristupa u svojem djelovanju nastavi iskazivati svoju predanost poštovanju tih načela te poziva na veću uključenost lokalnih i regionalnih vlasti u europski proces odlučivanja;

Zapošljavanje, rast, ulaganja i kohezijska politika

1. poziva Komisiju da na temelju revizije tijekom provedbe strategije Europa 2020. i provedbe ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih naroda, ubrzo predstavi novu dugoročnu strategiju održivog razvoja EU-a do 2030. (europska strategija održivosti);
2. ističe ulogu lokalnih i regionalnih vlasti u rješavanju prepreka ulaganjima, kako je naglašeno u izvješćima i preporukama za pojedine zemlje iz 2016. godine, kao i potrebu da sve razine vlasti partnerski rade na utvrđivanju i svladavanju takvih prepreka u svojim zemljama;
3. poziva Komisiju i EIB da poduzmu daljnje korake kako bi osigurali međusobno nadopunjavanje Europskog fonda za strateška ulaganja (EFSU) i europskih strukturnih i investicijskih fondova (ESIF) te drugih programa koje financira EU, kao i poštovanje načela dodatnosti; ponovno poziva na uključivanje OR-a u provedbu, praćenje i ocjenjivanje Plana ulaganja, osobito u pogledu promicanja ulagačkih platformi i analize stvarnih rezultata EFSU-a u pogledu svladavanja investicijskog jaza na regionalnoj i lokalnoj razini;
4. naglašava da bi Europska komisija – u suradnji s Europskom investicijskom bankom – trebala jasno utvrditi koja je uloga regionalnih razvojnih banaka i drugih financijskih institucija kao instrumenata za provedbu Plana ulaganja za Europu u sustavu novih ulagačkih platformi ⁽¹⁾;
5. ističe potrebu pojednostavljenja radi jačanja učinka i boljeg korištenja programâ u okviru ESIF-a te preporučuje brzo usvajanje niza mjera pojednostavljenja za tekuće programsko razdoblje; istodobno predlaže intenziviranje rada na temeljitoj reviziji sustava provedbe kohezijske politike za iduće programsko razdoblje jačanjem rada Skupine na visokoj razini za pojednostavljenje te pokretanjem opsežnog višerazinskog dijaloga, posebice s lokalnim i regionalnim vlastima;
6. predlaže da se za financiranje sredstvima ESIF-a uvede širi spektar izuzeća od pravila o državnim potporama;
7. pozdravlja „prekogranično preispitivanje” s ciljem uklanjanja pravnih i administrativnih prepreka prekograničnoj suradnji te potiče Komisiju da 2017. predstavi konkretne mjere za uklanjanje tih prepreka, pored ostalog i razmatranjem prijedloga luksemburškog predsjedništva EU-a za „prekograničnu europsku konvenciju o posebnim odredbama u graničnim regijama”; poziva Komisiju da pomno prati provedbu Direktive 2011/24/EU o prekograničnoj zdravstvenoj skrbi s ciljem uklanjanja njezinih eventualnih nedostataka;

⁽¹⁾ ECON-VI/007

8. izražava žaljenje što evaluacije u sredini provedbenog razdoblja nekoliko programa i inicijativa EU-a, koje bi trebale okončati u trećem tromjesečju 2017. godine, nisu usklađene s evaluacijom/revizijom u sredini provedbenog razdoblja tekućeg višegodišnjeg financijskog okvira (VFO); stoga poziva Komisiju da evaluacije okonča do 1. srpnja 2017. te započne raditi na sveobuhvatnom prijedlogu za idući VFO koji bi trebao biti predstavljen najkasnije 1. siječnja 2018.; s tim u vezi izražava nadu da kašnjenje u evaluaciji tih programa neće dovesti do kašnjenja u usvajanju zakonodavnih prijedloga za idući VFO;
9. naglašava važnost provedbe Plana EU-a za gradove, o kojem su se dogovorili čelnici država i vlada, u partnerstvu s lokalnim i regionalnim vlastima. Naglašava kako je važno osigurati usklađenost Plana EU-a za gradove s Agendom EU-a za bolju regulativu, poziva na uvrštavanje Plana EU-a za gradove u godišnji program rada Komisije za 2017. te predlaže da se u godišnji programa rada za 2017. uvrsti i izrada bijele knjige o provedbi Plana EU-a za gradove;
10. traži od Komisije da u svoj godišnji program rada za 2017. uvrsti razradu teritorijalne vizije za 2050. Naglašava potrebu za novom teritorijalnom vizijom s obzirom na to da treba ažurirati Perspektivu europskog prostornog razvoja iz 1999., kako je istaknuto u zaključcima sastanka ministara o teritorijalnoj koheziji i urbanoj politici održanog 27. studenog 2015.;
11. poziva Komisiju da se usredotoči na uklanjanje prometnih uskih grla i osiguravanje odgovarajućih prekograničnih veza, a osobito na rješavanje problema nepostojećih prekograničnih prometnih veza na lokalnoj i regionalnoj razini. Potrebno je izdvojiti odgovarajuća sredstva, posebno za infrastrukturu manjih razmjera od prekograničnog značaja; očekuje od Europske komisije da predstavi konkretan prijedlog i raspored za uvođenje mogućnosti prekograničnog multimodalnog planiranja putovanja i interoperabilnih integriranih sustava za izdavanje prijevoznih karata;
12. ponovno poziva Europsku komisiju da objavi zelenu knjigu o mobilnosti u geografski i demografski nerazvijenim regijama;
13. potiče Komisiju da iznova pokrene raspravu o temi „BDP i šire” te da razmotri potrebu odnosno izvedivost osmišljavanja dopunskih pokazatelja blagostanja i održivog razvoja;
14. preporučuje da Europska komisija osmisli „garanciju minimalnih kvalifikacija i kompetencija” koja bi bila priznata i potvrđena u svim državama članicama, a da se pritom ne dovede u pitanje odgovornost država članica za nastavni sadržaj i organizaciju obrazovnog sustava u skladu s člankom 165. UFEU-a, te očekuje da će mjere za priznavanje neformalnog i informalnog učenja biti uvedene najkasnije 2018. godine; ističe potrebu da se kompetencije radne snage usklade s potrebama tržišta, pri čemu u godišnjem programu rada Komisije za 2017. godinu treba voditi računa o potrebi strukovnog osposobljavanja nezaposlenih mladih osoba;
15. poziva Komisiju da izradi strategiju EU-a za demografske promjene, kao i da u reviziju tijekom provedbe strategije Europa 2020. uključi vodeću inicijativu o demografskim pitanjima, te da već u ranoj fazi vodi dijalog s OR-om o budućoj definiciji regija koje su izložene ozbiljnim i trajnim demografskim poteškoćama;
16. očekuje da će Komisija početkom 2017. predstaviti zakonodavni prijedlog za europski stup socijalnih prava kako bi se pozabavila nesrazmjerom između gospodarskih sloboda i socijalnih prava;
17. poziva Komisiju da predstavi pravni okvir koji bi obuhvaćao skup zajedničkih definicija koje se odnose na različite europske oblike socijalne ekonomije, poput zadruga, zaklada, uzajamnih društava i udruga, kako bi se poduzećima socijalne ekonomije omogućilo da posluju na sigurnoj pravnoj osnovi i na taj način iskoriste prednosti unutarnjeg tržišta i slobodnog kretanja;
18. poziva Komisiju da predloži novu strategiju za jednakost spolova i prava žena za razdoblje 2016. – 2020. te da iznese zakonodavni prijedlog revizije Direktive Vijeća 92/85EEZ o roditeljskom dopustu;
19. poziva Komisiju da uz sudjelovanje OR-a i država članica podnese drugo izvješće o Europskoj strategiji za osobe s invaliditetom za razdoblje 2010. – 2020. te da ispita mogućnost daljnje razrade te strategije;

20. poziva Komisiju da se pozabavi pojavom „fiktivnih poduzeća”;
21. namjerava pridonijeti europskoj godini kulturne baštine 2018. prenošenjem znanja o kulturnoj baštini široj publici, na razini najbližoj građanima;
22. naglašava potrebu za ažuriranjem europske turističke strategije i ističe da je Odbor regija s time u vezi započeo s radom na mišljenju „Turizam kao pokretačka sila regionalne suradnje širom EU-a” te da će Komisiji podnijeti prijedloge o toj ažuriranoj europskoj strategiji;
23. poziva Komisiju da na sustavniji način vodi računa o ruralnoj dimenziji svih područja politika EU-a te da izradi bijelu knjigu o ruralnim područjima koja bi poslužila kao polazište za politiku ruralnog razvoja za razdoblje nakon 2020.;
24. poziva Komisiju da i dalje potiče plavi rast uz pomoć novog sveobuhvatnog plana za razvoj plavog gospodarstva u Europi, osobito na temelju zajedničke europske strategije za kartografiranje obale i podatke o morima kako bi se pridonijelo razvoju plavog gospodarstva uz pomoć bolje dostupnosti podataka, izbjegavajući pritom fragmentiranje i koristeći prekogranične sinergije. Također se zalaže za osnivanje zajednice znanja i inovacija za plavo gospodarstvo;
25. poziva Komisiju da u svoje politike i fondove uvede načelo ulaganja otpornog na katastrofe. Poziva Komisiju da u dogovoru i suradnji s lokalnim, regionalnim i nacionalnim vlastima te s dionicima pripremi smjernice o tome što za Europu znači Okvir iz Sendaija za smanjenje rizika od katastrofa te kako se može provesti na najbolji način;

Održivi razvoj

26. poziva Komisiju da u potpunosti provede Akcijski plan za kružno gospodarstvo te procijeni potrebu da tijekom 2017. predstavi potrebne prijedloge, uključujući ambicioznu strategiju o plastici u kružnom gospodarstvu, zakonodavstvo o minimalnim zahtjevima kakvoće za vodu koja se ponovno koristi, kao i nove inicijative za sektor graditeljstva i rušenja;
27. poziva Komisiju da provede procjenu teritorijalnog učinka u pogledu svih postojećih obvezujućih ciljeva na polju okoliša;
28. potiče Komisiju da preispita klimatske ciljeve EU-a i sredstva nužna za njihovu provedbu u skladu s globalnim ciljevima usvojenima na konferenciji COP21 u Parizu; podsjeća Komisiju na svoju prvotnu preporuku smanjenja emisija stakleničkih plinova na 50 % do 2030. godine u usporedbi s razinama iz 1990. Vjeruje da svi novi ciljevi trebaju biti podvrgnuti procjeni teritorijalnog učinka te da se ciljevima ne smije ograničavati pravo država članica na određivanje svojih energetske mješavine;
29. poziva Komisiju da provede preambulu 15. globalnog klimatskog sporazuma u kojoj se prepoznaje važnost pristupa višerazinskog upravljanja koji ne uključuje samo gradove nego i regije;
30. traži da bude povezan s Forumom EU-a za energetske infrastrukturu kako bi zastupao interese lokalnih i regionalnih vlasti u postupku kreiranja politika u pogledu ulaganja u energetske infrastrukturu, osobito u području decentralizirane proizvodnje energije, uključujući mikro-proizvodnju i distribuciju;
31. zahtijeva da već u ranim fazama postupka planiranja politika bude uključen u reviziju direktiva EU-a o energetske učinkovitosti, promicanju energije iz obnovljivih izvora i oblikovanju tržišta električne energije;
32. poziva Komisiju da predloži konkretnije inicijative u području kogeneracije i mreža centraliziranog grijanja i hlađenja s ciljem daljnjeg smanjenja emisija CO₂ i povećanja energetske sigurnosti;

33. smatra da Komisija treba provoditi ambiciozniju politiku obnovljive energije dodatnim podržavanjem, prilagođavanjem i širenjem modela Sporazuma gradonačelnika unutar i izvan EU-a kako bi upravljanje gradovima, klimatska politika i uključenost građana postali dosljedniji i održiviji;

34. poziva na punu provedbu Sedmog programa djelovanja Europske unije za okoliš za razdoblje 2014. – 2020. te potiče Komisiju da iznese prijedlog direktive EU-a kojom bi se uvele odredbe za osiguravanje usklađenosti s cjelokupnom pravnom stečevinom EU-a u području okoliša ⁽²⁾;

35. poziva na potpunu provedbu Strategije EU-a o biološkoj raznolikosti do 2020. te s tim u vezi potiče Komisiju da tijekom 2017. godine predstavi odavno potrebnu inicijativu za sprečavanje neto gubitka biološke raznolikosti i usluga ekosustava; povrh toga ponovno upućuje zahtjev Komisiji da direktive o prirodi ne revidira, već da uskoro predstavi komunikaciju s konkretnim mjerama za podržavanje njihove bolje provedbe ⁽³⁾;

36. poziva Komisiju da predstavi komunikaciju o održivoj prehrani radi uvođenja koherentnog političkog okvira na razini cijelog EU-a za rješavanje pitanja održivosti poljoprivrede, lanca proizvodnje i opskrbe hranom i aspekata trgovine te podsjeća Europsku komisiju na svoj raniji poziv na utvrđivanje konkretnijih ciljeva za smanjenje rasipanja hrane za 30 % do 2025. ⁽⁴⁾. Također ponovno poziva na uvođenje novog logotipa i osmišljavanje zajedničkog identiteta i simbola za lokalne proizvode;

37. poziva Komisiju da objavi novu strategiju o alkoholu za razdoblje 2016. – 2025. na temelju najnovijih pokazatelja te uzimajući u obzir društvene promjene i programe potpore koji se već provode na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini;

Unutarnje tržište i tržišno natjecanje

38. podržava poziv Europskog parlamenta na uključivanje stupa jedinstvenog tržišta u europski semestar, zajedno sa sustavom za redovno praćenje i ocjenjivanje;

39. pozdravlja predstojeći paket za pojednostavljenje PDV-a za MSP-ove i Inicijativu za novoosnovana poduzeća kao konkretne korake za smanjenje regulatornog i administrativnog opterećenja za njih; naglašava potrebu za daljnjim znatnim regulatornim pojednostavljenjem, osobito u pogledu pristupa MSP-ova javnoj nabavi i njihovog sudjelovanja u projektima koji se financiraju sredstvima ESIF-a;

40. pozdravlja to što Komisija posvećuje pozornost ekonomiji dijeljenja ili zajedničkoj ekonomiji, ali ponavlja da bi se svaka formalno propisana regulatorna inicijativa trebala temeljiti na sektorskom pristupu, pri čemu, kao kriterij za izradu regulatornih smjernica, treba uzeti u obzir razmjere inicijative;

41. smatra da Komisija treba bolje reagirati na znatne financijske izazove koji stoje pred uslugama od općeg interesa te stoga poziva Komisiju da ocijeni teritorijalni učinak zakonodavstva EU-a o pružanju tih usluga, s posebnim naglaskom na propise o državnim potporama i javnoj nabavi, kao i da iskoristi sve postojeće mogućnosti pojednostavljenja, uključujući pojednostavljenje financijskih instrumenata EU-a; u tom kontekstu očekuje da se s njime na odgovarajući način savjetuje u vezi s revizijom „Paketa Almunia” 2017. godine u pogledu financiranja usluga od općeg gospodarskog interesa;

42. predlaže da nakon evaluacije Direktive o pravnim lijekovima u području javne nabave, koju trenutačno provodi Komisija, uslijedi njezina revizija radi izmjene onih dijelova koje lokalne i regionalne vlasti smatraju manjkavima;

Ekonomska i monetarna unija (EMU) i europski semestar

43. ponavlja svoj zahtjev upućen Komisiji i Parlamentu o uvođenju kodeksa postupanja kojim bi se osiguralo strukturirano uključivanje lokalnih i regionalnih vlasti u europski semestar; s time u vezi obvezuje se na vođenje dijaloga s Komisijom o tom pitanju;

44. ponovno poziva Komisiju da ocijeni učinak novih pravila ESA-e iz 2010. na sposobnost ulaganja lokalnih i regionalnih vlasti;

⁽²⁾ COR-2015-05660

⁽³⁾ COR-2015-02624

⁽⁴⁾ Rezolucija OR-a o održivoj prehrani.

45. traži od Komisije da uključi OR u pripremu bijele knjige o reformi EMU-a, u kojoj bi se trebala obrađivati konkurentnost i socijalna dimenzija EMU-a;

Jedinstveno digitalno tržište, istraživanje i inovacije

46. smatra da stvaranje održivog podatkovnog gospodarstva, pored ostalog i u kontekstu industrije (Industrija 4.0), predstavlja jedan od najvećih izazova za jedinstveno digitalno tržište; preporučuje stvaranje uvjeta kojima se omogućuje spajanje svih područja na širokopojasne mreže, kao i suradnju s Komisijom i Europskom investicijskom bankom radi korištenja financijskih sredstava i programa potpore za infrastrukturu IKT-a; poziva Komisiju da u okviru provedbe jedinstvenog digitalnog tržišta redovito izvještava i o postignutom napretku u prevladavanju digitalnog jaza, osobito na regionalnoj i lokalnoj razini;

47. poziva Komisiju da iznese prijedloge za bolje korištenje istraživačkih programa koji se financiraju sredstvima EU-a uz pomoć daljnjeg razvijanja sinergija između financiranja u okviru Obzora 2020., ESIF-a i EFSU-a te jačanjem veza sa strategijama pametne specijalizacije na regionalnoj razini; predlaže da se prilikom privremene evaluacije poseban naglasak stavi na utjecaj financijskih sredstava Obzora 2020. na rast te da se razmotri pitanje „inovativnog jaza“;

48. predlaže intenzivnu uključenost OR-a u reviziju strategije biogospodarstva tijekom 2017. godine;

49. naglašava da tijekom primjene novih instrumenata EU-a poput Europskog vijeća za inovacije te inicijativa za otvorene podatke i otvorene inovacije treba uzimati u obzir regionalnu dimenziju i pridonositi smanjenju inovacijskog jaza;

Trgovinska politika EU-a

50. poziva Komisiju da sve bitne inicijative u području trgovinske politike budu popraćene procjenama teritorijalnog učinka te da se novim trgovinskim sporazumima ne uvođe nova ograničenja za lokalne i regionalne vlasti u pogledu pružanja usluga od općeg interesa;

51. traži od Komisije da sustavno provodi *ex post* evaluacije radi mjerenja pozitivnog i negativnog gospodarskog, ekološkog, socijalnog i teritorijalnog učinka trgovinskih sporazuma;

52. traži od Komisije da u cilju rješavanja problema s transparentnošću kreiranja trgovinske politike na razini država članica EU-a predstavi smjernice o definiranju ciljeva trgovinske politike prije nego što započnu pregovori, odnosno u fazi kada 28 država članica definira mandat;

Pravosuđe, temeljna prava i migracija

53. u pogledu pravosuđa poziva Komisiju da prednost da onim poticajima koji državama članicama omogućuju poboljšanje uvjeta u kojima žive zatvorenici te kojima se promiče korištenje medijacije u kaznenim postupcima, a usmjereni su na restorativnu pravdu, alternative boravku u zatvoru i programe osposobljavanja kojima se potiče izlazak iz društvenog okruženja obilježenog bezakonjem i delinkvencijom;

54. pozdravlja spremnost Europske komisije na rješavanje problema koji proizlaze iz nezapamćenog priljeva tražitelja azila, izbjeglica i ekonomskih migranata u Europu te smatra prijedloge o reformi Dublinskog sustava važnim korakom u tom smjeru; međutim, tijekom 2017. godine očekuje daljnje konkretne prijedloge za izradu sveobuhvatne politike EU-a za migracije i azil zasnovane na poštovanju temeljnih prava i međunarodnih obveza te na načelu solidarnosti;

55. poziva Komisiju da u suradnji s državama članicama nastavi raditi na postizanju konsenzusa o zajedničkom europskom popisu sigurnih zemalja podrijetla i da surađuje sa zemljama podrijetla i tranzita koje se smatraju sigurnima kako bi se provele učinkovite politike brzog povratka uz puno uvažavanje ljudskih prava i međunarodnih obveza;

56. poziva Komisiju da predloži uvođenje mehanizama koji bi tražiteljima azila omogućili podnošenje zahtjeva za humanitarnu vizu izvan EU-a i legalan ulazak u EU;

57. priznaje važan doprinos migracija rastu europskog gospodarstva te poziva da se u okviru europskog semestra vodi računa o toj dimenziji, osobito u pogledu troškova za osiguravanje integracije migranata;

58. smatra da nikad nije bilo važnije očuvati schengenski režim i poziva Komisiju da zajedno s državama članicama učini sve što je potrebno da se ponovno uspostavi nužna stabilnost tog sustava; podsjeća da suspenzija Schengenskog sporazuma o slobodnom prekograničnom kretanju ima znatne posljedice u pogledu fizičkih kontrola te da bi mogla izazvati ozbiljne gospodarske posljedice, a da pritom ne rješava problem migracijskog pritiska;

59. potiče Komisiju da lokalnim i regionalnim vlastima dodijeli dodatna financijska sredstva kako bi im se omogućilo da učinkovitije ispunjavaju svoju važnu ulogu u pružanju potpore tražiteljima azila, izbjeglicama i migrantima te u njihovoj integraciji;

60. smatra da bolja raspodjela europskih strukturnih i investicijskih fondova na regionalnoj i lokalnoj razini predstavlja preduvjet za potporu politikama integracije. U tom kontekstu poziva na dodjelu većih namjenskih sredstava te na bolju raspodjelu i najveću moguću učinkovitost u korištenju tih sredstava radi rješavanja pitanja tražitelja azila, izbjeglica i migracija u predstojećim godinama;

61. poziva Komisiju da 1) lokalnim i regionalnim vlastima pruža potporu u razvoju lokalnih, regionalnih i nacionalnih strategija za sprečavanje radikalizacije; 2) nastavi prikupljati informacije o najboljim praksama za sprečavanje radikalizacije i objavljivati ih u priručniku; te 3) podržava suradnju između gradova u suzbijanju radikalizacije;

62. zabrinut je jer je teško kontrolirati prisutnost maloljetnika bez pratnje, kao i zbog rizika da oni postanu žrtve trgovanja ljudima i iskorištavanja; odlučno poziva na provedbu programa uključivanja i osposobljavanja, posebice za maloljetnike, te na uvođenje oblika prihvata u koje su uključene zajednice istog podrijetla kao i maloljetnici, a koje su već afirmirane u državi domaćinu, kako bi se maloljetnicima omogućilo da žive u obitelji ili sličnom okruženju;

Stabilnost i suradnja izvan Europske unije

63. naglašava da prilikom provedbe revidirane europske politike susjedstva velik prioritet treba davati inicijativama za podupiranje procesa decentralizacije, *twinning* projektima i izgradnji kapaciteta na podnacionalnoj razini; traži od Komisije da ponovno pokrene Instrument za lokalnu upravu (LAF) i proširi ga na sve susjedne zemlje te ponavlja svoj prijedlog da se metodologija, koncepti i instrumenti europske kohezijske politike primjenjuju i prilikom provedbe revidirane europske politike susjedstva;

64. traži od Komisije da u svojim godišnjim izvješćima o napretku proširenja pomnije razmatra procese decentralizacije te stanje lokalne samouprave u zemljama obuhvaćenima procesom proširenja;

65. ustraje u tome da lokalne i regionalne vlasti EU-a u cilju ostvarivanja održivih rezultata trebaju dati odgovarajući doprinos razvojnoj suradnji, pa i aktivnostima koje će uslijediti nakon Konferencije Ujedinjenih naroda o stanovanju i održivom gradskom razvoju (Habitat III);

66. poziva Komisiju da obrati posebnu pozornost na zaštitu izbjeglica u područjima njihova podrijetla jer je to važan element u rješavanju pitanja sve većeg broja osoba kojima je potrebna međunarodna zaštita. U tom kontekstu pozdravlja prijedlog Europske komisije za uspostavljanje novog okvira za partnerstvo s trećim zemljama u kojima je smješten velik broj izbjeglica; te zemlje moraju izgraditi održive kapacitete prihvata i, bliže njihovim domovima, osigurati trajne perspektive za milijune osoba koje su pobjegle od rata i progona. U tom pogledu slaže se da je potreban plan vanjskih ulaganja kojim bi se pokrenula ulaganja u trećim zemljama te poziva na to da se europske regionalne i lokalne vlasti u potpunosti uključe u taj postupak. Lokalne i regionalne vlasti treba poticati da partnerskim tijelima izvan EU-a nadležnima za prihvata pomažu pružanjem tehničke pomoći i zalaganjem za strukturiraniji pristup zaštiti izbjeglica;

Građanstvo, upravljanje i bolje zakonodavstvo

67. ponavlja svoj poziv na pojednostavljenje i poboljšanje pravnog okvira europske građanske inicijative kao jedinog alata za izravno sudjelovanje na razini EU-a;

68. skreće pozornost Komisije na uspješne aktivnosti decentralizirane komunikacije o temama u vezi s EU-om koje je organizirao u suradnji s lokalnim i regionalnim medijima, civilnim društvom i institucijama EU-a te potiče Europsku komisiju da pojača napore u tom području znatno prije europskih izbora 2019. godine;

69. poziva Komisiju da za razinu cijelog EU-a izradi standardne definicije prerevne regulacije (eng. *gold-plating*) radi pravne sigurnosti u provedbi i primjeni prava EU-a te radi smanjenja prekomjerne birokracije;
70. poziva na povećanje transparentnosti, suradnje i učinkovitosti u institucijama EU-a nakon usvajanja novog Međuinstitucijskog sporazuma o boljoj izradi zakonodavstva te na uključivanje OR-a u sve faze zakonodavnog postupka radi iskorištavanja njegova cjelokupnog potencijala u zakonodavnom ciklusu i savjetovanjima;
71. ističe dobru suradnju s Komisijom na oglednom testiranju procjene teritorijalnog učinka provedenom 2015. i 2016.; s obzirom na tu dobru suradnju OR poziva Komisiju da procjenu teritorijalnog učinka kao standardnu praksu uvrsti u procjenu učinka zakonodavstva koje bi eventualno moglo imati asimetrični teritorijalni učinak te u širu agendu za bolju regulativu;
72. očekuje sve užu suradnju s Europskom komisijom i Europskim parlamentom u praćenju primjene načela supsidijarnosti te u vezi sa svojom konferencijom o supsidijarnosti koja će se održati 2017.;
73. nalaže predsjedniku da Rezoluciju proslijedi Komisiji, Europskom parlamentu, Vijeću i predsjedniku Europskog vijeća.

Bruxelles, 15. lipnja 2016.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Markku MARKKULA

Rezolucija o stanju informacijskih centara Europe Direct (EDIC)

(2017/C 017/03)

Rezoluciju podnijeli politički klubovi PES-a, EPP-a, ALDE-a, EA-e i ECR-a

EUROPSKI ODBOR REGIJA,

- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju o informacijskim centrima Europe Direct (EDIC) od 16. veljače 2012. (OR 84/2012),
 - uzimajući u obzir svoje mišljenje „Ponovno povezivanje Europe s građanima – učestalija i bolja komunikacija na lokalnoj razini” od 3. prosinca 2014. (COR-2014-04460),
1. napominje da se EU suočava s velikim političkim i gospodarskim izazovima. Činjenica da i dalje postoji demokratski deficit te da su građani sve razočaraniji EU-om ukazuje na potrebu da svi akteri europske politike zajednički poduzimaju napore s ciljem povećanja uključenosti građana EU-a u europski projekt te na potrebu da se osigura legitimitet europskih politika;
 2. naglašava kako su lokalne i regionalne vlasti u dobrom položaju da pomažu boljem povezivanju građana s akterima europske politike i obavješćuju europske čelnike o izravnim potrebama građana. Stoga se više važnosti treba pridati decentraliziranom europskom komunikacijskom procesu;
 3. obvezuje se na pojačanu suradnju s centrima EDIC u okviru svoje Komunikacijske strategije za razdoblje 2015.–2020.;
 4. podsjeća da mreža Europe Direct sa svojih 518 informacijskih centara u državama članicama igra ključnu ulogu u decentraliziranoj europskoj komunikacijskoj strategiji te predstavlja jedan od najvažnijih instrumenata Europske komisije za informiranje građana na lokalnoj i regionalnoj razini o konkretnom značaju različitih europskih političkih tema za njihov svakodnevni život;
 5. pozdravlja aktualni postupak evaluacije Komisijina okvira za sadržajne i tehničke aspekte centara EDIC čiji je cilj pripremanje razdoblja financiranja 2018.–2023. te utvrđivanje novih okvirnih uvjeta za EDIC;
 6. smatra da su umrežavanje centara EDIC s europskim institucijama i drugim informacijskim mrežama Europske komisije te njihova uloga poveznice s tijelima i potrebama regija, lokalnih institucija i dionika civilnog društva od presudne važnosti;
 7. napominje da rad centara EDIC s obzirom na trenutačno krizno stanje postaje sve važniji i zahtjevniji. Imajući u vidu brojne izazove s kojima se suočava EU, potrebno je pokušati u potpunosti iskoristiti potencijal centara EDIC te dodatno ojačati njihovu ulogu u europskom komunikacijskom procesu. Potrebno je osigurati ravnomjernu zemljopisnu raspodjelu te ne smije doći do smanjenja trenutačnog broja tijela koja pružaju usluge u lokalnim i regionalnim vlastima;
 8. smatra da se rad centara EDIC u budućnost može zagarantirati razvojem bliske suradnje s EU-om te pomoću financiranja od strane EU-a;
 9. predlaže da financijska sredstva dodijeljena centrima EDIC za sljedeće razdoblje financiranja budu znatno povećana unutar postojećeg višegodišnjeg okvira. Konkretno, paušalni iznos dodijeljen svakom centru EDIC za pružanje osnovnih informacija trebalo bi udvostručiti, a standardne paušalne iznose za financiranje različitih modula povećati, te istodobno osigurati da centri EDIC rade na poboljšanju učinkovitosti i svoja sredstva iskorištavaju na najbolji mogući način. I naposljetku, izdvajanje više financijskih sredstava za ogledne module omogućit će djelovanje u kriznim situacijama. Tako bi se mogao apsorbirati porast troškova poput izdvajanja za plaće i najam;
 10. očekuje da će se, s obzirom na povećane zahtjeve, koje će centri trebati ispuniti, njihovo financiranje poboljšati. Iznos podrške bi u skladu s time trebalo znatno povećati;
 11. ustraje na činjenici da centri EDIC, s obzirom da nude javne usluge, trebaju i dalji biti izuzeti od plaćanja PDV-a;
 12. naglašava da administrativno opterećenje treba drastično smanjiti;

13. potvrđuje da mjere Europske komisije u vezi s decentraliziranim europskim komunikacijskim aktivnostima u načelu dosežu ciljne skupine. Unatoč tomu, prioriteti Komisije u pogledu europskih politika samo djelomice odgovaraju potrebama građana. Što je neka tema apstraktnija, to manje je građani smatraju relevantnim političkim pitanjem. Stoga posebnu pozornost treba usmjeriti na rješavanje europskih političkih pitanja koja se tiču svakodnevnog života građana;
14. smatra da veze između centara EDIC i lokalnih i regionalnih mreža udruga treba poboljšati uvođenjem dvosmjernog kanala za komunikaciju kako bi se utvrdila različita područja interesa građana te kako bi europske informacije bile bolje prilagođene njihovim pitanjima;
15. primjećuje da su reakcije na sustav modula pretežno pozitivne. Međutim, potreban je niz izmjena, poput povećanja fleksibilnosti raznih modula;
16. poziva Europsku komisiju da centrima EDIC omogući da planirane mjere prilagođavaju kako komunikacijskim prioritetima Komisije, tako i lokalnim potrebama. Ako žele da europski projekt ima budućnost, akteri europske politike moraju komunicirati s građanima tako da građani Europu ponovno doživljavaju kao zajednički dom, kao zajednicu vrijednosti i mira, kao pokretača društvenog i kulturnog napretka i pravde. Zahvaljujući ponudi informacija bliskoj građanima, centri EDIC mogu stvoriti poveznicu između dviju strana i na pozitivan način promicati Europu među građanima;
17. predlaže da se s početkom novog financijskog razdoblja 2018.–2023. pokrene informativna kampanja kojom bi se istaknula dodana vrijednost oznake „Europe Direct” i podigla svijest o svakodnevnom radu centara EDIC i njihovim lokalnim i regionalnim europskim mjerama kako bi se upotpunile uobičajene informacije o sastancima na visokoj razini koje ne prenose sliku europskog projekta kao cjeline građanima;
18. predlaže da sustav modula bude otvoren regionalnim prioritetima, formatima i skupinama koje još nisu definirane kao ciljne te osobito da se raspoloživi moduli primjenjuju na fleksibilan način. Cilj je komunikaciju što više prilagoditi lokalnim potrebama. Trebalo bi omogućiti predstavljanje regionalnih projekata kako bi se komunikacija prilagodila lokalnim potrebama što je više moguće. Na taj način unaprijedilo bi se partnerstvo između tijela vlasti koja zajedno jamče regionalnu pokrivenost odgovarajućih javnih usluga, relevantnije i ažurirane komunikacijske strategije i bolje strukturirane kontakte s dionicima i drugim europskim mrežama. Trebalo bi predvidjeti mogućnost korištenja oblika partnerstava koji omogućuju javno-privatnu suradnju kakvu u biti potiče Europska komisija u programu za razdoblje 2014.–2020. za europske fondove. Ti projekti trebali bi osigurati odgovarajuće financiranje koje se temelji na gustoći stanovništva i javnim kontaktnim točkama;
19. poziva na uvođenje mogućnosti financiranja suradnje između različitih informacijskih centara s ciljem olakšavanja razmjene najboljih praksi između centara u različitim područjima i iskorištavanja sinergija, posebice ako se radi o istoj ciljnoj skupini sa sličnim obilježjima i potrebama;
20. stoga naglašava da je uloga centara EDIC ključna za lokalne i regionalne vlasti, koje najbolje poznaju lokalne i regionalne dionike i teme od interesa za građane. One najbolje znaju kojim se vrstama informacija i na koje načine može pobuditi pozornost i interes građana. Njihova je uloga u europskoj komunikaciji stoga od presudne važnosti te je treba i dalje jačati, posebno užom suradnjom s europskim institucijama;
21. podržava to što je Europski parlament pozvao Komisiju da izradi primjerene i sveobuhvatne smjernice za organizatore europske građanske inicijative ⁽¹⁾;
22. predlaže da Europska komisija pojača suradnju među različitim europskim mrežama kako bi se poboljšalo informiranje i komunikacija s građanima i pružio cijeli niz odgovora na njihova pitanja.

Bruxelles, 16. lipnja 2016.

*Predsjednik
Europskog odbora regija*
Markku MARKKULA

⁽¹⁾ Vidjeti Rezoluciju Europskog parlamenta od 28. listopada 2015. o europskoj građanskoj inicijativi (2014/2257(INI));

MIŠLJENJA

ODBOR REGIJA

118. PLENARNO ZASJEDANJE, 15. I 16. LIPNJA 2016.

Mišljenje Europskog odbora regija – Industrija čelika: očuvanje održivih radnih mjesta i rasta u Europi

(2017/C 017/04)

Izvjestiteljica: Isolde RIES (DE/SPE), prva potpredsjednica parlamenta savezne zemlje Saarland**Referentni dokument:** Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru, Odboru regija i Europskoj investicijskoj banci – Industrija čelika: očuvanje održivih radnih mjesta i rasta u Europi

(COM(2016) 155 final)

OPĆE NAPOMENE

EUROPSKI ODBOR REGIJA,

Važnost i okvirni uvjeti industrije čelika u Europskoj uniji

1. naglašava da je industrija čelika u EU-u odigrala središnju ulogu u europskom procesu integracije te da i dalje predstavlja jedan od glavnih temelja blagostanja, stvaranja vrijednosti, ulaganja i zapošljavanja u Europi. S 330 000 zaposlenika i 500 proizvodnih pogona u 23 države članice, industrija čelika jedan je od ključnih strateških sektora u EU-u. Ova gospodarska grana je 2014. godine proizvela otprilike 169 milijuna tona čelika, odnosno 10 % svjetske proizvodnje, te je ostvarila ukupni prihod u iznosu od 166 milijardi eura, što predstavlja 1,3 % BDP-a EU-a;
2. ističe da unatoč smanjenju proizvodnje i broja radnih mjesta, do čega je došlo tijekom posljednjih desetljeća, industrija čelika ostaje ključni čimbenik u reindustrijalizaciji Europe. Cilj iz Komisijine Komunikacije od 22. siječnja 2014. pod nazivom „Za europsku industrijsku renesansu” da se do 2020. godine doprinos industrije BDP-u poveća na 20 % ostvariv je samo uz postojanje konkurentne industrije čelika;
3. ukazuje na intenzivnu gospodarsku povezanost industrije čelika s uzlaznim i silaznim sektorima. Dobavljači poput sektora rudarstva, energetike, transportnih mreža i pružatelja usluga te korisnici proizvoda poput metalne industrije, automobilske industrije, strojarke industrije i graditeljstva, zajedno s industrijom čelika sačinjavaju velike mreže za stvaranje vrijednosti i klastere;
4. naglašava da će budućnost razvoja industrije čelika imati izravan i neizravan utjecaj na lokalni i regionalni razvoj te da je konkurentna i održiva industrija čelika preduvjet za gospodarski oporavak i rast u brojnim europskim regijama; napominje da je sektor čelika također važan izvor neizravnog zapošljavanja jer ima važnu ulogu za brojne druge industrijske sektore;
5. ukazuje na činjenicu da je europska industrija čelika sastavni dio međunarodnih tržišta sirovina, nabave i prodaje te da stoga ovisi o poštenim uvjetima tržišnog natjecanja;
6. naglašava da poduzeća u sklopu industrije čelika troše puno energije te da troškovi energije predstavljaju oko 40 % operativnih troškova. Stoga ova industrijska grana neizbježno ovisi o povoljnoj i sigurnoj opskrbi energijom;

7. naglašava doprinos industrije čelika razvoju energetske tranzicije i zaštiti klime. Na primjer, inovativni proizvodi od čelika ključni su za izgradnju vjetroturbina, visokoučinkovitih elektrana i električnih vozila. Premda je proizvodnja čelika velik izvor CO₂, inovativni proizvodi od čelika mogu uštedjeti šest puta više CO₂ u odnosu na količinu koja nastane njihovom proizvodnjom;
8. podsjeća na to da je industrija čelika strateški važna za željezničku infrastrukturu diljem Europe, jednako kao što je važan njezin doprinos uspostavi lokalnih mreža željezničkog prijevoza, koje predstavljaju dobar način smanjenja cestovnog preopterećenja, osobito s obzirom na cilj poboljšanja kvalitete života i okoliša u urbanim područjima;
9. naglašava da europski proizvođači čelika moraju svoju proizvodnju učiniti financijski i resursno što učinkovitijom te je uz pomoć stalnih ulaganja redovito tehnički modernizirati. Dugoročna konkurentnost ovisi i o njihovoj sposobnosti da razviju inovativne tehnologije na područjima poput energetske učinkovitosti. Međutim, također je bitno da EU i države članice EU-a prilikom donošenja odluka uvijek u obzir uzimaju njihov utjecaj na konkurentnost sektora čelika te dugoročne gospodarske posljedice, kako na nacionalnoj, tako i na međunarodnoj razini;
10. primjećuje da industrija čelika, kako bi osigurala svoj opstanak, mora također pokazati da je uz pomoć inovacija i ekološke prihvatljivosti spremna suočiti se s izazovima budućnosti. To uključuje, primjerice, aktivni doprinos zaštiti okoliša i klime, ali i dosljednu primjenu tehničkih standarda u području politike zaštite okoliša i klimatskih promjena kod ponovnih ulaganja;
11. naglašava visoke socijalne standarde europske industrije čelika i njezine napore za zaštitu klime i okoliša;
12. napominje da se recikliranjem čelika smanjuje potrošnja sirovina i energije, ali i emisije stakleničkih plinova, te podržava razvoj kružnog gospodarstva. Treba posebno naglasiti da se čelik u potpunosti može reciklirati. Potrebno je dodatno razviti ponovnu uporabu i recikliranje čelika radi postizanja cilja konkurentnog i održivog kružnog gospodarstva te s obzirom na činjenicu da EU bilježi pozitivnu bilancu trgovine starim željezom. Osim toga, razvoj novih vrsta čelika, ferolegura, tehnika lijevanja i proizvodnih tehnika ima velik potencijal;
13. naglašava da europska industrija čelika uz pomoć modernih tehnologija i visokokvalificiranih stručnjaka ostvaruje izvanredne rezultate, dok se u središtu njezina rada nalaze istraživanja i razvoj proizvoda koji su orijentirani na zahtjeve kupaca. Razvoj inovativnih i visokokvalitetnih proizvoda doprinosi osiguravanju i jačanju konkurentnosti poduzeća;
14. ponavlja da moderna industrija čelika u velikoj mjeri ovisi o stalnom osposobljavanju visokokvalificirane radne snage koja pronalazi proaktivna rješenja; primjećuje da će se u okviru Programa novih vještina obrazložiti važnost kontinuiranog ulaganja u ljude, uključujući politike za prekvalifikaciju i stjecanje višeg stupnja kvalifikacija. Taj će program biti koristan za velik broj gospodarskih sektora, uključujući industriju čelika;
15. podržava napore europske industrije čelika da u većoj mjeri osigura jednake mogućnosti za sve radnike. Na primjer, udio žena u industriji čelika u posljednjih se deset godina povećao i trenutno iznosi između 6 % i 25 %, ovisno o položaju koji zauzimaju i državi članici EU-a. Usporedo s time, u posljednje je dvije godine u čeličanim u različitim državama članicama pokrenut niz inicijativa s ciljem privlačenja žena tom sektoru;
16. primjećuje da industrija čelika u EU-u zauzima vodeći položaj u pogledu zdravlja i sigurnosti te da zadovoljava najviše svjetske standarde industrijske higijene na radnom mjestu. Na razini EU-a detaljno se raspravlja o razmjeni najboljih praksi za zdravlje i sigurnost na radnom mjestu. Industrija čelika EU-a također sudjeluje u intenzivnom socijalnom dijalogu na razini EU-a;
17. naglašava da je digitalne vještine i tehnologije potrebno u većoj mjeri uključiti u obrazovanje i strukovno osposobljavanje, posebice u naučavanje; ističe da radnici zbog digitalizacije postupka proizvodnje i s njom povezanih složenijih zadataka moraju biti bolje kvalificirani ⁽¹⁾;

⁽¹⁾ Mišljenje CDR 1319/2014 o Komunikaciji Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Okvir EU-a za kvalitetu predviđanja promjena i restrukturiranja.

18. naglašava da digitalizacija proizvodnih procesa zbog veće složenosti poslova od zaposlenika iziskuje veću sposobnost apstraktnog razmišljanja i rješavanja problema. Zaposlenici također moraju sami organizirati svoj posao i raspolagati visokom razinom stručnosti za interdisciplinarno i proaktivno postupanje kao i komunikaciju;

19. ističe da globalni viškovi kapaciteta, razdoblja niskih cijena, visoke cijene energije te pristojbe i trošarine za energente, predstojeća reforma sustava trgovanja emisijskim jedinicama EU-a kao i dampinške prakse proizvođača čelika izvan EU-a koje narušavaju konkurentnost predstavljaju veliko opterećenje za europsku industriju čelika. Proizvodnja sirovog čelika i tržišni udjeli europskog sektora čelika na svjetskoj razini se smanjuju, što dovodi do procesa prilagodbe za poduzeća i zaposlenike;

20. sa zabrinutošću uočava poguban društveni i gospodarski učinak koji obustavljanje ili smanjenje proizvodnje željeza i čelika ima na lokalne i regionalne zajednice te prima na znanje mjere potpore za obnovu i rast tih zajednica;

21. smatra europsku strategiju o budućnosti industrije čelika razumnom i svrsishodnom. U tom smislu je neophodno da se u postupak glasovanja i odlučivanja uključe lokalne i regionalne vlasti te da se u obzir uzmu lokalne okolnosti i specijalizacije poduzeća;

22. zalaže se za industrijsku politiku EU-a koja se temelji na viziji konkurentnosti industrije čelika i konkurentnih okvirnih uvjeta i koja će zaštititi i dalje razvijati postojeće čeličane i radna mjesta;

23. slaže se sa stajalištem koje je Komisija iznijela u svom Energetskom planu za 2050. da se smanjenje emisija CO₂ u energetskom sektoru i obilato korištenje energije iz obnovljivih izvora dugoročno mogu pokazati manje skupim od nastavka sadašnje politike te da će se troškovi nuklearne energije i energije iz fosilnih goriva s vremenom vjerojatno nastaviti povećavati, dok bi se troškovi obnovljivih izvora energije mogli smanjiti; u tom smislu istodobno razumije želju država članica da osiguraju odgovarajuću naknadu za nesrazmjerna financijska opterećenja za industriju čelika – koja sudjeluje u tržišnom natjecanju na globalnoj razini – povezana s razvojem obnovljivih izvora energije; traži, međutim, jamstvo na europskoj razini da nacionalni mehanizmi kompenzacije, naročito na području državnih potpora, neće dovesti do narušavanja tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu EU-a;

24. ističe potrebu pomaganja lokalnim zajednicama koje uvelike ovise o industriji čelika kako bi proširile raspon svojeg gospodarstva prije nego što se poduzmu mjere restrukturiranja. Diversifikacijom lokalnog gospodarskog tkiva (koja bi se mogla promicati i uz pomoć poreznih poticaja) posebice bi trebalo nastojati stvoriti sinergije između održive industrije i usluga;

Reforma trgovine emisijskim jedinicama EU-a

25. pozdravlja predanost uspostavljanju ravnoteže između ciljeva za smanjenje emisija stakleničkih plinova s jedne strane te očuvanja konkurentnosti europske industrije s druge strane, koju je Europsko vijeće izrazilo u zaključcima od 23. i 24. listopada 2014.

26. međutim, ističe da odluka Europskog vijeća o povećanju godišnjeg smanjenja najveće dopuštene razine emisija industrije s 1,74 % u trećem razdoblju trgovanja 2013.–2020. na 2,20 % u četvrtom razdoblju trgovanja 2021.–2030. može, unatoč nastavku besplatne dodjele emisijskih jedinica na temelju referentnih vrijednosti, dovesti do nedostatka certifikata, a time i dodatnih opterećenja za sektor čelika, s kojima se konkurenti u državama bez trgovine emisija ne mogu nositi;

27. smatra da je nužno uspostaviti sustav trgovanja emisijama na globalnoj razini kako bi se osigurala konkurentnost europskih poduzeća i izbjeglo istjecanje ugljika sprečavanjem daljnjih povećanja emisijskih jedinica za prodaju na dražbi. Dodatna jamstva mogu biti u obliku usklađenih mehanizama naknade za neizravne troškove (npr. troškove električne energije) ili referentnih vrijednosti temeljenih na točnim i ažuriranim podacima;

28. s tim u vezi primjećuje da je referentna vrijednost sirovog željeza za dodjeljivanje certifikata industriji čelika već u trećem razdoblju trgovanja (2013.–2020.) 10 % niža od onoga što se smatra fizički i tehnički izvedivim. Pored toga niti referentna vrijednost za sinteriranje nije točno izračunata jer uključuje postrojenja za proizvodnju peleta; dodjeljivanje se mora odvijati na temelju aktualnog stanja, pri čemu u potpunosti treba voditi računa o proizvodnji električne energije iz plinova iz visokih peći u industriji čelika, te se prilagoditi tehničkom napretku. Istodobno je potrebna dinamička dodjela certifikata duž proizvodnog lanca.

29. pozdravlja činjenicu da je Komisija pravovremeno, odnosno prije početka četvrtog razdoblja europskog trgovanja emisijama, iznijela Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive 2003/87/EZ radi poboljšanja troškovno učinkovitih smanjenja emisija i ulaganja za niske emisije ugljika;

30. s tim u vezi se nada da će se svim sudionicima na vrijeme objasniti budući okvirni uvjeti trgovanja emisijskim jedinicama EU-a;

31. istodobno smatra potrebnim da se, u suradnji sa svim dionicima, detaljno uskladi kao i raspravi reforma sustava trgovanja emisijskim jedinicama EU-a;

32. međutim, sa zabrinutošću primjećuje da Prijedlog direktive Komisije u nedovoljnoj mjeri ispunjava zahtjev Europskog vijeća da se osigura međunarodna konkurentnost industrije s obzirom na to da se europska industrija čelika trenutno suočava s velikim troškovima koji ugrožavaju njezino postojanje;

33. stoga poziva da se Prijedlog direktive u daljnjim fazama zakonodavnog postupka temeljito revidira te da se, uz očuvanje učinkovitosti sustava trgovanja emisijama u EU-u i pravednu raspodjelu troškova među svim gospodarskim sektorima, uključe posebno sljedeće mjere:

- načelno ukidanje opterećenja za najučinkovitija postrojenja,
- daljnje poticaje za tehnološki razvoj i smanjenje ekološkog opterećenja uz pomoć realnih i tehnički i ekonomski ostvarivih referentnih vrijednosti na temelju 10 % najučinkovitijih postrojenja,
- pri određivanju referentnih vrijednosti potpuno uzimanje u obzir emisija plinova iz visokih peći koje nastaju prilikom proizvodnje električne energije,
- ukidanje paušalnog smanjenja referentnih vrijednosti i ukidanje korekcijskog faktora,
- izbjegavanje smanjenja nadoknade cijene električne energije za grane s velikom potrošnjom energije i mogućnost nadoknade ukupnih neizravnih troškova, pri čemu na europskoj razini treba razmotriti barem uvođenje referentnih parametara radi sprečavanja narušavanja tržišnog natjecanja na jedinstvenom europskom tržištu,
- uključivanje primarnih proizvoda industrije s velikom potrošnjom energije u propise o sprečavanju premještanja u inozemstvo, i
- prilagođavanje dodijeljenih jedinica promjeni razina proizvodnje;

34. smatra nužnim da se u potpunosti nadoknade troškovi emisije stakleničkih plinova koji su preneseni u cijenu električne energije kako bi se suzbilo daljnje moguće istjecanje ugljika. Budući da o pojedinačnim državama članicama ovisi kako će provesti ovo nadoknađivanje troškova, nije moguće isključiti narušavanje tržišnog natjecanja. Europska komisija stoga bi trebala razmotriti bi li to nadoknađivanje troškova ubuduće trebalo uskladiti ili objediniti na razini EU-a;

35. pozdravlja činjenicu da se svjetska zajednica, u sklopu Konferencije o klimatskim promjenama u Parizu, prvi put u okviru međunarodnog prava obvezala na zadržavanje globalnog zatopljenja na ispod 2 °C te da želi poduzeti ozbiljne napore za ograničenje globalnog porasta temperature na 1,5 °C. Vodeće načelo da se u drugoj polovici stoljeća postigne neutralnost emisije stakleničkih plinova treba se još konkretizirati u pogledu učinka na razvoj proizvodnog sektora. Mogućnost da se razviju i usuglase tržišni mehanizmi za globalno i troškovno učinkovito trgovanje emisijskim jedinicama nudi priliku da se u budućnosti smanje ili spriječe narušavanja tržišnog natjecanja koja su uvjetovana mjerama zaštite klime;

Vanjska trgovina EU-a

36. prepoznaje opasnu prijetnju koju za europsku industriju čelika predstavlja nepostojanje jednakih pravila za sve, kao i nepoštene prakse vanjske trgovine kojima se koriste poduzeća te neujednačene politike vanjske trgovine koje provode države izvan EU-a;

37. stoga smatra da je politika vanjske trgovine EU-a, uključujući i njezine instrumente za zaštitu trgovine, nužno sredstvo za osiguravanje međunarodne konkurentnosti europske industrije čelika te podržava poziv Parlamenta da se provede opća reforma instrumenata EU-a za zaštitu trgovine kako bi se iz sustava EU-a uklonili takozvani „elementi WTO+” i, posebice, industriji EU-a zajamčili jednaki uvjeti u odnosu na Kinu ⁽²⁾;

38. sa zabrinutošću primjećuje da u svjetskoj industriji čelika trenutno postoji prekomjerni kapacitet u iznosu od 452 milijuna tona te da prekomjerni kapaciteti kineske industrije čelika opetovano dovode do uvoza u EU po dampinškim cijenama, ponekad preko trećih zemalja, što će bez učinkovitih trgovinskih protumjera EU-a neposredno kao i posredno ugroziti postojanje cjelokupne industrije čelika u EU-u kao i brojnih radnih mjesta;

39. poziva na uspostavu mehanizma koji može djelovati u trećim zemljama u cilju kontrole načina rada postrojenja za obradu sekundarnih sirovina (otpada) u zemljama odredišta, kako bi se spriječio izvoz u treće zemlje koje otpad obrađuju na način koji šteti okolišu;

40. poziva institucije EU-a da ovlaste Komisiju da se u antidampinškim i antisubvencijskim istragama kineskog uvoza koristi nestandardnim metodama, sukladno točki 15. Protokola o pristupanju Kine WTO-u, sve dok Kina ne ispuní svih pet kriterija EU-a za priznavanje statusa tržišnog gospodarstva. Nadalje, s velikom zabrinutošću ukazuje na činjenicu da bi moguće priznavanje statusa tržišnog gospodarstva Narodnoj Republici Kini u prosincu 2016. praktički onemogućilo učinkovite antidampinške mjere jer bi se metodologija za izračun dampinške marže uslijed toga izmijenila; istodobno naglašava da ne postoji uvjet prema kojem članice WTO-a Kini moraju automatski dodijeliti status tržišnog gospodarstva u 2016. godini.

41. podsjeća u tom kontekstu da Kina trenutačno ispunjava samo jedan od pet EU-ovih kriterija za priznavanje statusa tržišnog gospodarstva. Tehnički kriteriji uključuju: donošenje poslovnih odluka na temelju tržišnih signala, vođenje knjigovodstva prema međunarodnim računovodstvenim standardima, nepostojanje primjetnog iskrivljenja troškova proizvodnje i financijskog stanja poduzeća izazvanog ranijim gospodarskim sustavom koji nije bio tržišni, postojanje zakona o imovini i stečaju koji jamče pravnu sigurnost i stabilnost poslovanja poduzeća te konverziju deviza po tržišnom tečaju;

42. stoga poziva Komisiju da prilikom razmatranja gospodarskih i socijalnih posljedica dodjeljivanja statusa tržišnog gospodarstva Kini pričeká mišljenje relevantnih gospodarskih dionika te da se savjetuje s ključnim državama članicama WTO-a, poput SAD-a, prije donošenja odluke o dodjeljivanju statusa tržišnog gospodarstva;

43. poziva, u slučaju da Kina stekne status tržišnog gospodarstva, na stvaranje jednakovrijednih i učinkovitih instrumenata za zaštitu poštene trgovine; S time u vezi treba razmotriti rješenje prema kojemu se u budućnosti u glavnoj uredbi EU-a o antidampingu više neće izričito navoditi zemlje netržišnog gospodarstva, već opća pravila za netržišna gospodarstva. Metoda usporedivosti država može se zamijeniti nekom drugom metodom, no netržišna će gospodarstva ipak i dalje biti obvezna iznositi dokaze o postojanju tržišnog gospodarstva.

44. poziva, u slučaju da Kina stekne status tržišnog gospodarstva, na stvaranje jednakovrijednih i učinkovitih instrumenata za zaštitu poštene trgovine;

45. pozdravlja činjenicu da je u veljači 2016. Komisija uvela privremene antidampinške pristojbe na uvoz hladnovaljanih ravnih proizvoda od čelika iz Rusije i Kine;

⁽²⁾ Vidjeti Rezoluciju Europskog parlamenta od 12. svibnja 2016. o statusu tržišnoga gospodarstva Kine (2016/2667 (RSP)).

46. međutim, žali što je Komisija u slučaju kineskih čeličnih proizvoda primijenila „pravilo niže pristojbe” i time nametnula privremene antidampinške pristojbe koje su niže od utvrđenih dampinških marža;
47. smatra da to pravilo pruža nedovoljnu zaštitu konkurentnosti europske industrije čelika;
48. podsjeća da odredbe WTO-a ne propisuju takvo pravilo te da ga druge regije, kao npr. SAD, ne primjenjuju;
49. zbog toga smatra važnim da se u sklopu reforme instrumenata trgovinske zaštite ukine „pravilo niže pristojbe”, posebice u slučaju postojećih prekomjernih kapaciteta;
50. pozdravlja to što je Europska komisija, kao što je najavila u akcijskom planu, 28. travnja 2016. odlučila (ponovno) uspostaviti sustav prethodnog nadzora za uvoz proizvoda od čelika u EU koji će iziskivati dozvolu za uvoz proizvoda od čelika u EU, a poslužit će za predviđanje kratkoročnih promjena na tržištu i pomoći Komisiji da na pravi način rješava slučajeve nepoštenog uvoza, uz mogućnost pokretanja postupaka kada trendovi uvoza mogu nanijeti štetu proizvođačima u EU-u;
51. pozdravlja napore Komisije, koji već dolaze do izražaja u mjerama trgovinske zaštite EU-a za proizvode od čelika, da potpomogne provedbu pravila poštenog međunarodnog tržišnog natjecanja te time pridonese i osiguravanju konkurentnosti europske industrije čelika;
52. međutim, istodobno smatra da antidampinški postupci EU-a, posebno u odnosu na postupke u drugim državama članicama WTO-a, traju predugo, što se negativno odražava na učinkovitost zaštite konkurentnosti europske industrije čelika;
53. poziva stoga da se u sklopu reforme instrumenata trgovinske zaštite EU-a razmotri i ubravanje antidampinških postupaka EU-a;
54. podržava Komisiju u njezinim naporima za ostvarivanje jednakih uvjeta tržišnog natjecanja diljem svijeta putem razgovora i pregovora na međunarodnoj razini;
55. očekuje od Vijeća da u svaki novi mandat sporazuma o slobodnoj trgovini uključi poglavlja o energiji i sirovinama;
56. poziva Komisiju da Odboru regija, kao institucionalnom predstavniku europskih lokalnih i regionalnih vlasti, omogući sudjelovanje u skupini na visokoj razini o industrijama s velikom potrošnjom energije, osnovanoj u svibnju 2015. godine, kako bi se osiguralo da već zastupljeni dionici uzimaju u obzir interese i mogućnosti koje postoje na regionalnoj i lokalnoj razini;

Popratne mjere za osiguravanje konkurentnosti industrije čelika u EU-u

57. ponavlja da programi potpore EU-a za ulaganja u novu opremu, istraživanje i razvoj te kvalifikacije i osposobljavanje mogu uvelike doprinijeti osiguranju konkurentnosti, poštivanju standarda na području zaštite okoliša i klime te prava radnika u sektoru čelika;
58. skreće pozornost na ciljeve Istraživačkog fonda za ugljen i čelik (RFCS) kao i europskih strukturnih i investicijskih fondova te Europskog fonda za strateška ulaganja, koji mogu poduprijeti istraživanja i inovacije u sektoru čelika, također zahvaljujući njihovoj mogućoj sinergiji i usklađivanju djelovanja. Ističe, međutim, prilično ograničen potencijal EFSU-a za sektor čelika jer tržišni uvjeti ne mogu jamčiti odgovarajući povrat ulaganja s obzirom na trenutačno niske razine cijena čelika. Tome uvelike može doprinijeti suradnja regionalnih i lokalnih vlasti na prioritetnim pitanjima u pogledu čelika uz poštivanje strogog sustava potpora EU-a za čelik;
59. podsjeća na važnost javnih ulaganja te sredstava iz EU-ova programa Obzor 2020. za poticanje inovacija u industriji čelika okrenutih budućnosti te za poboljšanje ekološke i energetske učinkovitosti sektora čelika;
60. nada se da će se, uzimajući u obzir specifičnosti sektora čelika koje zahtijevaju i istraživačko i strukturno djelovanje, pri ocjenjivanju istraživačkih projekata u okviru programa Obzor 2020. više bodova dodjeljivati onim projektima koji predviđaju europsko partnerstvo uključujući i sredstva iz strukturnih fondova u cilju bolje integracije različitih europskih programa;

61. naglašava cilj zadržavanja kvalitete i razine zaposlenosti u okviru konkurentnije industrije čelika EU-a, istodobno prepoznajući značaj Europskog fonda za prilagodbu globalizaciji (EGF) u pružanju socijalne potpore kod smanjenja osoblja u slučajevima industrijskog restrukturiranja, budući da je u situacijama u kojima posao izgubi više od 500 radnika zaposlenih u samo jednom poduzeću (uključujući dobavljače i prerađivače njegovih proizvoda) ili kad posao izgubi mnogo radnika iz određenog sektora u jednoj ili više susjednih regija, iz tog fonda moguće pokriti do 60 % troškova za projekte koji otpuštenim radnicima pomažu pronaći novi posao ili osnovati vlastito poduzeće; pita se, međutim, je li proračun za razdoblje 2014.–2020. od maksimalno 150 milijuna eura godišnje dovoljan za suočavanje s takvim izazovima;

62. naglašava da prijenos iskustva i znanja na nove generacije zaposlenika u industriji čelika EU-a već ima važnu ulogu te da je potrebno dalje jačati vještine, odnosno industrijsko stručno znanje radnika putem ciljanih mjera strukovnog osposobljavanja i daljnjeg obrazovanja;

63. smatra nužnim da se u svim proizvodnim pogonima industrije čelika razvijaju i potiču resursno učinkoviti sustavi kružnog gospodarstva kako bi se većim korištenjem nusproizvoda i recikliranog čelika poboljšala konkurentnost pogona; to je također u skladu s odredbama o „industrijskoj simbiozi” iz Komisijina Akcijskog plana za kružno gospodarstvo prema kojoj treba više koristiti otpad nastao proizvodnjom čelika.

Bruxelles, 15. lipnja 2016.

*Predsjednik
Europskog odbora regija*
Markku MARKKULA

Mišljenje Europskog odbora regija – Revizija višegodišnjeg financijskog okvira (VFO) sredinom provedbenog razdoblja

(2017/C 017/05)

Izvjestitelj: Luc VAN DEN BRANDE (BE/EPP)

Predsjednik upravnog odbora Agencije za održavanje veza između Flandrije i Europe (VLEVA)

PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA

Revizija VFO-a: opće napomene

1. smatra da je višegodišnji financijski okvir (VFO) ponajprije politički instrument za utvrđivanje i ostvarivanje europskih strateških ciljeva i da, uzevši u obzir da VFO osigurava sredstva za rad Europske unije, njegova revizija predstavlja ponajprije političku, a ne tehničku raspravu;
2. naglašava važnost VFO-a u osiguravanju da dugoročni troškovi EU-a budu predvidljivi i da se provode u skladu sa zajednički dogovorenim zajedničkim politikama. Ta sveobuhvatna načela ključna su za regionalne i lokalne vlasti i druge korisnike sredstava EU-a;
3. napominje da je VFO od osobite važnosti za regionalne i lokalne vlasti jer one imaju ključnu ulogu u provedbi ciljeva europske politike; u svjetlu toga ističe da su regije i lokalne vlasti uključene, izravno i/ili neizravno, u upravljanje ili potrošnju 75 % proračuna EU-a;
4. žali što su gornje granice u trenutnom VFO-u prvi put niže nego u prethodnome, čime se Europsku uniju prisiljava da preuzme više odgovornosti s manje financijskih sredstava; ponovno izražava svoju zabrinutost u pogledu gornjih granica VFO-a navedenu u prethodnim mišljenjima ⁽¹⁾;
5. ponavlja činjenicu da učinkovitost europske politike ovisi o ispravnoj primjeni načela višerazinskog upravljanja, koje se smatra općim načelom upravljanja strukturnim fondovima ⁽²⁾ te prema kojem sve razine vlasti, svaka u skladu sa svojim ovlastima, surađuju na učinkovit način kako bi postigle ciljeve politike; u tom smislu upozorava na smanjenje zajedničkog upravljanja programima i pokušaje centraliziranja sredstava na europskoj razini; ističe da je pristup usmjeren na konkretno područje također bitan za učinkovitost politika EU-a, a on podrazumijeva uključivanje raznih razina vlasti, sektora i dionika u suradnički proces u kojem se rješavaju problemi koji se javljaju na određenom zemljopisnom području;
6. primjećuje da se EU suočava s neprestanim snižavanjem razina ulaganja, što dovodi do investicijskog jaza u EU-u, koji prema procjeni Komisije iznosi do 370 milijardi EUR ispod povijesne norme. Podržava nastojanja Komisije da doprinese rješavanju tog jaza i uz pomoć tješnje suradnje s privatnim sektorom te nastojanjem da se pokrene privatni kapital, odnosno uz pomoć Plana ulaganja za Europu i Europskog fonda za strateška ulaganja (EFSU).
7. pozdravlja namjeru Komisije da u jesen 2016. iznese zakonodavni prijedlog za osnaženi EFSU za razdoblje nakon 2018. godine, u kojem bi se posebno trebala razraditi sinergija između europskih strukturnih i investicijskih fondova (ESIF) i Europskog fonda za strateško ulaganje (EFSU). U tom kontekstu poziva Komisiju da odredi jasne kriterije za utvrđivanje toga donose li projekti EFSU-a dodatna financijska sredstva te da se posveti problemu geografske neravnoteže projekata EFSU-a, kao i problemu nedostatka prekograničnih projekata te nedovoljnih održivih ulaganja u infrastrukturu za širokopojasnu tehnologiju, energetska učinkovitost i promet. Povrh toga, ističe da je prije svega nužno provesti reviziju VFO-a koja bi obuhvatila povećanje proračunskih stavki koje bi mogle osigurati financijsku osnovu za osnaživanje EFSU-a (EFSU 2.0);

⁽¹⁾ CDR275-2013_00_00_TRA_AC (23-24).

⁽²⁾ Prijedlog Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju zajedničkih odredbi Europskog fonda za regionalni razvoj, Europskog socijalnog fonda, Kohezijskog fonda, Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj i Europskog pomorskog i ribarskog fonda koji je uključen u Zajednički strateški okvir te o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu i Kohezijskom fondu te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006 – {SEC(2011) 1141 final} {SEC(2011) 1142 final}.

8. smatra da je potrebno ispitati je li moguće potaknuti više ulaganja uz pomoć prilagodbe klauzule o ulaganjima koja državama članicama dozvoljava da u određenim uvjetima odstupaju od srednjoročnih ciljeva, odnosno od dogovorene proračunske prilagodbe u okviru Pakta o stabilnosti i rastu. Kao ulaganja u obzir dolaze, između ostalog, nacionalni izdaci za projekte koje sufinancira EU u okviru strukturne i kohezijske politike (uključujući Inicijativu za zapošljavanje mladih) i EFSU-a.
9. pozdravlja napore za poticanje većih privatnih ulaganja i njihovo kombiniranje s javnim ulaganjima radi otvaranja radnih mjesta i postizanje rasta u europskim regijama i općinama;
10. ukazuje na to da je trenutni VFO već dosegao svoje granice iskorištavajući gornje granice u nekim područjima i upotrebljavajući onoliko instrumenata fleksibilnosti koliko je trenutno moguće;
11. naglašava potrebu za sveobuhvatnom revizijom VFO-a sredinom provedbenog razdoblja. Prijeko je potrebna istinska revizija gornjih granica VFO-a i posebnih odredbi Uredbe o VFO-u sredinom provedbenog razdoblja. Pritom se moraju uzeti u obzir rezultati pregleda i omogućiti Uniji održiv proračunski okvir za rješavanje njezinih političkih prioriteta i izazova;
12. ističe da će, ako se utvrde novi prioriteti, institucije morati preuzeti odgovornost za osiguravanje financiranja novih zadaća utvrđivanjem područja politika koja više neće biti među prioritetima Unije ili pristajanjem na povišavanje gornjih granica VFO-a;
13. podsjeća institucije da oskudna sredstva ne bi trebala dovesti do smanjenja općih prioriteta EU-a;
14. poziva institucije da što brže zaključe reviziju VFO-a kako bi se omogućilo dovoljno vremena za pripremu prijedloga Komisije za VFO za razdoblje nakon 2020., koji bi trebali biti predstavljeni do 1. siječnja 2018.;

Revizija VFO-a: posebne preporuke

15. iako shvaća hitne potrebe, unaprijed upozorava da uporaba nekih mehanizama financiranja i uzajamnih fondova ne može biti izgovor za držanje inicijativa Unije (djelomično) izvan proračuna EU-a, čime se izbjegava demokratski nadzor Europskog parlamenta, i za prebacivanje njihovog upravljanja pod nadležnost država članica;

Politički prioriteti i izazovi za drugu polovicu VFO-a

16. naglašava da je u drugoj polovici VFO-a potrebno obratiti pozornost na sljedeće političke prioritete i izazove koji imaju izravan ili neizravan utjecaj na dobrobit europskih građana:

- promicanje radnih mjesta, rasta i konkurentnosti: EFSU je osnovan bez revizije gornjih granica VFO-a, prenamjenom postojećih sredstava programa (rezanjem sredstava programa Obzor 2020. za 2,2 milijarde EUR te sredstava Instrumenta za povezivanje Europe za 2,8 milijardi EUR); revizijom VFO-a trebali bi se nadoknaditi rezovi u okviru programa povezanih s EFSU-om,
- postizanje većih sinergija među programima EU-a radi poticanja javnih i privatnih ulaganja u regijama i gradovima, posebice u odnosu na EU-ov cilj teritorijalne kohezije. Ponovno poziva na holističku teritorijalnu viziju urbanih i ruralnih područja kao komplementarnih funkcionalnih prostora,
- rješavanje problema nezaposlenosti, osobito nezaposlenosti mladih: potrebno je stoga nastaviti Inicijativu za zapošljavanje mladih barem do 2020., posvećujući posebnu pozornost ponovnom uključivanju mladih na tržište rada,
- uključivanje dugotrajno nezaposlenih osoba na tržište rada,
- rješavanje uzroka destabilizacije i vanjskih kriza,

- rješavanje pitanja migracija i izbjegličkih kriza: sredstva koja stoje na raspolaganju u okviru trenutnog naslova 3. VFO-a nedovoljna su za rješavanje tog problema u predstojećim godinama. Potrebno je povećati trenutne gornje granice VFO-a kako bi se zajamčili prihvati i integracija migranata, u čemu ključnu ulogu imaju prije svega regionalne i lokalne vlasti; novi VFO pruža priliku za povećanje sredstava namijenjenih provedbi prioriteta Europskog migracijskog programa,
- osiguranje unutarnje sigurnosti i borba protiv terorizma: moglo bi se stoga razmotriti povećanje gornjih granica VFO-a za naslov 3.,
- promicanje socijalne zaštite, u vezi s provedbom socijalne dimenzije EMU-a. Socijalna zaštita nužan je preduvjet za socijalni mir i gospodarski rast individualnih država članica,
- odgovaranje na izazov demografskog starenja, posebice putem boljeg praćenja rashoda u vezi s demografskom situacijom u okviru ESIF-a i EFSU-a,
- rješavanje raznih kriza s kojima se europski poljoprivrednici suočavaju od početka trenutnog VFO-a.

Nadoknada proračunskih rezova povezanih s EFSU-om

17. napominje da su Obzor 2020. i Instrument za povezivanje Europe simptomatični za loše funkcioniranje proračuna: postoji velik jaz između ciljeva i dodjele sredstava raspoloživih za cijelo programsko razdoblje 2014. – 2020., unatoč proračunskim rezovima u korist novoosnovanog Europskog fonda za strateška ulaganja (EFSU);

18. napominje, međutim, da projekti koji se financiraju iz Obzora 2020. i Instrumenta za povezivanje Europe imaju značajnu europsku dodanu vrijednost;

19. smatra da je prerano procjenjivati je li uspostava EFSU-a dovela do mogućeg gubitka sveukupnih sredstava za europske istraživačke i infrastrukturne projekte;

20. ponavlja potrebu za jačanjem Obzora 2020. i Instrumenta za povezivanje Europe kroz godišnji proračunski postupak kako bi se što više nadoknadili rezovi dogovoreni tijekom pregovora o EFSU-u i kako bi se omogućilo ispunjavanje njihovih ciljeva dogovorenih prije nešto više od dvije godine;

Inicijativa za zapošljavanje mladih

21. pozdravlja korake koje su Europska komisija i proračunsko tijelo poduzeli za isplatu cijele financijske omotnice za Inicijativu za zapošljavanje mladih već 2014. i 2015. godine jer se time poslala jasna poruka o presudnoj važnosti cijele inicijative za mlade u najpogođenijim regijama;

22. poziva na nastavak Inicijative za zapošljavanje mladih nakon temeljite procjene njezine provedbe i naknadnih prilagodbi u svrhu prevladavanja postojećih prepreka za provedbu, uključujući pružanje novih odobrenih sredstava za preuzete obveze počevši od 2017.;

23. poziva institucije da ispune svoje obveze preuzete tijekom pregovora o proračunu EU-a za 2016. te poziva Europsku komisiju da izvuče pouku iz rezultata ocjenjivanja Inicijative za zapošljavanje mladih te, prema potrebi, iznese prijedloge za nastavak inicijative do 2020.;

24. nadovezujući se na Inicijativu za zapošljavanje mladih, Odbor traži od Komisije da u sklopu revizije VFO-a pokrene izvanrednu inicijativu za poticanje uključivanja dugotrajno nezaposlenih osoba na tržište rada.

Fleksibilnost

25. podržava fleksibilnost u VFO-u i godišnjim proračunima radi reagiranja na neočekivane događaje ili nove izazove, ali upozorava na prevelika očekivanja u tom području. Veća fleksibilnost nije rješenje za nedostatna financijska sredstva za postizanje europskih ciljeva;

26. poziva Europsku komisiju da procijeni sve odredbe o fleksibilnosti u Uredbi o VFO-u radi otklanjanja svih prepreka koje bi mogle otežati njihovu potpunu primjenu te radi poboljšanja njihove učinkovitosti;

27. Europskoj komisiji i proračunskom tijelu ponovno skreće pozornost na to da postoji nekoliko mogućnosti, koje se razlikuju prema složenosti i izvedivosti, te da se o njima mora raspravljati na prikladan način i bez ikakvih predrasuda ili sumnji;

28. navodi da se pri razmatranju mogućnosti za veću fleksibilnost i predvidljivost mora poštovati načelo dobre vjere i stabilnosti u okvirnim uvjetima za države članice i gospodarske subjekte, dok se istodobno moraju uzeti u obzir prethodno izvršene preraspodjele iz jedne u drugu kategoriju;

29. smatra da bi gore navedene mogućnosti mogle obuhvaćati sljedeće:

- veću fleksibilnost u preraspodjeli sredstava, prvotno između instrumenata i između naslova,
- pojednostavljenje uporabe Instrumenta fleksibilnosti u smislu stavka 12. Međuinstitucionalnog sporazuma od 2. prosinca 2013., čija je uporaba otežana zbog postupaka donošenja odluka,
- pojednostavljeni postupak prilagođavanja i povećavanja gornje granice rashoda radi svladavanja nepredviđenih problema ili promjena u političkim prioritetima,
- povisivanje gornjih granica VFO-a za odobrena sredstva za plaćanja i odobrena sredstva za preuzete obveze tako da te granice odražavaju političke i proračunske prioritete EU-a,
- kao krajnju mjeru, povećanje pričuve za nepredviđene izdatke sa sadašnjih 0,03 % BND-a na višu stopu;

30. skreće pozornost Vijeću na to da bi se odobrena sredstva za plaćanja za posebne instrumente (Instrument fleksibilnosti, Fond solidarnosti EU-a, Europski fond za prilagodbu globalizaciji i Pričuvenu za pomoć u nuždi) trebala računati iznad gornjih granica VFO-a, kao što je slučaj kod obveza;

31. ističe da omotnice kohezijske politike nisu prikladne za istinsko rješavanje trenutačnih kriza uz dovoljno fleksibilnosti, a među razlozima za to su njihovo dugoročno planiranje, usmjerenost na strukturna ulaganja i tematska koncentracija; poziva Europsku komisiju da iznese rješenja za rješavanje tog problema izvan omotnica kohezijske politike;

32. iako se prethodno dodijeljene nacionalne omotnice, uključujući one u okviru kohezijske politike, ne smiju smanjiti uslijed revizije sredinom provedbenog razdoblja, poziva Europsku komisiju da u okviru svojih prijedloga predstavi točan algoritam o načinu na koji će ove godine omotnice kohezijske politike biti prilagođene u skladu s člankom 7. Uredbe o VFO-u i o tome kako će to utjecati na postojeće mehanizme fleksibilnosti ⁽³⁾;

Zaostaci u plaćanjima

33. napominje da će, ako se njegove bojazni ostvare, VFO za razdoblje 2014. – 2020. dovesti do daljnjeg manjka u europskom proračunu ⁽⁴⁾; Komisija neće moći ispuniti svoje obveze zbog manjka odobrenih sredstava za plaćanja. To je vrlo zabrinjavajući trend ⁽⁵⁾;

34. naglašava da zaostaci u plaćanjima imaju negativne posljedice na regije i različite dionike kao korisnike proračuna EU-a, primjerice rizik od gubitka investicija, smanjenje broja aktivnosti, povlačenje iz projekata, kratkoročni krediti i kašnjenja u provedbi operativnih programa. Time se zbog niske razine financijske održivosti također ograničava interes korisnika;

35. upozorava na trenutačne zaostatke u plaćanjima i pretjerano optimistična predviđanja Europske komisije o smanjenju zaostataka na kraju 2016.;

⁽³⁾ U skladu s člankom 90. stavkom 5. Uredbe (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća, Komisija će ispitati zadovoljavaju li države članice uvjete za dobivanje potpore iz Kohezijskog fonda na temelju podataka o BND-u 27 članica Unije u razdoblju 2012. – 2014., a nacionalne će se omotnice potom ponovno izračunati, pri čemu ukupni neto učinak tih prilagodbi ne smije prelaziti 4 milijarde EUR (kao što je navedeno u Uredbi o VFO-u).

⁽⁴⁾ Sadašnji VFO započeo je s „dugom” iz prethodnog okvira u iznosu od 23,4 milijarde EUR, a krajem 2014. taj zaostatak dosegao je neviđenu razinu od 24,7 milijardi EUR za kohezijske programe u razdoblju 2007. – 2013.

⁽⁵⁾ CDR275-2013_00_00_TRA_AC.

36. ističe da je jedan od elemenata koji pridonose njihovoj smanjenju stopa apsorpcije programā kohezijske politike u programskom razdoblju 2007. – 2013. Stopa apsorpcije danas iznosi oko 88,9 % (završni zahtjevi za plaćanje nisu uključeni) i sigurno neće dosegnuti 100 % nakon što se stvarno izvrše svi završni zahtjevi za plaćanje. Stoga će znatan dio programa kohezijske politike biti opozvan, što će pak imati negativne učinke na gospodarsku, teritorijalnu i društvenu koheziju EU-a;

37. izražava bojazan da bi neki aspekti mogli dovesti do novih zaostataka u plaćanjima u drugoj polovici VFO-a i time ugroziti ili odgoditi plaćanja svim dionicima. To obuhvaća sljedeće: trenutačna gornja granica za plaćanja bit će dodatno smanjena od 2018. zbog prebijanja nakon uporabe rezerve za nepredviđene izdatke 2014. godine; dio odobrenih sredstava za plaćanja za 2014. i 2015. upotrebljava se za plaćanje zaostataka iz prošlosti; u okviru dodatnih obveza za migracije predviđeno je da se Grčkoj 2015. i 2016. unaprijed isplati 2 milijarde EUR iz ESIF-a, bez povećanja odobrenih sredstava za plaćanja i bez povećanja u plaćanjima;

38. izražava zabrinutost zbog kasnog usvajanja operativnih programa ESIF-a i rizika od nakupljanja novih zaostataka neplaćenih računa tijekom druge polovice, a posebice na kraju VFO-a; stoga od Europske komisije traži izradu plana isplata za kohezijsku politiku do kraja programskog razdoblja 2014. – 2020. kako bi se osigurala dovoljna količina sredstava za isplate državama članicama;

39. poziva na ukidanje povrata proračunskog viška u nacionalne proračune država članica i odbitka od doprinosa država članica proračunu EU-a za sljedeću godinu;

Proračun usmjeren na rezultate i gospodarsko upravljanje

40. primjećuje da u pregovorima o sadašnjem VFO-u institucije nisu uspjele ispravno procijeniti moguće posljedice nepredviđenih kriza i da su trebale uvesti više fleksibilnosti u VFO. Jedan od odgovora na ovaj problem, uz veću fleksibilnost, može biti i donošenje proračuna na temelju dokaza o uspješnosti;

41. pozdravlja inicijativu Europske komisije da predstavi „Proračun usmjeren na rezultate”, u kojem će se pratiti kako se troše proračunska sredstva, u kojim se područjima troši, kako se procjenjuje potrošnja te kako se priopćavaju rezultati, također i u svrhu utvrđivanja kriterija za nagrađivanje država članica i regija koje najučinkovitije upravljaju svojim resursima;

42. poziva Europsku komisiju da poboljša financijsko izvješćivanje. To posebice podrazumijeva ažurno izvješćivanje u redovitim intervalima i u standardiziranom obliku o odgovarajućim ključnim brojkama za sve instrumente/naslove VFO-a;

43. tvrdi da bi rashodi EU-a trebali biti više povezani s izazovima gospodarske politike država članica i usklađivanjem gospodarske politike EU-a; traži od Europske komisije da stvori učinkovitiju vezu između sredstava EU-a i usklađivanja gospodarske politike u EU-u kako bi se ulaganja pobliže uskladila sa zahtjevima gospodarske politike, politike zapošljavanja i fiskalne politike. Taj bi se pristup trebao pravilno unaprijed analizirati, i u odnosu na njegova postignuća u kohezijskoj politici, kako bi se spriječilo da regije i njihovi građani trpe zbog makroekonomskih politika država članica i snose posljedice aktivnosti na nacionalnoj razini;

Europska dodana vrijednost

44. ističe da se o konceptu europske dodane vrijednosti još uvijek treba održati odgovarajuća rasprava u kojoj će se razmatrati posebne potrebe i interesi europskih regionalnih i lokalnih vlasti;

45. upućuje na to da je potrebno razviti zajedničke standarde ocjenjivanja koji će se upotrebljavati za mjerenje europske dodane vrijednosti za operacije koje se sufinanciraju iz proračuna EU-a, na temelju ostvarenih rezultata. Supsidijarnost treba biti jasan kriterij ocjenjivanja tih dodanih vrijednosti jer postoje ulaganja EU-a koja se zbog njihovih razmjera bolje provode putem programa raspoređenih diljem EU-a, dok bi druga ulaganja imala bolji učinak ako se njima upravlja na lokalnoj ili regionalnoj razini. Ti bi standardi mogli, osim za usporedbu dodane vrijednosti različitih europskih programa, poslužiti kao osnova ili opravdanje za buduće intervencije, raspodjelu financijskih sredstava između programa i kvalitetnije usmjerenih politika; preporučuje da se Europska komisija savjetuje s Odborom regija u pogledu tog koncepta;

46. napominje da će se u pregovorima o sljedećem VFO-u ponoviti beskrajna bitka između država članica i Europske komisije oko izravnog ili zajedničkog upravljanja programima. Iako države članice uglavnom zagovaraju prethodne raspodjele sredstava na nacionalnoj razini jer je njima jednostavnije upravljati, u skladu s načelom supsidijarnosti morat će se poštovati i lokalne i regionalne potrebe i ovlasti. No europska dodana vrijednost postići će se samo strogo primjenom odgovarajućeg načela; zaključuje da su se programi u okviru podijeljenog upravljanja pokazali kao pravi pristup za kombiniranje tih snaga;

47. predlaže da se ljestvica nacionalnih stopa sufinanciranja ne temelji samo na kapacitetima financiranja država članica, već i na razini gospodarske razvijenosti određene regije i doprinosu koji rashodi EU-a čine u sveobuhvatnim ciljevima Unije ili na njihovoj europskoj dodanoj vrijednosti: više stope sufinanciranja EU-a za europske prioritete i niže stope sufinanciranja EU-a za pretežno nacionalne prioritete;

48. poziva na bolje iskorištavanje makroregionalnih strategija i europske teritorijalne suradnje kao instrumenta kojim se omogućuje suradnja sličnih područja izvan administrativnih granica te na uzimanje u obzir konkretnih potreba europskih građana i poduzeća.

VFO za razdoblje nakon 2020.

Trajanje sljedećeg VFO-a

49. primjećuje, u skladu s mišljenjima OR-a o VFO-u za razdoblje 2014. – 2020., usvojenima 2011.⁽⁶⁾ i 2012.⁽⁷⁾, i o proračunu EU-a za 2014.⁽⁸⁾, snažnu sklonost prema produljenom desetogodišnjem proračunskom razdoblju, uz obveznu reviziju sredinom provedbenog razdoblja nakon prvih pet godina;

50. smatra da bi ta opcija najbolje odgovarala višegodišnjem programiranju jer, s jedne strane, osigurava veću stabilnost i predvidljivost, osobito za programe u sustavu zajedničkog upravljanja u području kohezijske politike i ruralnog razvoja te bi, s druge strane, postojala dovoljna fleksibilnost u slučaju revizije sredinom provedbenog razdoblja;

51. napominje da bi se preporučeno trajanje VFO-a u obliku 5 + 5 godina savršeno uklopilo u mandate Europskog parlamenta, Europske komisije i Europskog odbora regija, što bi dovelo do pojačane demokratske legitimnosti i odgovornost sljedećeg VFO-a;

Vlastita sredstva

52. smatra da je reforma vlastitih sredstava ključna za demokratsko i odgovorno upravljanje europskim fondovima te žali što u tom području nije postignut nikakav značajan napredak;

53. poziva na uvođenje novih vlastitih sredstava u sljedeći VFO, čime bi se smanjili nacionalni doprinosi proračunu EU-a temeljeni na BND-u. O tome je potrebno razmišljati u okviru revizije VFO-a kako bi se otvorio put za političko odobravanje novih inicijativa za vlastita sredstva i kako bi one mogle biti primjenjive u sljedećem VFO-u;

54. naglašava ključnu važnost Skupine na visokoj razini za vlastita sredstva i zahtijeva odgovarajuću uključenost nacionalnih parlamenata te lokalnih i regionalnih vlasti u predstojećim razgovorima o novim vlastitim sredstvima EU-a;

Jedinstvo proračuna

55. poziva na to da se trenutačni posebni instrumenti, kao što su Europski fond za razvoj, Pričuva za pomoć u nuždi, Europski fond za prilagodbu globalizaciji, Fond solidarnosti EU-a i Instrument fleksibilnosti, ugrade u VFO kako bi se zajamčila demokratska legitimnost i odgovornost proračuna EU-a;

56. napominje da bi se EU trebao usredotočiti na svoje stvarne potrebe, a ne na gornju granicu BND-a od 1 %, što je jedan od glavnih razloga zbog kojeg države članice stvaraju satelitske instrumente izvan proračuna EU-a i izvan demokratskog nadzora Europskog parlamenta kako bi se borile s izazovima koji su nepremostivi uz takav nedovoljno financirani proračun;

⁽⁶⁾ CdR 283/2011 fin.

⁽⁷⁾ CDR1777-2012_00_00_TRA_AC.

⁽⁸⁾ Vidjeti bilješku 5.

Financijski instrumenti

57. traži da se, prije nego što Europska komisija donese prijedlog za sljedeći VFO, provede temeljita analiza uporabe financijskih instrumenata u trenutačnom VFO-u. Iako se ne može zanijekati njihova jedinstvena uloga u mobilizaciji privatnih ulaganja i stvaranju rasta i radnih mjesta, postoji nekoliko područja u kojima njihova uporaba nije tako učinkovita zbog pukog nedostatka tržišnih prilika;

58. naglašava potrebu za postizanjem istinske ravnoteže između tradicionalnih bespovratnih sredstava i inovativnih financijskih instrumenata. To podrazumijeva veću uporabu financijskih instrumenata koji se pokazuju korisnima u praksi i, u suprotnome, predlaganje alternativnih rješenja. Općenito, uporaba financijskih instrumenata trebala bi ostati neobvezna za države članice, posebice u slučaju programa kohezijske politike. Prikladna kombinacija bespovratnih sredstava s nižim stopama sufinanciranja EU-a za prvenstveno nacionalne prioritete i više stope sufinanciranja za europske i regionalne prioritete, bolje korištenje učinkovitih financijskih instrumenata te usmjerenost na europsku dodanu vrijednost zajedno čine skup sredstava koji će omogućiti da proračun EU-a bude učinkovit i da polučuje više rezultata s manje sredstava;

Pojednostavljenje postupaka

59. zaključuje da presudan izazov za današnji EU nije nedostatak ideja i rješenja, nego sporost i nefleksibilnost postupka donošenja odluka. Pojednostavljenje postupaka i veća fleksibilnost moraju stoga biti prvi aspekt o kojemu će se odlučivati kada se krene s pregovorima o predstojećem VFO-u;

60. pozdravlja javno savjetovanje o reviziji Financijske uredbe koja se primjenjuje na opći proračun Unije te je spreman na suradnju kako bi se osmislili prijedlozi za pojednostavljenje postupaka na temelju problema utvrđenih u tom području;

Posebna pitanja

61. ističe potrebu da se u idućem višegodišnjem financijskom razdoblju u novu generaciju europskih strukturnih i investicijskih fondova uključe mjere koje nadopunjuju BDP, kao što je navedeno u nedavnom mišljenju OR-a pod nazivom „Pokazatelji teritorijalnog razvoja – BDP i šire”;

62. smatra da bi se više pozornosti u sljedećem VFO-u trebalo posvetiti ruralnom i lokalnom razvoju te donijeti posebne mjere za rijetko naseljena područja, jer ulaganje u lokalne i ruralne programe održava gospodarsko i socijalno tkivo živim te stvara dokazani učinak umnožavanja, dajući uključenim regijama ključnu ulogu u upravljanju ulaganjima. Premda činjenice ukazuju na to da je povrat ulaganja potencijalno veći u perifernim nego u središnjim regijama, podsjeća na to da kriteriji ekonomske učinkovitosti sami po sebi nisu dovoljni za odlučivanje o raspodjeli financijskih sredstava te da su nužni politički i socijalni kriteriji. Programe za europsku teritorijalnu suradnju također bi trebalo bolje iskoristiti i uključiti ih u sveukupne kohezijske politike s obzirom na njihovu dodanu vrijednost za izgradnju zajedničkog europskog identiteta;

63. želi skrenuti pozornost na važnost programa LIFE i njegova odgovarajućeg financiranja u novom VFO-u. Program LIFE predstavlja važan instrument u poticanju financiranja i mobilizacije lokalnih i regionalnih politika u području zaštite okoliša i klimatskih promjena te projekata s europskom dodanom vrijednosti. Pokazalo se da projekti u okviru programa LIFE imaju važnu pokretačku ulogu u mobilizaciji drugih fondova EU-a;

64. potrebno je posvetiti više pozornosti demografskim promjenama u Europskoj uniji. U tom pogledu od Komisije zahtijeva da iskoristi višegodišnji financijski okvir nakon 2020. za rješavanje demografskih izazova, uzimajući u obzir lokalnu i regionalnu demografsku situaciju i njezin razvoj u izradi novih instrumenata i donošenju odluka o politikama;

65. u tom pogledu podsjeća da postoji najmanje 20 različitih instrumenata EU-a za financiranje lokalnog razvoja iz proračuna EU-a. Odredbe o integriranom lokalnom razvoju i zajednički strateški okvir postojećih uredbi o ESIF-u nedostadni su za izbjegavanje preklapanja i za osiguranje stvarnog integriranog financiranja između pet fondova ESI-ja. Stoga treba istražiti mogućnosti;

-
- uspostavljanja jednostavnijeg i konsolidiranog financijskog instrumenta EU-a koji je izričito usmjeren na teritorijalni i lokalni razvoj,
 - boljeg osnaživanja lokalnih zajednica kako bi razvile vlastite pristupe usmjerene na konkretno područje,
 - smanjenja vertikalnih razina upravljanja fondovima i postojećih horizontalnih ograničenja na razini Komisije i ministarstava, te
 - prijelaza na izvješćivanje o uspješnosti temeljeno na rezultatima i na jednostavniji sustav revizije.

Bruxelles, 15. lipnja 2016.

*Predsjednik
Europskog odbora regija*
Markku MARKKULA

Mišljenje Europskog odbora regija – Rasipanje hrane

(2017/C 017/06)

Izvjestitelj: Ossi MARTIKAINEN (FI/ALDE)

član Općinskog vijeća Lapinlahtija

PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA,

Uvod: pregled globalne situacije; terminologija

1. smatra da rasipanje hrane i otpada koji nastaje proizvodnjom, preradom, distribucijom i potrošnjom hrane predstavlja ozbiljan globalni problem koji znatno ometa postizanje gospodarskih, socijalnih i ekoloških ciljeva razvoja. Taj se problem može riješiti samo širokom i predanom suradnjom koja povezuje različite razine upravljanja i područja kreiranja politika. U dotične mjere u potpunosti moraju biti uključeni i civilno društvo i poslovni svijet;
2. trenutnu situaciju ⁽¹⁾ smatra neodrživom jer:
 - čak trećina proizvoda namijenjenih prehrani ljudi gubi se u različitim fazama postupka proizvodnje (kao sirovine, poluproizvodi ili gotovi proizvodi);
 - svake godine na 28 % obradivog zemljišta (1,4 milijarde hektara) u svijetu proizvodi se hrana koja propadne;
 - utjecaj nekorištenih proizvoda na klimu u različitim fazama proizvodnog procesa iznosi 3,6 Gt ekvivalenta CO₂ (bez emisija prouzročenih promjenama u uporabi zemljišta);
 - rasipna proizvodnja i potrošnja dovode do značajnog gubitka svjetskih zaliha vode, predstavljaju prijetnju biološkoj raznolikosti u vidu nepotrebnog krčenja ili neučinkovitosti obradivog zemljišta, osiromašuju tlo i trate druge ograničene prirodne resurse;
 - velika količina hrane koja se gubi duž proizvodnog lanca ili u fazi gotovog proizvoda umanjuje vrijednost poljoprivredne proizvodnje i proizvodnje hrane i dovodi do asimetrije u distribuciji između svih aktera – pa i na razini potrošača – u vrijednosnom lancu prehrambenog proizvoda, s nepravilnim rezultatima; godišnji financijski gubitak nastao rasipanjem hrane procjenjuje se na bilijun USD, troškovi povezani s okolišem na 700 milijardi USD, a društveni troškovi na 900 milijardi USD;
3. sastavio je ovo samoinicijativno mišljenje da podupre i potakne cjelokupnu međunarodnu zajednicu, uključujući i UN i njegove specijalizirane agencije, u njihovim nastojanjima da poboljšaju trenutnu situaciju u pogledu postizanja 2. i 12. cilja održivog razvoja (iskorjenjivanje gladi i odgovorna potrošnja i proizvodnja) uz pomoć kojih se nastoji prepoloviti rasipanje hrane do 2030. godine ⁽²⁾;
4. vjeruje da inicijative Europske komisije usmjerene na učinkovitost resursa i kružno gospodarstvo također pružaju dobru priliku za razvoj projekata i zakonodavstva s ciljem poboljšanja održivosti proizvodnje i potrošnje hrane;

⁽¹⁾ Podaci korišteni za prikaz stanja temelje se na izvješću Organizacije za hranu i poljoprivredu UN-a (FAO) *Food wastage footprint – Impacts on natural resources* („Ekološki otisak rasipanja hrane – utjecaj na prirodne resurse”) iz 2013.

⁽²⁾ Posebice cilj br. 12.3 (do 2030. prepoloviti globalno rasipanje hrane po glavi stanovnika u fazama prodaje i potrošnje te smanjiti gubitak hrane duž proizvodnog i opskrbnog lanca, uključujući gubitke nakon žetve) i cilj br. 12.5 (do 2030. znatno smanjiti stvaranje otpada prevencijom, smanjenjem, recikliranjem i oporabom) zahtijevaju programe i mjere koje su zajednički osmislile različite razine vlasti. Ciljem br. 2 (iskorijeniti glad, postići sigurnost hrane i bolju prehranu te promicati održivu poljoprivredu) mogu se baviti sve lokalne i regionalne vlasti, i na lokalnoj i na međunarodnoj razini.

5. poziva Europsku komisiju da poduzme mjere za razvoj standardne terminologije i definicija u ovom području na europskoj razini te je potiče da sudjeluje u međunarodnom dijalogu i oblikuje ga kao i da osigura uzimanje u obzir međunarodnih primjedbi i preporuka prilikom djelovanja EU-a. Time bi se olakšalo utvrđivanje problema i uspoređivanje te uzimanje u obzir tih pitanja u zakonodavstvu samog EU-a i prilikom suradnje s trgovačkim i razvojnim partnerima ⁽³⁾. EU je, pored ostalog, unutarnje tržište koje ima zajedničku poljoprivrednu politiku te su stoga potrebni i zajednički koncepti, postupci i usporedivi pokazatelji. Na temelju toga bi se na regionalnoj i međuregionalnoj razini mogli uvesti usporedivi kriterij za smanjenje i sprečavanje rasipanja hrane;

Politike Europske unije

Europski odbor regija smatra da vlastite politike Europske unije te politike koje EU provodi s državama članicama predstavljaju značajan potencijal za rješavanje problema rasipanja hrane:

6. Prijedlog revizije Direktive o otpadu (Direktiva 2008/98/EZ) predstavlja pokušaj da se dodatno smanji proizvodnja otpada, uključujući rasipanje hrane;

7. kad je riječ o *zajedničkoj poljoprivrednoj politici*, potrebno je uložiti veće napore kako bi se zajamčilo da se proizvodnja hrane u kojoj se učinkovito koriste resursi te mjere za zaštitu prirode i okoliša smatraju zasebnim područjima djelovanja. „Uzgoj radi dobivanja subvencija” i ograničavanje proizvodnje prakse su koje dovode do niskih prinosa i nepoželjnih usjeva te predstavljaju rasipanje i u pogledu krajnjeg rezultata i u pogledu ukupnog proizvodnog djelovanja;

8. i na domaćem tržištu i u međunarodnoj trgovini *trgovinskom i potrošačkom politikom* treba promicati ugovorne prakse i postupke kojima se smanjuje otpad. Primjerice, veličine ambalaže koje se koriste u maloprodaji i standardi koji se primjenjuju na oblik i veličinu prehrambenih proizvoda dovode do znatnog rasipanja jestive hrane; promicanjem prodaje proizvoda u rinfuzi uz korištenje ambalaže iz vlastitih domaćinstava koja se može reciklirati, čime se smanjuju troškovi za potrošača, može se doprinijeti priučavanju kupaca na kupnju samo onoga što im zaista treba umjesto već zapakiranih količina koje su često prevelike ili privlače nižom cijenom;

9. prakse isteka roka valjanosti hrane i označivanje u svrhu zaštite *potrošača i javnog zdravlja* nisu prikladne za sve proizvode, zbog čega se jestiva hrana nepotrebno baca. Komisija ima ključnu ulogu pri pronalaženju odgovora na pitanje je li moguće sastaviti smjernice za bolje korištenje resursa, primjerice u pogledu doniranja prehrambenih proizvoda dobrotvornim organizacijama i bankama hrane i korištenja hrane kojoj je prošao rok valjanosti kao stočne hrane, uz poštivanje zahtjeva sigurnosti hrane. Potrebno je educirati sve dionike, proizvođače, trgovce i potrošače kako bi se poboljšalo razumijevanje oznaka o isteku roka valjanosti; na primjer, treba postati jasno da izraz „najbolje upotrijebiti do” ne znači da je hrana nakon navedenog datuma pokvarena;

10. u svojoj *razvojnoj politici* Europska unija mora udružiti snage s drugim važnim donatorima kako bi osigurala sklapanje sporazuma o regionalnoj gospodarskoj i trgovinskoj suradnji te ulaganje u postupke koji su bolji za povezivanje proizvodnje s potrošačima, u infrastrukturu i tehnologiju, a osobito u održiv razvoj prirodnih resursa i poljoprivrednih sektora. Programi poštene trgovine, osobito oni koje podupiru lokalne i regionalne vlasti, mogu biti važan instrument u tom pogledu. Važno je poboljšati funkcioniranje lokalnih tržišta i pristup lokalnih proizvoda tim tržištima, osobito internalizacijom vanjskih troškova (npr. prijevoza hrane);

⁽³⁾ Različite definicije i metode izračuna mogu dovesti do različitih zaključaka. Prema definiciji FAO-a, *gubitak hrane* jest smanjenje količine ili kvalitete hrane koje se odražava na prehrambenu vrijednost, ekonomsku vrijednost ili sigurnost svih namirnica koje su proizvedene za prehranu ljudi, ali ih ljudi u konačnici ne konzumiraju, dok je *rasipanje hrane* dio gubitka hrane i odnosi se na bacanje ili alternativno (neprehrambeno) korištenje sigurnih i hranjivih namirnica namijenjenih prehrani ljudi uzduž lanaca opskrbe hranom. (FAO, 2014.) http://www.fao.org/fileadmin/user_upload/save-food/PDF/FLW_Definition_and_Scope_2014.pdf. FUSIONS (2014.) definira bačenu hranu (eng. *food spill*) kao bilo koju hranu i nejestive dijelove hrane koji se neiskorišteni uklanjaju iz lanca opskrbe hranom.

11. mjere za pružanje pomoći ugroženim građanima trebaju i dalje sadržavati element pomoći u obliku hrane kao i poboljšati povezanost dobrotvornih organizacija i lokalnih proizvođača, maloprodajnog sektora te ugostiteljskih usluga, predviđajući također izravnu prodaju, po simboličnim cijenama, prehrambenih proizvoda kojima se bliži istek roka trajanja tako da se jamči dostojanstvo i privatnost osoba koje ih primaju ili kupuju pod tim uvjetima. Kod suradnje s trećim sektorom naglasak bi trebalo staviti na blizinu i usredotočiti se na lokalne mreže i donacije ili kućnu dostavu unutar pojedinačnih gradova ili mreža gradova, izbjegavajući što je više moguće skladištenje ili distribuciju donirane robe putem širokih teritorijalnih mreža. Rasipanje hrane može se smanjiti diversifikacijom prehrambenih proizvoda i uključivanjem lokalnih i sezonskih proizvoda u takve programe ⁽⁴⁾;

12. propisi o javnoj nabavi mogli bi sadržavati odredbe namijenjene smanjenju rasipanja hrane.

Prijedlozi praktičnih mjera iz perspektive lokalnih i regionalnih vlasti

Europski odbor regija

13. podsjeća Europsku komisiju na svoj prethodni poziv na utvrđivanje konkretnijih ciljeva za smanjenje rasipanja hrane za 30 % do 2025. ⁽⁵⁾ te je poziva da razvije jedinstvene metode za prikupljanje podataka kako bi se revidirali ciljevi smanjenja rasipanja hrane;

14. pozdravlja to što Europska komisija podupire ostvarenje ciljeva održivog razvoja poduzimanjem odgovarajućih koraka, uključivanjem dionika, razmjenom vrijednih i uspješnih inovacija te primjenom relevantnih referentnih mjerila ⁽⁶⁾;

15. poziva Komisiju da razmotri mogućnost utvrđivanja posebnih ciljeva za smanjenje rasipanja hrane u svakoj fazi lanca proizvodnje prehrambenih proizvoda: od proizvodnje, prerade, prodaje i distribucije, ugostiteljskih usluga, kućanstava do zbrinjavanja proizvodnog otpada. Ti ciljevi, koji bi predstavljali sveobuhvatni zajednički cilj EU-a, postigli bi se uz pomoć programa i ciljnih vrijednosti osmišljenih za svaku pojedinu državu članicu u skladu s okolnostima koje u njoj vladaju u svakoj od navedenih faza, na primjer po uzoru na klimatsku politiku. Kako bi se u potpunosti vodilo računa o tehničkom i gospodarskom kontekstu, kao i kontekstu okoliša, programe i planove za države članice sastavljale bi zajedno sve razine vlasti;

16. preporučuje da Europska komisija uspostavi europsku platformu koja bi povezivala različite razine vlasti i relevantne dionike s ciljem sprečavanja i smanjenja rasipanja hrane te poboljšanja načina na koji se upravlja rasipanjem hrane; izražava interes za sudjelovanje u aktivnostima povezanim s određivanjem referentnih vrijednosti za praktične mjere i s promicanjem najboljih praksi;

17. poziva Europsku komisiju na promicanje i poticanje sklapanja konvencija između maloprodajnog prehrambenog sektora i dobrotvornih udruga u državama članicama EU-a (npr. inicijativa koju je nedavno poduzela Francuska usvajanjem zakona kojim se sprječava da velike trgovine bacaju kvalitetnu hranu kojoj se približava datum isteka roka valjanosti i da uništavaju neprodanu hranu koja se još može konzumirati); potrebni su i vodiči o doniranju hrane za industriju i dobrotvorne organizacije kako bi se pojasnilo pitanje odgovornosti i poduzeća potaklo da u svoje lance opskrbe uključe mehanizme preraspodjele. Slične postupke trebalo bi razviti i u drugim područjima prehrambenog sektora, poput ugostiteljskih i turističkih usluga. Aspekte sigurnosti i javnog zdravlja trebalo bi ocjenjivati u svakom području primjene i za to koristiti mjerila prilagođena pojedinom području;

18. poziva lokalne i regionalne vlasti da za prehrambene proizvode koji su povučeni ili uklonjeni iz primarne distribucije uspostave djelotvorne lance sekundarne distribucije (npr. prema modelu socijalnih prodavaonica prehrambenih proizvoda), a osobama u nepovoljnom položaju zajamče pristup hrani koja je još uvijek upotrebljiva; preporučuje da se dobrotvornim organizacijama i bankama hrane dodijeli financijska pomoć za povećanje operativnih kapaciteta;

19. također upozorava na odbačeni ulov koji predstavlja jedan od glavnih uzroka rasipanja hrane; poziva Europsku komisiju da osmisli cjelovit plan (preporuke i smjernice) za preradu i plasman na tržište ribljih proizvoda od usputnog ulova. Takav bi plan mogao uključivati preporuke o korištenju neželjenog ulova prikladnog za prehranu ljudi;

⁽⁴⁾ Odbor ponavlja svoje stajalište o sadržaju Uredbe o FEAD-u.

⁽⁵⁾ Rezolucija OR-a o održivoj prehrani.

⁽⁶⁾ COM(2015) 614 final.

20. potiče lokalne i regionalne vlasti koje pružaju ugostiteljske usluge da izrade vlastite programe za sprečavanje rasipanja hrane i za učinkovito korištenje nastalog otpada od hrane. Odbor poziva na to da poduzeća koja pružaju ugostiteljske usluge tijelima vlasti budu obvezana na uvođenje istih mjera ⁽⁷⁾;

21. naglašava važnost što masovnijeg promicanja razmjene dobrih praksi. To bi prvenstveno trebalo uključivati promicanje programa namijenjenih poticanju lokalne potrošnje proizvoda koje na tržište plasiraju lokalni proizvođači putem kratkih distribucijskih kanala i donacija. Upotrebom dobrih praksi može se, zahvaljujući stečenom iskustvu, poticati usvajanje odgovarajućih mjera te lokalnim upravama pružati dovoljno informacija za provedbu takvih razvojnih programa, istodobno ohrabrujući one uprave koje još nisu postigle nikakav napredak u tom smjeru;

22. preporučuje da se što više regionalnih i lokalnih te sezonskih proizvoda koristi kao sirovina za ugostiteljske usluge (uključujući javne ugostiteljske usluge, turističke objekte i prenoćišta, restorane te druge ustanove koje se bave sličnim djelatnostima) te zagovara lobiranje za lokalno proizvedenu hranu kako bi se skratio lanac proizvodnje i potrošnje, što smanjuje broj faza prerade, a time i otpad koji nastaje tijekom različitih faza;

23. preporučuje provedbu pravila dobre prakse kojima se nastoji ostvariti optimalno iskorištavanje proizvoda u poduzećima prehrambenog, ugostiteljskog i hotelijerskog sektora kako bi se viškovi hrane upotrebljavali u socijalne svrhe, odnosno kako bi se uz pomoć učinkovitih distribucijskih mreža i uza sva jamstva dostavljali socijalnim ustanovama i obiteljima u nepovoljnom položaju;

24. potiče općinske i lokalne vlasti nadležne za osnovnoškolsko obrazovanje i druge obrazovne usluge da problem rasipanja hrane i ublažavanje tog problema uključe u nastavni program, primjerice organiziranjem tematskih dana i studijskih posjeta te poučavanjem učenika kako se upravlja hranom u njihovoj obrazovnoj ustanovi, kao i uključivanjem učenika i drugih korisnika ugostiteljskih usluga u razvoj ugostiteljskih usluga. Važno je da što više učenika i studenata tijekom svog obrazovanja stekne cjelokupnu sliku o načinu na koji proizvodnja i potrošnja hrane utječu na gospodarstvo, okoliš te na društveno i etički održivo ponašanje potrošača;

također je važno provođenje informativnih i obrazovnih kampanja o odgovornoj potrošnji, osobito o kupnji proizvoda u skladu sa stvarnim potrebama i o njihovom čuvanju, usmjerenih na sve potrošače, a ne samo na škole;

25. također zagovara uključivanje smanjenja i sprečavanja rasipanja hrane u programe cjeloživotnog učenja, u sklopu kojih se mogu razviti metode učenja i pristupi namijenjeni različitim dobnim skupinama i životnim fazama;

26. poziva općinske i lokalne vlasti da zajedno s organizacijama civilnog društva pokreću kampanje za podizanje svijesti o važnosti planiranja obroka u kućanstvima;

27. ističe ključnu ulogu i predanost regionalnih organizacija i subjekata civilnog društva koji prikupljaju i dijele hranu dobivenu iz prehrambenog otpada. S obzirom na supsidijarnost, smatra kako je potrebna uža suradnja između lokalnih i regionalnih uprava i dobrotvornih organizacija koje prikupljaju i dijele hranu dobivenu iz prehrambenog otpada;

28. preporučuje da regionalne i lokalne vlasti zadužene za gospodarenje otpadom osmisle programe za sortiranje i recikliranje otpada, jasnije navedu udio rasipanja hrane te osiguraju univerzalni pristup prikupljenim podacima kako bi pridonijele povećanju razine recikliranja prehrambenog otpada, na primjer u bioplin i kompost. To bi također moglo imati pozitivan učinak na lokalno gospodarstvo, zapošljavanje i lokalne inovacije;

⁽⁷⁾ Primjerice, EGSO-a i OR-a imaju vlastita pravila za ekološko upravljanje i suradnju, uz pomoć lokalnih organizacija, na praktičnim mjerama za recikliranje viška hrane.

29. potiče sve članove OR-a da u svojim lokalnim ili regionalnim tijelima vlasti populariziraju ciljeve ovog mišljenja i provode vlastite programe za smanjenje i sprečavanje rasipanja hrane. To je jedan od najučinkovitijih i najbržih načina koji lokalne i regionalne vlasti mogu izravno primijeniti za ostvarivanje ekološki i gospodarski održivog razvoja.

Bruxelles, 15. lipnja 2016.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Markku MARKKULA

Mišljenje Europskog odbora regija – Suzbijanje radikalizacije i nasilnog ekstremizma: preventivni mehanizmi na lokalnoj i regionalnoj razini

(2017/C 017/07)

Izvjestitelj: Bart SOMERS (ALDE/BE) gradonačelnik Mechelena i predsjednik Kluba zastupnika Open VLD-a u Flamanskom parlamentu

EUROPSKI ODBOR REGIJA,

UVOD

1. pozdravlja nacrt rezolucije Europskog parlamenta o sprečavanju nasilne radikalizacije i novačenja europskih građana u terorističke organizacije i preporuke Odbora za vanjske poslove i Odbora za kulturu i obrazovanje;
2. ističe da je borba protiv terorizma i sprečavanje nasilne radikalizacije i novačenja europskih građana u terorističke organizacije i dalje uglavnom u nadležnosti država članica, ali je suradnja na lokalnoj, europskoj i međunarodnoj razini također nužna za učinkovito djelovanje; užasnut je najnovijim terorističkim napadima koje su izvršili radikalizirani i nemilosrdni pojedinci te izražava svoju najdublju sućut žrtvama i njihovim prijateljima i obiteljima; naglašava da ovi događaji još jednom potvrđuju hitnu potrebu za europskom i međunarodnom suradnjom u borbi protiv nasilne radikalizacije i međunarodnog terorizma; uvjeren je da su potrebne snažnija razmjena između obavještajnih službi i suradnja među svim razinama sigurnosnih službi i službi tijela kaznenog progona, ali i među društvenim subjektima, civilnim društvom i različitim razinama upravljanja kako bi se obranile naše vrijednosti otvorenih društava i spriječilo nasilje;
3. ističe da se ne može dopustiti ili tolerirati bilo kakav usporedni društveni model koji je u suprotnosti s ovim vrijednostima;
4. potiče europska tijela i nacionalne vlasti da u što većoj mjeri razmjenjuju obavještajne podatke s lokalnim vlastima, bez ugrožavanja sigurnosti;
5. smatra da je potrebno spriječiti nasilnu radikalizaciju koja predstavlja prijetnju europskim građanima, kao i univerzalnim europskim vrijednostima koje se temelje na kulturnom i humanističkom nasljedstvu Europe;
6. u tom pogledu naglašava da suživot zahtijeva da se na području obrazovanja poduzmu koraci kako bi se osiguralo da demokracija, vladavina prava i načelo ljudskog dostojanstva budu vrijednosti zajedničke svim pripadnicima zajednica u EU-u;
7. poziva Komisiju, države članice, lokalne i regionalne vlasti, civilno društvo i naročito znanstvenu zajednicu da pojačaju svoje napore, posebice suradnju među zemljama i sektorima kako bi se istražili osnovni uzroci nasilne radikalizacije, sam taj proces te razni utjecaji i čimbenici koji dovode do radikalizacije te kako bi se razvili alati uz pomoć kojih bi države članice stvarale politike koje se temelje na dokazima;
8. upozorava na to da je nasilna radikalizacija međunarodna pojava i da se mogu izvući pouke iz iskustva stečenog u mnogim dijelovima svijeta. U tom pogledu pozdravlja osnivanje multidisciplinarnih mreža, kao što je Mreža snažnih gradova, i širenje postojećih mreža kojima se želi čvršće povezati gradove i druge lokalne vlasti na međunarodnoj razini kako bi se poboljšali lokalni pristupi za sprečavanje nasilnog ekstremizma; naglašava potrebu za razvijanjem mreže na razini EU-a kako bi se ostvarila jača lokalna i regionalna suradnja u borbi protiv radikalizacije, nasilnog ekstremizma i terorizma. Također potiče Mrežu za osvješćivanje o radikalizaciji i Mrežu za strateško komuniciranje da i dalje razvijaju djelotvorne preventivne mjere, posebice poboljšanjem ranog otkrivanja znakova radikalizacije na lokalnoj razini, ublažavanjem retorike s pomoću komunikacijskih strategija i razvojem snažnih programa za rehabilitaciju;

9. utvrđuje da u Europi već postoji niz instrumenata za sprečavanje nasilne radikalizacije europskih građana te da EU i njegove države članice moraju u cijelosti primijeniti postojeće instrumente i, u skladu s izazovima s kojima se trenutačno suočavaju, stremiti njihovu poboljšanju;

10. naglašava važnost djelovanja protiv uzroka radi suočavanja s problemom radikalizacije i novačenja u terorističke svrhe jačanjem preventivnog djelovanja, posebice praćenjem interneta i vođenjem dijaloga sa zajednicama i vjerskim vođama, kao i organiziranjem susreta, informativnih dana i aktivnosti za podizanje svijesti te općenito osvješćivanjem cjelokupnog civilnog društva o tim pitanjima;

11. ovime upozorava na važnu ulogu RAN-a (Mreže za osvješćivanje o radikalizaciji) i nedavno osnovanog Centra izvrsnosti te, nadalje, pozdravlja napredak koji je ostvarilo nizozemsko predsjedništvo Vijeća Europske unije;

12. ističe da bi RAN trebao uložiti dodatan napor kako bi dopro do manjih gradova i zajednica, čime bi se malim subjektima omogućio pristup RAN-u;

Definicija pojma radikalizacije

13. poziva Komisiju na hitan dogovor o zajedničkoj definiciji fenomena nasilne radikalizacije koji će poslužiti kao polazište za usklađenje djelovanja različitih zemalja uz sudjelovanje regionalnih i lokalnih vlasti, također uzimajući u obzir da je iskustvo svake države članice velikim dijelom oblikovano jedinstvenim političkim, kulturnim i pravnim elementima;

14. zbog nepostojanja općeprihvaćene definicije pojma nasilne radikalizacije, pod pojmom radikalizacije podrazumijeva pojavu u okviru koje se ljudi koriste nasiljem i/ili ga smatraju legitimnim sredstvom za ostvarenje svojih političkih ciljeva koji se sastoje od potkopavanja demokratskog pravnog poretka i temeljnih prava na kojima on počiva;

15. nasilnu radikalizaciju promatra kao ideološku borbu u okviru koje radikalizirani pojedinci i skupine nasilno žele srušiti europski model koji se temelji na ljudskim pravima, slobodi mišljenja, vjerskoj slobodi i slobodi uvjerenja, vladavini prava, jednakosti muškaraca i žena i nediskriminaciji te žele nametnuti svoj svjetonazor koji nije u skladu s tim vrijednostima;

16. naglašava da je nasilna radikalizacija složena i dinamična pojava utemeljena na nizu globalnih, socioloških, političkih, geopolitičkih i osobnih čimbenika te se bez njih ne može u cijelosti sagledati; također primjećuje zabrinjavajući trend u sklopu kojega ne samo radikalne osobe različitih uvjerenja žele što više pojedinaca pridobiti za nasilna djela, već i neke skupine ciljano pokušavaju novačiti pojedince s kriminalnom prošlosti koji imaju iskustva s uporabom nasilja;

17. upozorava da se novačenje za nasilnu radikalizaciju sve češće odvija iza zatvorenih vrata, u internetskim zajednicama/forumima, gdje se mogu pronaći uvjerljive poruke koje potiču na prihvatanje nasilne ideologije i gdje one mogu doprijeti do velikog broja osoba koje su „osjetljive” na takve poruke.

18. naglašava da se nasilna radikalizacija ne povezuje samo s jednim profilom osoba, već da obuhvaća muškarce i žene te posebno mlade europske građane iz svih društvenih slojeva, koji često dijele osjećaj društvene izoliranosti zbog konflikta identiteta, stvarne ili percipirane nepravde kojoj su izloženi, diskriminacije ili socijalne isključenosti;

19. naglašava da se u mnogim slučajevima radi o europskim građanima koji su rođeni i školovani u Europi, a koji ipak odabiru nasilnu radikalnu ideologiju.

20. upozorava da zbog terorizma i nasilne radikalizacije nastaju brojni stereotipovi o vjeroispovijesti, što se onda koristi za opravdavanje radikalizacije s druge strane, u koju se ubrajaju neonacistički i neofašistički pokreti, zbog čega se pak širi govor mržnje i zločini iz mržnje potaknuti rasizmom, ksenofobijom ili drugim oblicima netolerancije prema različitim pogledima, uvjerenjima ili vjeroispovijestima;

21. smatra da se, unatoč činjenici da glavnu sigurnosnu bojazan koju s pravom izražavaju države članice EU-a predstavlja mogućnost fundamentalista da putuju u područja zahvaćena sukobom i iz njih, nasilna radikalizacija ne može ograničiti na jednu određenu ideologiju ili jednu određenu vjeroispovijest, već se može pojaviti u svakoj ideologiji ili uslijed zlorabe svake vjeroispovijesti, zbog čega se borba protiv nasilne radikalizacije ne smije ograničiti na islamsku fundamentalističku radikalizaciju;

22. naglašava da je politički angažman na svim razinama upravljanja ključan alat u rješavanju nasilne radikalizacije; to također podrazumijeva da je potrebno učiti iz dobrih i loših iskustava u prošlosti te da otvorenost prema suradnji sa svim društvenim snagama koje mogu pomoći treba imati prednost pred skupljanjem političkih bodova;

PREPORUKE O POLITIKAMA

Ljudska prava i raznolikost kao polazišna točka

23. smatra da ljudska prava moraju biti u središtu politike Unije koja se odnosi na borbu protiv terorizma i sprečavanje nasilne radikalizacije;

24. poziva države članice i EU da pri poduzimanju svih mjera za sprečavanje i borbu protiv nasilne radikalizacije poštuju temeljna prava i građanske slobode, a to su pravo na privatni život, pravo na zaštitu podataka, pretpostavka nedužnosti, pravo na pravedno suđenje i pravilan postupak, sloboda izražavanja i sloboda vjeroispovijesti te sloboda udruživanja;

25. naglašava da društvo u kojemu se u cijelosti poštuju ljudska prava svih skupina stanovnika i koje se temelji na međunarodnim i regionalnim normama, uključujući norme za suzbijanje diskriminacije i rasizma te drugih vrsta netolerancije, ima središnju ulogu pri sprečavanju i borbi protiv nasilne radikalizacije;

26. smatra demokratske vrijednosti Europske unije sredstvom koje jamči slobodu europskih građana;

27. ukazuje na važnost uklanjanja plodnog tla za nastanak nasilne radikalizacije, počevši s rasizmom i diskriminacijom. Iako ne postoji izravna povezanost između rasizma, diskriminacije i nasilne radikalizacije, a rasizam i diskriminacija ne mogu biti opravdanje za nasilnu radikalizaciju, suživot u kojemu svaki pojedinac aktivno sudjeluje u društvu moguć je samo uz uvjet da postoji dosljedna politika jednakih mogućnosti i nediskriminacije;

28. poziva Komisiju da potakne države članice i njihove lokalne i regionalne vlasti na provedbu proaktivnijih i interventnijih politika nediskriminacije, osobito u obrazovanju te na tržištu rada i stanovanja, polazeći i od već postojećih politika u regijama koje su provele mjere integracije kao što je ravnomjerni prihvrat izbjeglica. Kako bi se uhvatilo u koštac sa širenjem radikalizma, treba se ponajprije usredotočiti na ostvarenje istinske socijalne i kulturne integracije koja bi se temeljila na konstruktivnom dijalogu između različitih skupina i na obrazovanju. U tu se svrhu svim akterima civilnog društva čije su aktivnosti usredotočene na taj cilj mora davati potpora i osigurati da djeluju na najučinkovitiji način;

29. naglašava da na odgovarajućim razinama vlasti (europskoj, nacionalnoj i regionalnoj), kao i na razini nacionalnih i europskih zajednica građana, treba osmisliti kodekse, pakete mjera ili najbolje prakse za odnose među zajednicama, etničkim i vjerskim skupinama, političkim strankama itd. koji će omogućiti bolje uzajamno razumijevanje između osoba koje bi mogle sudjelovati u nekom sukobu ili biti izložene nekom obliku nasilne radikalizacije. Te bi mjere isprva bile teoretske prirode, ali bi se mogle provesti u praksi uz podršku regionalnih, nacionalnih i europskih vlasti;

30. poziva Komisiju da u državama članicama te regionalnim i lokalnim teritorijalnim jedinicama podupire ostvarivanje spomenutih ciljeva u pogledu raznolikosti na tržištu rada;

31. poziva države članice EU-a i njihove regionalne i lokalne vlasti da udruže snage s institucijama EU-a u cilju promicanja europskog modela kao modela u kojemu je raznolikost bitan dio socijalne strukture Europe i nezaobilazno kulturno dobro. Temeljna prava Europske unije koja jamče tu raznolikost, kao što su sloboda izražavanja, pravna država i razdvajanje vjeroispovijesti i države, ne smiju se ni u kojem slučaju ugroziti – niti totalitarnim načinom razmišljanja radikalnih skupina niti poduzimanjem mjera u okviru borbe protiv nasilne radikalizacije;

32. poziva na osmišljavanje inicijativa EU-a, u bliskoj suradnji s državama članicama i regionalnim i lokalnim vlastima, koje će se baviti četvrtima i regijama u kojima su u velikoj mjeri rašireni različiti oblici organiziranog kriminala. Te je posebne zone potrebno odrediti u dogovoru te im na temelju kvantitativnih i kvalitativnih kriterija dati prednost i dodatno ih potpomagati; policija i pravosuđe moraju učinkovito kažnjavati nezakonite krugove u kojima se pere novac i potkopava pravna država. Na taj bi se način spriječio nastanak četvrti u kojima ne postoji vladavina pravne države, gdje ne vladaju norme i zakoni te gdje u društvenoj stvarnosti i životu pojedinaca više ne postoje temelji na kojima počiva demokratska pravna država. Taj nedostatak demokratskih temelja omogućuje ekstremističkim mrežama da nezakonitim djelovanjem prikupe financijska sredstva za novačenje i za potkopavanje demokratske pravne države;

33. poziva države članice i Komisiju na učinkovitu provedbu i postizanje ciljeva održivog razvoja, posebice ciljeva 1., 4., 8., 11. i 16. Ostvarenje tih ciljeva, na koje su se već obvezale sve države članice EU-a, moglo bi ukloniti glavne uzroke radikalizacije i ekstremizma u Europi i svijetu. Valja podsjetiti da se ciljevi održivog razvoja primjenjuju i na teritoriju Zajednice i da se humani razvoj svih građana svijeta temelji na dostojanstvu, uključenosti, otpornosti i održivosti. Taj put do održivog humanog razvoja nije tek preventivna mjera protiv radikalizacije i ekstremizma, nego način da se poštuju ljudska prava svih stanovnika ovog ograničenog planeta;

34. upozorava na važnost sprečavanja nastanka zanemarenih područja u kojima ne postoji raznolikost i u kojima prevladava jedna etničko-kulturna zajednica. Europska komisija mora pomoći državama članicama i regionalnim i lokalnim vlastima u promicanju socijalne kohezije i uključenosti kao alata za prevenciju nasilne radikalizacije te potaknuti države članice da na raspolaganje stave sredstva za omogućavanje tih mjera;

35. poziva Europsku komisiju da osigura financijska sredstva koja će lokalnim vlastima omogućiti da pronađu i povežu ljude i mreže sposobne za osmišljavanje protuargumenata;

36. smatra da je važno razviti protuargumente u muslimanskoj zajednici i mobilizirati muslimane koji odbacuju pokušaje ekstremista da im preotmu religiju; poziva gradonačelnike da sa svojim lokalnim muslimanskim zajednicama rade na razvijanju takvih protuargumenata;

37. traži da se izbjeglicama i novopridošlim migrantima pruže istinske mogućnosti za novi početak u našem društvu na način da ih se u svakoj državi članici, regiji i lokalnoj jedinici vlasti savjetuje o prilagođenim programima naturalizacije, koji bi se mogli aktivnije usredotočiti na pitanja poput ravnopravnosti spolova, razdvajanja vjeroispovijesti i države, važnosti demokracije i tolerancije, pravnih načela koja vrijede za sve građane, važećih pravila ponašanja u javnosti te njihovih posljedica za društvo uz korištenje praktičnih primjera te u sklopu kojih poznavanje jezika zemlje igra ključnu ulogu, također kao sredstvo za prenošenje zajedničkih vrijednosti, znanja i identiteta;

38. traži od Komisije da uloži velike napore za smanjenje stope nezaposlenosti te ranog napuštanja školovanja među etničkim manjinama u suradnji s vlastima lokalnih i regionalnih jedinica koje su posebice pogođene tim poteškoćama jer ti problemi i s njima povezano nepostojanje perspektive za mlade predstavljaju plodno tlo za nasilnu radikalizaciju;

39. potiče države članice i regionalne i lokalne vlasti da razrade politički pristup koji bi kombinirao instrumente socijalne politike (među kojima su zapošljavanje, obrazovanje i osposobljavanje, integracija i antidiskriminacija), humanitarnu pomoć i druge politike s posebnim mjerama za sprečavanje i borbu protiv nasilne radikalizacije;

Uloga lokalnih i regionalnih vlasti

40. naglašava da je bitno da svi sudionici na europskoj, nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini budu svjesni svoje odgovornosti u sprečavanju i borbi protiv nasilne radikalizacije;

41. naglašava ključnu ulogu lokalnih i regionalnih vlasti u sprečavanju i borbi protiv nasilne radikalizacije jer su one prve i najteže pogođene ovim problemom te su ovlaštene surađivati s drugim akterima koji imaju važnu ulogu u rješavanju tog problema;

42. naglašava da je važno dodjeljivati sredstva iz europskih fondova s naglaskom na gradove i regije Europe te poticati lokalne i regionalne vlasti da ih iskorištavaju za provedbu projekata ili programa za sprečavanje nasilne radikalizacije, kampanja čiji je cilj identificirati probleme koji dovode do konflikata te aktivnosti kojima se podiže svijest stanovništva;

43. svjestan je velikih razlika među naporima koje poduzimaju različite države članice u pogledu borbe protiv nasilne radikalizacije i sprečavanja novačenja u terorističke organizacije, kao i činjenice da su neke države članice već usvojile učinkovite strategije, dok neke u tome zaostaju;

44. slaže se da je potrebno intenzivirati razmjenu informacija i operativnu suradnju, ostvariti napredak na području borbe protiv nezakonite trgovine vatrenim oružjem i suzbiti financiranje terorizma. Također smatra da je potrebno osmisliti instrumente za nadzor „skrivenih mreža” (eng. *dark web*) koja se često koristi za širenje radikalnih sadržaja te ojačati nadzor vanjskih granica na temelju pokazatelja rizika;

45. poziva Komisiju da podupre države članice u koordinaciji strategija uz pomoć razmjene informacija i iskustava kojima raspolažu njihove lokalne i regionalne vlasti, prikupljanjem dobrih praksi i vještina, evaluacijom poduzetih mjera i suradnjom radi pokretanja novih inicijativa u borbi protiv nasilne radikalizacije;

46. traži od Komisije da naglasi važnu ulogu lokalnih vlasti u sprečavanju nasilne radikalizacije i nasilnog ekstremizma te da tu ključnu ulogu podupre prepoznavanjem prioriteta pri izradi europskog akcijskog plana za borbu protiv nasilne radikalizacije na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini, u kojem će se državama članicama dati preporuke za (daljnji) razvoj njihovih politika;

47. poziva Komisiju da se usredotoči na daljnje prikupljanje i objavljivanje najboljih praksi u priručniku, koje su između ostalog već dostupne putem Centra izvrsnosti Mreže za osvješćivanje o radikalizaciji, kako bi se lokalne vlasti, koje se često susreću s problemom ograničenih kapaciteta, podržalo u razvoju vlastitog lokalnog pristupa;

48. smatra nužnim da Komisija podupire lokalne i regionalne vlasti u razvoju lokalnih i nacionalnih preventivnih strategija za borbu protiv nasilne radikalizacije, na primjer tako što bi se nadležnim tijelima stavilo na raspolaganje stručnjake Centra izvrsnosti Mreže za osvješćivanje o radikalizaciji; naglašava važnost razmjene iskustava među lokalnim i regionalnim vlastima, poput razmjene najboljih praksi i stečenih iskustava;

49. smatra da se sveobuhvatna politika za borbu protiv nasilne radikalizacije sastoji od tri dijela: prevencije (sprečavanja nasilne radikalizacije, npr. uklanjanjem plodnog tla), intervencije (posebnih mentorskih programa za osobe koje su sklone nasilnoj radikalizaciji) i represije (cjelovitog pravosudnog odgovora na fenomen nasilne radikalizacije);

50. smatra ključnim da nacionalne, regionalne i lokalne vlasti ulažu u određene preventivne i interventne mjere za borbu protiv nasilne radikalizacije, radije nego da vode isključivo reaktivnu i represivnu politiku; također je važno financirati programe istraživanja kako bi se shvatili uzroci radikalizma i način na koji se protiv njega treba boriti;

51. smatra da organizacije civilnog društva i lokalni dionici imaju značajnu ulogu u razvoju projekata za prevenciju i borbu protiv nasilne radikalizacije koji su prilagođeni njihovoj zajednici ili organizaciji te ističe potrebu za sudjelovanjem i savjetovanjem više partnera i sektora jer je nasilna radikalizacija multidisciplinarni problem koji zahtjeva multidisciplinarna rješenja; stoga potiče blisku suradnju među dionicima civilnog društva na svim razinama politika i jaču suradnju među akterima na terenu, kao što su udruge i nevladine organizacije;

52. ističe potrebu interkulturnog dijaloga s različitim zajednicama, vođama i stručnjacima da bi se prije svega bolje razumio ovaj fenomen te tako poboljšala prevencija nasilne radikalizacije;

53. smatra da civilno društvo i lokalni akteri imaju važnu ulogu u razvoju projekata za prevenciju i borbu protiv nasilne radikalizacije koji su prilagođeni njihovim zajednicama ili organizacijama;

54. u ovom kontekstu smatra posve nužnim organiziranje specijalizirane obuke za ljude koji rade neposredno s ugroženima i za ljude na terenu kako bi mogli prepoznati zabrinjavajuće promjene u ponašanju i odgovoriti na njih na odgovarajući način u radu s mladim osobama kojima prijeti opasnost od nasilne radikalizacije;

55. također smatra da je potrebno obrazovati tvorce politika i političare koji su aktivni na različitim razinama vlasti kako bi bili osviješteni o važnosti učinkovitog preventivnog pristupa te potrebi za koherentnom komunikacijom o ovom problemu;

56. poziva Komisiju da podupre države članice u provedbi kampanje za podizanje svijesti među mladima i mladim odraslim osobama o problemu nasilne radikalizacije te poticanje na kritičko razmišljanje;

57. smatra da svaka država članica treba uspostaviti nužne strukture za otkrivanje radikalizacije i biti odgovorna za stratešku komunikaciju i protuargumente, prilagođene okolnostima svake zemlje i njezinih stanovnika, pružati savjete i osiguravati pojedinačno mentorstvo osobama kod kojih postoji rizik od radikalizacije te obiteljima, prijateljima, učiteljima i drugim osobama za kontakt osigurati kontaktnu točku za prijavljivanje moguće radikalizacije i primanje savjeta o tome kako na nju reagirati; takve strukture trebalo bi razviti u bliskoj suradnji među razinama EU-a, nacionalnim, lokalnim i regionalnim razinama;

58. smatra ključnim da se individualni mentorski programi u dovoljnoj mjeri nadovezuju na životno okruženje i okolinu pojedinca i zato je u njihovu osmišljavanju od presudne važnosti sudjelovanje lokalnih i regionalnih vlasti, kao i socijalnih službi koje probleme rješavaju na licu mjesta; također smatra da sportske i obrazovne ustanove mogu pružiti okvir za lakšu integraciju;

59. primjećuje da udruge i organizacije u tom području koje ne djeluju u okviru vlasti katkad postižu vrlo dobre rezultate u ponovnoj integraciji građana koji su krenuli putem radikalizacije;

60. smatra da je potrebno poticati obrazovne programe koji promiču kritički duh, intelektualnu otvorenost, kao i znanje i načela na kojima se temelje demokracija i vladavina prava;

61. smatra da bi i povratnicima u društvo nakon suđenja i puštanja iz zatvora također trebalo ponuditi popratne mjere za ponovnu integraciju u društvo; nadalje, potrebno je u zatvorima razviti učinkovitu strategiju za prepoznavanje i borbu protiv radikalizacije;

62. naglašava da stručnjaci koji su specijalizirani za preventivne aspekte borbe protiv radikalizacije i koji se bave radikaliziranim zatvorenicima moraju djelovati u skladu s nacionalnim sigurnosnim standardima svake zemlje. U tom pogledu ističe da je od ključne važnosti stvoriti integrirani i koordinirani prostor za intervenciju u kojemu preventivne mjere, politike za borbu protiv terorizma i osoblje u zatvorima djeluju dosljedno i u skladu s načelima utvrđenima jasnim sigurnosnim standardima i modelima;

63. poziva Komisiju da hitno ispita na koji način ti individualni mentorski programi mogu biti od koristi u izradi mjera za borbu protiv nasilne radikalizacije kako se ne bi radilo samo na otkrivanju nasilne radikalizacije, nego i na ponovnoj integraciji u društvo;

64. naglašava važnost kombiniranja individualnih programa deradikalizacije s mjerama kao što su stvaranje partnerstva s predstavnicima zajednica, ulaganje u društvene projekte i projekte u zajednici s ciljem prevladavanja gospodarske i zemljopisne marginalizacije te mentorski programi za otuđene i isključene mlade koji su u opasnosti od radikalizacije;

65. naglašava važnost obiteljske potpore u borbi protiv nasilne radikalizacije. Neki stručnjaci tvrde da se često preveliki naglasak stavlja na rad s pojedincima umjesto na rad s obiteljima. Obitelji mogu pomoći u sprečavanju radikalizacije i reintegraciji radikaliziranih osoba, uključujući povratnike iz ratnih područja; traži stoga od država članica i njihovih lokalnih i regionalnih vlasti da prepoznaju važnost ovakve podrške i potrebu da se pomogne obiteljima koje se nalaze u ovoj situaciji kroz osmišljavanje odgovarajućih programa;

66. naglašava da nedavna istraživanja upozoravaju na porast broja mladih radikaliziranih žena koje su unovačile terorističke organizacije te smatra da bi EU i države članice barem u određenoj mjeri trebali uzeti u obzir pitanje spola pri razvoju strategija za sprečavanje nasilne radikalizacije; poziva Komisiju i države članice da, u suradnji s regionalnim i lokalnim vlastima, osmisle ofenzivniju politiku ravnopravnosti spolova polazeći od spoznaje da je to temelj našeg europskog društvenog modela; također poziva na odlučnije preventivno i represivno djelovanje protiv seksualnog uznemiravanja i nasilja;

67. poziva Komisiju da podupre opće programe za poticanje mladih žena u naporima da se postigne veća jednakost;

68. smatra nužnim da se u svakoj državi članici, u suradnji s regionalnim i lokalnim vlastima, uspostavi sustav upozoravanja za pružanje pomoći i usmjeravanje uz pomoću kojeg bi se obiteljima i članovima zajednice pružila potpora i omogućilo da lako i brzo upozoravaju na iznenadne promjene u ponašanju koje bi mogle biti znak uznapredovale nasilne radikalizacije ili na odlazak osobe radi pridruživanja terorističkoj organizaciji;

69. u tom pogledu ističe uspješnost telefonskih linija za pomoć, ali i potrebu razlikovanja linija za prijavljivanje osoba iz kruga prijatelja i obitelji za koje se sumnja da su radikalizirani od linija za pomoć prijateljima i obitelji da se nose s tom teškom situacijom;

70. traži od Komisije da istraži mogućnost uspostave takvog sustava u svim državama članicama;
71. naposljetku ističe da se ove mjere mogu provoditi samo uz pomoć dugoročnih programa socijalnih ulaganja te poziva Komisiju i države članice te regionalne i lokalne vlasti da tu viziju imaju u vidu prilikom razvoja politike za sprečavanje i suzbijanje nasilne radikalizacije; također traži da Komisija pri izradi mjera za suzbijanje nasilne radikalizacije vodi računa o tome da bi one mogle imati dugoročan utjecaj na budućnost europskog uključivog i međukulturnog društva.

Bruxelles, 16. lipnja 2016.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Markku MARKKULA

Mišljenje Europskog odbora regija – Odgovor EU-a na demografske izazove

(2017/C 017/08)

Izvjestitelj: Juan Vicente HERRERA CAMPO (ES/EPP), predsjednik Vlade autonomne zajednice Kastilja i Leon

PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA,

Demografski izazovi s kojima se suočava EU

1. tvrdi da su demografske promjene među najvažnijim izazovima s kojima se suočava Europska unija. U čimbenike tih promjena ubrajaju se starenje stanovništva, smanjenje broja mladih osoba i snižena stopa nataliteta. Zbog toga demografski rast uvelike ovisi o migracijskim tokovima, koji se u velikoj mjeri razlikuju od teritorija do teritorija EU-a. Neravnoteža ima za posljedicu razne izazove, kako u područjima zahvaćenima depopulacijom, tako i u velikim gradskim područjima koja obilježava priljev stanovnika;
2. smatra, međutim, da doprinos fenomena migracija predstavlja samo kratkoročno i nedostatan rješenje problema pada nataliteta. Iako migracije omogućuju neposredan priljev dodatne radne snage, također povećavaju postotak odraslog stanovništva na europskom teritoriju i ne rješavaju problem pada nataliteta i općeg starenja tog stanovništva;
3. ukazuje na to da je od 2000. godine porast broja stanovnika u Europi vrlo skroman u usporedbi s prethodnih 50 godina te iznosi oko 0,5 % godišnje. Dvanaest država članica zabilježilo je 2014. godine pad broja stanovnika, dok je u šesnaest došlo do rasta. Postoje znatne razlike između istoka i zapada Europe te, u manjoj mjeri, između sjevera i juga. Čak su i unutar jedne države članice česte razlike među regijama. Posebice se ističe opći obrazac većeg rasta u gradskim nego u ruralnim područjima u većini europskih zemalja. Udaljena ruralna područja suočavaju se s demografskim izazovima diljem kontinenta. Nedavna gospodarska kriza naglasila je polarizaciju kretanja i na europskoj i na nacionalnoj razini, kao i izazove povezane s depopulacijom na regionalnoj razini;
4. ističe potrebu da se uzmu u obzir predviđanja za razdoblje do 2060. godine iz „Izvješća o starenju stanovništva za 2015.” Zbog uzajamne dinamike fertiliteta, očekivanog životnog vijeka i migracija predviđaju se velike promjene u starosnoj strukturi stanovništva EU-a. Omjer aktivnog i uzdržavanog stanovništva, koji trenutačno iznosi 4:1, past će na otprilike 2:1. Europsko stanovništvo neće 2060. godine biti samo starije, već će i njegov razmještaj biti vrlo neravnomjeran. Predviđaju se velike razlike među državama članicama i unutar njih, uz smanjenje broja stanovnika u otprilike polovini država i porast u drugoj polovini;
5. skreće pozornost na golem gospodarski, socijalni, proračunski i ekološki učinak demografskih promjena, kako na nacionalnoj tako i na regionalnoj i lokalnoj razini. To utječe na održivost mirovinskih i zdravstvenih sustava te na razvoj socijalne države, prvenstveno zbog pritiska na zdravstvene sustave i socijalne usluge na području skrbi za starije i uzdržavane osobe. To utječe i na razvoj različitih teritorija EU-a te očuvanje tradicionalnih ekosustava i infrastrukture. Ističe rizik od depopulacije određenih područja EU-a. Udaljene regije suočavaju se primjerice s demografskim i demografskim izazovima zbog svojih ograničenja na području mobilnosti. Iako će na određena područja ili regije, ovisno o njihovim obilježjima, te promjene utjecati kasnije ili u manjoj mjeri, neosporivo je da će se njihove posljedice osjetiti u cijelom EU-u;
6. ističe da je te čimbenike potrebno promatrati u kontekstu demografskih kretanja u svijetu. U tom smislu ocjenjuje vrlo pozitivnim rad OECD-a na prikupljanju usporednih podataka o stanovništvu na lokalnoj i regionalnoj razini, što pomaže pri razumijevanju šireg konteksta demografskih izazova, izvan okvira europske dimenzije. Prikladni alati za razumijevanje demografskih izazova i prikupljanje podataka o demografskim promjenama mogle bi biti demografske karte na razini EU-a, odnosno digitalna pomagala koja se koriste za rudarenje podataka i mapiranje demografskih pokazatelja uz pomoć GIS-a – geografskog informacijskog sustava;

Odgovor regija i gradova na demografske izazove

7. uzima u obzir različite načine na koje europske regije i gradovi reagiraju na demografske izazove:

- uz pomoć mjera za promicanje proizvodne aktivnosti i zapošljavanja, koje su neophodne za suočavanje kako s porastom tako i s padom broja stanovnika,
- politikama za potporu obitelji i mjerama za usklađivanje profesionalnog i privatnog života, koje mogu imati pozitivan učinak na ostvarivanje više stope fertiliteta,
- politikama za zadržavanje obrazovnih ustanova u izoliranim ruralnim regijama,
- djelovanjem usmjerenim na olakšavanje emancipacije i ostanka mladih, prilagodbom stručnih kvalifikacija potrebama tržišta rada,
- pokretanjem inicijativa za povratak iseljenika i talenta,
- jamčenjem jednakih mogućnosti za žene i muškarce te poboljšanjem integracije imigrantskog stanovništva,
- prilagodbom zdravstvenih i socijalnih usluga starenju stanovništva, uz naglasak na aspektima poput potpore samostalnom životu, poboljšanja prevencije ili koordinacije službi u kontekstu smanjenih sredstava i povećane potražnje,
- prilagodbom gradova na način da se pretvore u ugodnija mjesta za život, osobito za starije i uzdržavane osobe,
- prilagodbom prometnih politika i drugih posebnih mjera kako bi se osigurala mobilnost i povećavala međusobna povezanost unutar regija i među njima, uz pomoć inovativnih pristupa (npr. „prijevoz na zahtjev”);

8. potiče europske gradove i regije da nastave rješavati te probleme, ali i da iskoriste mogućnosti koje proizlaze iz demografskih promjena, poput mogućnosti koje „srebrno gospodarstvo” nudi poduzećima i subjektima koji osmišljavaju i nude inovativne proizvode i usluge za osobe starije životne dobi, posebice s obzirom na to da se taj potencijal najviše iskorištava upravo u regijama u kojima se utjecaj demografskih promjena najviše osjeća. Izazovi ujedno predstavljaju priliku da se povećaju ulaganja u ljudski kapital, bolje iskoriste lokalni resursi, razviju djelotvornije i učinkovitije javne usluge te uspostave novi načini za unapređenje kvalitete života svih građana. Cilj je poboljšanje kvalitete života, ali i blagostanja koje se smatra trodimenzionalnim stanjem tjelesnog, mentalnog i socijalnog blagostanja. Mogućnosti povezane s demografskim promjenama ujedno su i prilike za zapošljavanje povezane s uslugama za starije osobe (fizička pomoć, digitalne usluge, zdrav stil života itd.);

9. ističe da je važno strukture potrebne za pružanje usluga u regijama u kojima opada broj stanovnika prilagoditi na takav način da oni koji u tim regijama ostaju, a često je riječ o starijim osobama, uslugama mogu pristupiti u skladu sa svojim temeljnim pravima. To pretpostavlja razvijanje oblika pružanja usluga putem vertikalne suradnje i inicijativa među raznim razinama, čime će se lokalnoj i regionalnoj razini osigurati resursi potrebni za prilagodbu demografskim promjenama;

10. obvezuje se da će i dalje podupirati inicijativu „Europski sporazum za demografske promjene”, koju promiče mreža AGE Platform Europe u bliskoj suradnji s regionalnim uredom Svjetske zdravstvene organizacije za Europu (WHO/Europe) na temelju projekta AFE-Innovnet, platforme lokalnih i regionalnih vlasti za promicanje stvaranja okruženja prilagođenog starijim osobama na područjima poput zdravstva, socijalnih usluga, stanovanja, informacijskih i komunikacijskih tehnologija te urbanizma i mobilnosti;

11. ističe važnost dodjeljivanja istaknute uloge europskim gradovima i regijama u provedbi europskih politika za borbu protiv demografskih izazova, a posebice pri osmišljavanju inicijativa kojima se promiču raznolikost i međukulturni odnosi. Također, nužno je raditi na oblikovanju regionalnih i lokalnih strategija čiji je cilj podupirati uspostavu veza između centara za istraživanje i razvoj, poduzeća te javnih tijela, promicati inkubatore poduzeća, poticati ruralni turizam itd. kako bi se otvorila nova radna mjesta i povećala privlačnost za stanovništvo radne dobi;

12. ističe važnost horizontalne suradnje u vezi s demografskim promjenama. Programi teritorijalne suradnje ponekad su usmjereni na ispunjavanje tog cilja, posebice u pogledu suočavanja s pojavom starenja stanovništva i depopulacije ruralnih područja ili, u mnogo manjoj mjeri, s aspektima povezanim sa stopom nataliteta u vezi s demografskim promjenama. Odbor regija pozdravlja uspostavu okvira za promišljanje i razmjenu dobrih praksi na tom području, kao što je Mreža regija za demografske promjene (DCRN), koja je pružila odgovarajući prostor za oblikovanje zajedničkih inicijativa i odgovora;

13. smatra da demografske promjene pogađaju Europu u tolikoj mjeri da neće biti moguće suočiti se s njima bez snažnih inicijativa vertikalne suradnje, kojima će se mjere na regionalnoj i lokalnoj razini osnaživati djelovanjem osmišljenim na nacionalnoj i nadnacionalni razini;

Trenutačni odgovor EU-a na demografske izazove

14. utvrđuje da je trenutačni odgovor EU-a na demografske izazove djelomičan i nedovoljno razvijen. Djelomičan zato što se gotovo isključivo usredotočuje na starenje stanovništva, a drugim se aspektima, poput niskog nataliteta ili depopulacije iz socioekonomskih razloga, kao i prometu, mobilnosti i emigraciji, ne poklanja dovoljno pozornosti. Nedovoljno razvijen jer u mnogim politikama koje bi mogle pridonijeti suočavanju s demografskim izazovima ne postoji pristup posebno usmjeren na to pitanje;

15. ističe da se najveći broj inicijativa za upravljanje demografskim izazovima, gotovo uvijek usmjerenih na starenje stanovništva, promiče u okviru politika na području inovacija i istraživanja. U okviru vodeće inicijative strategije Europa 2020. pod nazivom „Unija inovacija” pokrenuto je „Europsko partnerstvo za inovacije” upravo na području aktivnog i zdravog starenja. U trećem stupu programa Obzor 2020. među društvenim izazovima razmatraju se i demografske promjene. Drugi primjeri uključuju inicijativu za zajedničku izradu programa „Više godina, bolji život”, ZZI (zajednica znanja i inovacija) na području inovacija za aktivno i zdravo starenje ili program „Život potpomognut okolinom”;

16. naglašava da zajednička poljoprivredna politika (ZPP) doprinosi suočavanju s demografskim izazovima u sklopu „drugog stupa”, posvećenog ruralnom razvoju. U programskom razdoblju 2014.–2020. naglasak je na poticanju „razvoja usluga i infrastrukture koje pogoduju socijalnom uključivanju, kao i promjeni trenda socijalnog i gospodarskog propadanja te depopulacije ruralnih područja”. Starenje stanovništva predstavlja velik problem u ruralnim područjima, pa se u ZPP-u promiču generacijska obnova i zapošljavanje žena;

17. ističe da bi uloga kohezijske politike u borbi protiv demografskih izazova trebala biti izraženija, u skladu sa zadaćom izričito navedenom u članku 174. UFEU-a. Tim se člankom predviđa sljedeće: „posebna se pozornost poklanja ruralnim područjima, područjima zahvaćenima industrijskom tranzicijom i regijama koje su izložene ozbiljnim i trajnim prirodnim ili demografskim poteškoćama, kao što su najsjevernije regije s vrlo niskom gustoćom naseljenosti te otoci, pogranične i planinske regije”. Isto tako, u članku 175. UFEU-a određuje se da se pri oblikovanju i provedbi politika i djelovanja Unije vodi računa o ciljevima utvrđenima u prethodnom članku; da se ostvarivanje tih ciljeva podupire kroz strukturne fondove, EIB i druge financijske instrumente; te da se mogu provesti druga posebna djelovanja. Međutim, te se odredbe nisu dosad dovoljno provodile, niti su usvojene mjere pozitivnog djelovanja usmjerene na demografske poteškoće;

18. izražava žaljenje zbog toga što mnoge europske politike koje bi mogle doprinijeti suočavanju s demografskim izazovima ne sadrže posebne mjere koje su u interesu područja izloženih tim izazovima. Riječ je o politikama na području prometa, informacijskog društva, zapošljavanja i socijalne politike, okoliša i klime, poduzetništva itd.;

19. žali zbog toga što se demografskim problemima ne poklanja više pozornosti u okviru europskog semestra, u sklopu kojeg se zasad jedino uzimaju u obzir posljedice starenja stanovništva na održivost proračuna država članica. Posebno žali zbog nepostojanja veće svijesti o lokalnoj i regionalnoj razini, kako u analizi stanja tako i u izradi preporuka za države članice;

Poželjan odgovor EU-a na demografske izazove

20. smatra da odgovor EU-a na demografske promjene treba biti sveobuhvatan, koordiniran i cjelovit jer je posrijedi međusektorsko pitanje. Potrebna je europska strategija za demografske izazove kako bi se u svim politikama (na području kohezije, inovacija, prometa, zdravstva, socijalnih politika i zapošljavanja, IKT-a, ruralnog razvoja, emigracije itd.) vodilo više računa o tom pitanju. Ta bi strategija trebala imati čvrste temelje u zajedničkim vrijednostima EU-a, jednakom postupanju i ljudskim pravima. Strateški bi pristup trebao uključivati i analizu troškova te projekcije na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini;

21. podsjeća da Europski parlament u Rezoluciji od 9. rujna 2015. o Izvješću o provedbi, rezultatima i općoj procjeni Europske godine aktivnog starenja i međugeneracijske solidarnosti 2012. ⁽¹⁾ poziva Komisiju „da usvoji strategiju EU-a za demografske promjene kojom bi se koordinirale aktivnosti EU-a u raznim područjima u cilju osiguranja sinergije i povećanja pozitivnog utjecaja na europske građane, gospodarstvo i otvaranje radnih mjesta te kako bi se zaštitila ljudska prava starijih osoba u okviru svih politika EU-a“;

22. smatra da u navedenoj strategiji prednost treba dati stvaranju povoljnih uvjeta za život i uvjeta za stvaranje života kako bi se doprinijelo privlačenju i zadržavanju mladog stanovništva na cijelom teritoriju te potaknuo uravnotežen rast gusto naseljenih područja, područja izloženih depopulaciji, kao i područja s visokim stupnjem raspršenosti stanovništva, uz promicanje pružanja kvalitetnih javnih usluga svim građanima. Strategija bi također trebala poticati politike koje pogoduju obitelji, posebice uz pomoć mjera kojima se uklanjaju prepreke koje odvrću od roditeljstva te mjera koje doprinose povećanju stope nataliteta; uključivati dimenziju spola; poticati samostalan život osoba starije životne dobi; produžiti očekivani zdravi životni vijek i smanjiti ovisnost; suzbijati socijalnu isključenost s kojom se suočavaju određeni društveni slojevi i promicati dodatne napore za bolje priznavanje neplaćenog rada u kućanstvu te bolju provedbu politika za usklađivanje profesionalnog i privatnog života;

23. ističe da bi buduća europska strategija trebala uključiti i obuhvatiti cijelo društvo te na odgovarajući način uzeti u obzir ulogu regionalnih i lokalnih vlasti u borbi protiv demografskih promjena, promicati razmjenu najboljih praksi među njima te poticati pristupe utemeljene na prevenciji i ranoj intervenciji;

24. obvezuje se isticati važnost europskog odgovora na demografske izazove uz pomoć ESPAS-a, platforme za strateško planiranje politika u kojoj sudjeluju različite institucije i tijela Zajednice. Platforma bi mogla iskoristiti iskustva mnogih mreža na razini EU-a koje se bave pitanjima zdravog starenja, kao što su Radna skupina WHO-a za zdravo starenje, Mreža gradova prijatelja starijih osoba, Europski sporazum o demografskim promjenama, AFE-Innovnet, AGE Platform Europe;

25. ustraje u tome da je u svim politikama i mjerama EU-a potrebno voditi računa o demografskim izazovima i predvidjeti mehanizme za suočavanje s njima. Unija bi demografska pitanja trebala nastojati uključiti u sva područja politika. EU bi također trebao gore navedeno uzeti u obzir pri oblikovanju budućih višegodišnjih financijskih okvira, u proračun uključiti stavke za razvoj tih politika i mjera te uspostaviti prioritetne mehanizme za regije u kojima su posljedice demografskih promjena posebno izražene. Pritom je potrebno u obzir uzeti sustav klasifikacije NUTS 3;

26. ističe da demografske promjene utječu na mobilnost u regijama s demografskim poteškoćama, osobito u ruralnim područjima koja se nalaze u blizini velikih gradskih središta koja obilježava priljev stanovništva, te ponovo poziva na izradu zelene knjige o tom pitanju ⁽²⁾;

27. smatra da EU u državama članicama treba podržati provedbu imigracijskih politika, utemeljenih prvenstveno na zapošljavanju, koje mogu ublažiti prethodno navedene negativne demografske trendove te ukazuje na potrebu dugoročne vizije za integraciju imigranata, što bi doprinijelo razvoju međukulturnog društva koje poštuje temeljne europske vrijednosti. U tom smislu naglašava važnu ulogu lokalnih i regionalnih vlasti, koje moraju biti u potpunosti osposobljene za uspješno provođenje integracijskih politika na terenu, među ostalim i u malim ruralnim općinama;

⁽¹⁾ 2014/2255 (INI), točka 41.

⁽²⁾ CDR 1691/2014 „Mobilnost u geografski i demografski nerazvijenim regijama“

28. ističe da će se lokalne vlasti, uslijed starenja stanovništva i pritiska koje to stvara na javne financije, morati pripremiti za starenje radne snage i umirovljenje velikog broja osoba tijekom sljedećih nekoliko godina te osigurati da mogu privući dovoljno mladih, kvalificiranih stručnjaka. Zapošljavanju i zadržavanju mladih, iseljenika koji se vraćaju i osoba starije životne dobi treba posvetiti veću pozornost na svim razinama vlasti;

29. smatra da u kohezijskoj politici treba staviti snažan naglasak na suočavanje s demografskim izazovima. Taj je aspekt potrebno isticati u raspravama o budućnosti te politike nakon 2020., što će zacijelo utjecati na njezin djelokrug i pristup, kao i na njezine buduće provedbene mehanizme, kako bi doprinosila iskorištavanju prednosti svakog teritorija i prevladavanju prepreka, među ostalim i demografskih, koje koče uravnotežen razvoj. Izražava žaljenje zbog toga što taj aspekt dosad nije dovoljno razvijen, usprkos tomu što je Lisabonskim ugovorom teritorijalna dimenzija uključena u tu politiku;

30. smatra da se u okviru usluga koje lokalne i regionalne vlasti osiguravaju na području stanovanja i prostornog planiranja moraju uzeti u obzir i potrebe osoba starije životne dobi u pogledu stanovanja poštujući, koliko god je to moguće, njihovu želju za ostankom u poznatom okruženju. Vlasti moraju sudjelovati u izmjeni ili prilagodbi postojećeg smještaja, poticati razvoj uključivog projektiranja u graditeljstvu ili provoditi projekte socijalnog stanovanja kad za to postoje raspoloživa sredstva;

31. poziva europske institucije da utvrde preciznu definiciju pojma „ozbiljne i trajne demografske poteškoće” iz članka 174. UFEU-a, kao i na to da EU razvije statističke pokazatelje na odgovarajućoj razini koji bi podržavali tu definiciju;

32. podsjeća da se u mišljenju Odbora regija „Pokazatelji teritorijalnog razvoja – BDP i šire”⁽³⁾ ističe da BDP nije precizno mjerilo sposobnosti društva da se suoči s problemima kao što su, primjerice, demografske promjene te poziva da se na međunarodnoj, nacionalnoj, lokalnoj i regionalnoj razini uspostave pokazatelji za mjerenje napretka izvan okvira BDP-a. U svjetlu toga, ako se donese odluka da se u obzir uzmu dodatni pokazatelji osim BDP-a, treba razmotriti uvođenje pokazatelja kojima bi se moglo vrednovati demografsko stanje države, regije ili određenog područja;

33. poziva također da se kohezijskom politikom predvide posebni instrumenti za područja koja su najviše izložena demografskim izazovima, poput pridavanja veće važnosti demografskim kriterijima pri dodjeli sredstava ili omogućavanja veće fleksibilnosti pri izboru tematskih ciljeva ili u pogledu stopa sufinanciranja. U tom smislu ponavlja navode iz mišljenja „Demografska budućnost Europe”, odnosno da je pomoć regijama s najviše poteškoća „prilika za razvoj odgovarajućih instrumenata za upravljanje demografskim promjenama u cijeloj Europi”⁽⁴⁾;

34. ističe da Europski fond za regionalni razvoj može doprinijeti tomu da područja s visokom stopom starenja i iseljavanja stanovništva i visokom razinom ruralnosti, među ostalim ciljevima, poboljšaju svoju prometnu, telekomunikacijsku i turističku infrastrukturu, smanje digitalni jaz, osiguraju bolje javne usluge i podupru adaptaciju stambenih prostora i domova;

35. smatra da Europski socijalni fond može imati važnu ulogu u osposobljavanju mladih te u zaustavljanju njihova iseljavanja i olakšavanju njihova povratka u mjesto podrijetla. Može također doprinijeti promicanju zapošljivosti žena, poticanju bolje ravnoteže između profesionalnog i privatnog života te suzbijanju socijalne isključenosti starijih osoba;

36. smatra da je nužno ojačati suradnju među regionalnim i lokalnim dionicima u pitanjima povezanim s demografskim promjenama. Stoga predlaže da se u europski program teritorijalne suradnje uključi mogućnost stvaranja konzorcija, kako na prekograničnoj tako i na transnacionalnoj i međuregionalnoj razini, u cilju zajedničkog rada na iznalaženju rješenja za demografske izazove;

37. naglašava da je u pogledu prometne politike važno ne izolirati demografski manje aktivna područja, kao i regije koje su izložene ozbiljnim prirodnim ili demografskim poteškoćama, kako bi se izbjegla još veća isključenost tih područja koja su često ruralna, rubna, planinska i udaljena;

⁽³⁾ CDR 4287/2015.

⁽⁴⁾ CDR 341/2006 fin, točka 26.

38. podsjeća da se u mišljenju Odbora regija „Mobilnost u demografski i geografski nerazvijenim regijama” ⁽⁵⁾ navodi da nerazvijene regije ispunjavaju osnovne zadaće za potrebe uravnoteženog razvitka EU-a, napose u pogledu pristupa sirovinama, poljoprivrede, ribarstva, zaštite okoliša, turizma, prekograničnih odnosa i slobodnih aktivnosti. Stoga bi bolja prometna povezanost kako unutar samih tih regija tako i s ostatkom EU-a trebala biti ključna sastavnica i kohezijske politike EU-a i njegovih politika mobilnosti, ne samo za putnike, već i za robu. Promicanje većeg gospodarskog rasta u nerazvijenim regijama pridonijelo bi učinkovitom funkcioniranju unutarnjeg tržišta i teritorijalnoj koheziji cijele Unije;
39. ističe moguću ključnu ulogu informacijskih i komunikacijskih tehnologija te inteligentnih okruženja u poboljšanju životnih uvjeta u područjima koja su najviše izložena demografskim izazovima. U tom pogledu poziva EU da uzme u obzir digitalni jaz koji predstavlja problem u brojnim navedenim područjima;
40. poziva europske institucije da u kontekstu politika na području okoliša i borbe protiv klimatskih promjena prepoznaju ključnu ulogu mnogih ruralnih i rijetko naseljenih područja, kao i područja s visokim stupnjem raspršenosti stanovništva, u očuvanju ruralnog okoliša, bioraznolikosti i krajolika;
41. potiče na to da se u ZPP i dalje uključuju mjere za olakšavanje generacijske obnove u ruralnim područjima, promicanje zapošljavanja žena i poticanje gospodarske diversifikacije; naglašava nužnost poboljšanja metodologije programa Leader, kako bi u njemu u većoj mjeri sudjelovali dionici iz ruralnih područja, te izrade i provedbe integriranih razvojnih strategija;
42. poziva da se u okviru programa za bolju izradu zakonodavstva u procjenu učinka koja prethodi svakoj zakonodavnoj inicijativi uključi mogući utjecaj te inicijative na demografska pitanja;
43. smatra da Europski fond za strateška ulaganja (EFSU) ima potencijala da bude važno sredstvo za poticanje ulaganja u prioritetna područja EU-a, poput energetike, prometa, intermodalne logistike, turizma, kulture, informacijskih i komunikacijskih tehnologija, istraživanja i inovacija, MSP-ova, obrazovanja, zdravstva, okolišne učinkovitosti, socijalne infrastrukture te socijalnog i solidarnog gospodarstva, kao što se navodi u članku 9. Uredbe o EFSU-u ⁽⁶⁾. Poželjno je da od tog fonda koristi imaju i područja s manjom demografskom dinamikom, čime bi se spriječile teritorijalne podjele;
44. preporučuje da se u strategiji Europa 2020. vodi više računa o demografskim izazovima na regionalnoj i lokalnoj razini na način da se u nju uključi vodeća inicijativa o demografskim pitanjima. Obvezuje se da će u okviru platforme za praćenje te strategije posebno razmatrati pristup demografskim pitanjima;
45. naglašava da mora postojati veza između demografskih promjena i europskog semestra te ističe potrebu da europski semestar sadrži teritorijalnu dimenziju. Lokalne i regionalne vlasti trebaju biti važni dionici u mjerama za suočavanje s demografskim izazovima usvojenim u okviru europskog semestra te ih je potrebno uzeti u obzir pri izradi preporuka za države članice u pogledu suočavanja s tim izazovima;
46. smatra da starenje bez sumnje predstavlja izazov, ali i postignuće jer sve vrste napretka koje je postiglo europsko društvo predstavljaju priliku za koheziju, zapošljavanje i razvitak;
47. zaključuje da je, dok se EU kreće prema gore opisanom stanju, nužno na svim razinama nastaviti podizati svijest o važnosti demografskih izazova te na temelju postojećih instrumenata poduzimati korake u pravom smjeru.

Bruxelles, 16. lipnja 2016.

*Predsjednik
Europskog odbora regija*
Markku MARKKULA

⁽⁵⁾ Vidjeti bilješku 2.

⁽⁶⁾ Uredba (EU) 2015/1017 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. lipnja 2015. o Europskom fondu za strateška ulaganja, Europskom savjetodavnom centru za ulaganja i Europskom portalu projekata ulaganja i o izmjeni uredaba (EU) br. 1291/2013 i (EU) br. 1316/2013 – Europski fond za strateška ulaganja (SL L 169, 1.7.2015., str. 1.).

III

(Pripremni akti)

ODBOR REGIJA

118. PLENARNO ZASJEDANJE, 15. I 16. LIPNJA 2016.

Mišljenje Europskog odbora regija – Zakonodavni prijedlozi o izmjeni direktiva o otpadu

(2017/C 017/09)

Izvjestitelj:	Domenico GAMBACORTA (IT/EPP), predsjednik pokrajine Avellino
Referentni dokumenti:	Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni direktiva 2000/53/EZ o otpadnim vozilima, 2006/66/EZ o baterijama i akumulatorima i o otpadnim baterijama i akumulatorima te 2012/19/EU o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi
	COM(2015) 593 final – 2015/0272 (COD)
	Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive 1999/31/EZ o odlagalištima otpada
	COM(2015) 594 final – 2015/0274 (COD)
	Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive 2008/98/EZ o otpadu
	COM(2015) 595 final – 2015/0275 (COD)
	Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive Vijeća 94/62/EZ o ambalaži i ambalažnom otpadu
	COM(2015) 596 final – 2015/0276 (COD)

PREPORUKE ZA IZMJENE

Amandman 1.

Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni direktiva 2000/53/EZ o otpadnim vozilima, 2006/66/EZ o baterijama i akumulatorima i o otpadnim baterijama i akumulatorima te 2012/19/EU o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi – COM(2015) 593 final – 2015/0272 (COD)

Članak 2.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Izmjena Direktive 2006/66/EZ	Izmjena Direktive 2006/66/EZ
Direktiva 2006/66/EZ mijenja se kako slijedi:	Direktiva 2006/66/EZ mijenja se kako slijedi:

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
	1. u članku 2. (Područje primjene) dodaje se sljedeći stavak 3.: „3. Ova se Direktiva ne primjenjuje na baterije i akumulatore koji za skladištenje energije ne koriste metale ili njihove spojeve kao djelatne materijale ili kao materijale za elektrode te koji također ne sadrže opasne tvari.”;
1. briše se članak 22.;	2. briše se članak 22.;
2. članak 23. mijenja se kako slijedi:	3. članak 23. mijenja se kako slijedi:
(a) stavak 1. zamjenjuje se sljedećim:	(a) stavak 1. zamjenjuje se sljedećim:
„Komisija najkasnije do kraja 2016. sastavlja izvješće o provedbi ove Direktive te o njezinu utjecaju na okoliš i funkcioniranje unutarnjeg tržišta.”;	„Komisija najkasnije do kraja 2016. sastavlja izvješće o provedbi ove Direktive te o njezinu utjecaju na okoliš i funkcioniranje unutarnjeg tržišta.”;
(b) u stavku 2. uvodna rečenica zamjenjuje se sljedećim:	(b) u stavku 2. uvodna rečenica zamjenjuje se sljedećim:
„U svoje izvješće Komisija uvrštava ocjenu sljedećih aspekata ove Direktive.”.	„U svoje izvješće Komisija uvrštava ocjenu sljedećih aspekata ove Direktive.”.

Obrazloženje

Primarni je cilj ove Direktive umanjiti negativni učinak baterija na okoliš izbjegavanjem ispuštanja opasnih tvari (teških metala) u okoliš. Njome se utvrđuju pravila za tržišni plasman baterija i poseban način njihova odlaganja.

Države članice promiču istraživanje ekološki prihvatljivih i isplativih metoda recikliranja svih vrsta baterija i akumulatora. Organske baterije nova su generacija baterija koje ne sadržavaju opasne materijale. Aktivnosti istraživanja i razvoja provode se diljem cijele Europe. Osim ekološki sigurnih sastavnih dijelova baterije imaju ogroman gospodarski potencijal i široko područje primjene.

Bez predloženog amandmana organske baterije bit će podložne posebnim zahtjevima odlaganja za klasične baterije, iako su ekološki prihvatljive. To bi predstavljalo prepreku tehnološkim inovacijama koje podupiru ekološke ciljeve te bi se također onemogućio doprinos te inovacije za rast i radna mjesta u Europi. Organske baterije stoga bi trebalo isključiti iz područja primjene Direktive.

Amandman 2.

Prijedlog Direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive Vijeća 1999/31/EZ o odlagalištima otpada – COM (2015)594 – final

Članak 1. stavak 6.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
6. Članak 15. zamjenjuje se sljedećim:	6. Članak 15. zamjenjuje se sljedećim:
„Članak 15.	„Članak 15.
Izvješćivanje	Izvješćivanje

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
1. Države članice Komisiji dostavljaju podatke o provedbi članka 5. stavaka 2. i 5. za svaku kalendarsku godinu. Navedene podatke dostavljaju elektroničkim putem u roku od 18 mjeseci od završetka izvještajne godine za koju se prikupljaju podatci. Podaci se dostavljaju u formatu koji je utvrdila Komisija u skladu sa stavkom 5. Prvim se izvješćem obuhvaćaju podatci za razdoblje od 1. siječnja [unijeti godinu prenošenja ove Direktive + jedna godina] do 31. prosinca [unijeti godinu prenošenja ove Direktive + jedna godina]. 2. Države članice izvješćuju o podacima o provedbi ciljeva utvrđenih u članku 5. stavku 2. do 1. siječnja 2025. 3. Podacima o kojima država članica izvješćuje u skladu s ovim člankom prilaže se izvješće o potvrdi kvalitete. 4. Komisija revidira podatke dostavljene u skladu s ovim člankom i objavljuje izvješće o rezultatima revizije. Izvješćem se procjenjuju organizacija prikupljanja podataka, izvori podataka i metodologija u uporabi u državama članicama te cjelovitost, pouzdanost, pravovremenost i dosljednost tih podataka. Procjena može uključivati posebne preporuke za poboljšanje. Izvješće se izrađuje svake tri godine. 5. Komisija donosi provedbene akte o utvrđivanju formata za dostavu podataka u skladu sa stavkom 1. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom iz članka 17. stavka 2. ove Direktive.”	1. Države članice Komisiji dostavljaju podatke o provedbi članka 5. stavaka 2. i 5. za svaku kalendarsku godinu. Navedene podatke dostavljaju elektroničkim putem u roku od 18 mjeseci od završetka izvještajne godine za koju se prikupljaju podatci. Podaci se dostavljaju u formatu koji je utvrdila Komisija u skladu sa stavkom 5. Prvim se izvješćem obuhvaćaju podaci za razdoblje od 1. siječnja [unijeti godinu prenošenja ove Direktive + jedna godina] do 31. prosinca [unijeti godinu prenošenja ove Direktive + jedna godina]. 2. Države članice izvješćuju o podacima o provedbi ciljeva utvrđenih u članku 5. stavku 2. do 1. siječnja 2025. 3. Podacima o kojima država članica izvješćuje u skladu s ovim člankom prilaže se izvješće o potvrdi kvalitete. 4. Komisija revidira podatke dostavljene u skladu s ovim člankom i objavljuje izvješće o rezultatima revizije. Izvješćem se procjenjuju organizacija prikupljanja podataka, izvori podataka i metodologija u uporabi u državama članicama te cjelovitost, pouzdanost, pravovremenost i dosljednost tih podataka. Procjena može uključivati posebne preporuke za poboljšanje. 5. Komisija donosi provedbene akte o utvrđivanju formata za dostavu podataka u skladu sa stavkom 1. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom iz članka 17. stavka 2. ove Direktive. 6. Gdje god je to izvedivo i u skladu s načelom bolje regulative, sve dodatne obveze izvješćivanja koje proizađu iz ove Direktive moraju se prije svega ispunjavati primjenom ili poboljšanjem postojećih nacionalnih obveza izvješćivanja, pod uvjetom da se zajamči nužna ujednačenost dostupnih informacija u vezi s otpadom. Stvaranje novih linija izvješćivanja isključivo radi provedbe ove direktive treba biti krajnja mjera, osobito u pogledu lokalnih i regionalnih vlasti. Države članice i Komisija zajednički procjenjuju dodatne potrebe izvješćivanja prije no što države članice uvedu provedbena pravila za ispunjavanje obveza izvješćivanja koje proizlaze iz ove Direktive.”

Obrazloženje

To je u skladu s Paketom za bolju regulativu EU-a i nedavnim mišljenjem OR-a o provedbi obveza EU-a u pogledu okoliša. Informacije trebaju biti homogene kako bi se mogle usporediti pri usvajanju mjera za poboljšano gospodarenje otpadom.

Amandman 3.

Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive 2008/98/EZ o otpadu – COM (2015)595 final – 2015/0275 (COD)

Članak 1. stavak 8.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
8. Umeće se sljedeći članak 8.a:	8. Umeće se sljedeći članak 8.a:
„Članak 8.a	„Članak 8.a
Opći zahtjevi za programe proširene odgovornosti proizvođača	Opći zahtjevi za programe proširene odgovornosti proizvođača
[...]	[...]
2. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da su posjednici otpada obuhvaćeni programima proširene odgovornosti proizvođača u skladu s člankom 8. stavkom 1. obaviješteni o dostupnim sustavima prikupljanja otpada i sprečavanju bacanja otpada u okoliš. Države članice poduzimaju i mjere kojima potiču posjednike otpada na sudjelovanje u postojećim sustavima odvojenog prikupljanja, posebno gospodarskim poticajima ili propisima, ovisno o slučaju.	2. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da su posjednici otpada obuhvaćeni programima proširene odgovornosti proizvođača u skladu s člankom 8. stavkom 1. obaviješteni o dostupnim sustavima ponovnog preuzimanja, priznatim centrima za ponovnu uporabu, dopuštenoj pripremi za centre za ponovnu uporabu te o sustavima prikupljanja otpada i sprečavanju nastanka i bacanja otpada u okoliš. Države članice poduzimaju i mjere kojima potiču posjednike otpada, proizvođače i trgovce na sudjelovanje u postojećim sustavima odvojenog prikupljanja, posebno gospodarskim poticajima ili propisima, ovisno o slučaju.
3. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da sve organizacije osnovane radi provedbe obveza proširene odgovornosti proizvođača u ime proizvođača proizvoda:	3. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da sve organizacije osnovane radi provedbe obveza proširene odgovornosti proizvođača u ime proizvođača proizvoda:
(a) imaju jasno definiran raspon u smislu zemljopisnog područja, proizvoda i materijala;	(a) imaju jasno definiran raspon u smislu zemljopisnog područja, proizvoda i materijala;
(b) raspolažu potrebnim operativnim i financijskim sredstvima za ispunjavanje obveza proširene odgovornosti proizvođača;	(b) raspolažu potrebnim operativnim i financijskim sredstvima za ispunjavanje obveza proširene odgovornosti proizvođača;
(c) primjenjuju odgovarajući sustav samokontrole, uz redovite neovisne revizije radi procjene:	(c) primjenjuju odgovarajući sustav samokontrole te odrede minimalne zahtjeve za ocjenu proširene odgovornosti proizvođača , uz redovite neovisne revizije radi procjene:
— financijskog upravljanja organizacijom, uključujući usklađenost sa zahtjevima utvrđenima stavkom 4. točkama (a) i (b),	— financijskog upravljanja organizacijom, uključujući usklađenost sa zahtjevima utvrđenima stavkom 4. točkama (a) i (b),
— kvalitete prikupljenih i dostavljenih podataka u skladu sa stavkom 1. trećom alinejom te zahtjevima Uredbe (EZ) br. 1013/2006;	— kvalitete prikupljenih i dostavljenih podataka u skladu sa stavkom 1. trećom alinejom te zahtjevima Uredbe (EZ) br. 1013/2006.;

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(d) objavljuju informacije o: — vlasništvu i članstvu, — financijskim doprinosima koje uplaćuju proizvođači, — postupku odabira subjekata za gospodarenje otpadom. 4. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi za financijske doprinose koje uplaćuju proizvođači radi ispunjavanja svojih obveza proširene odgovornosti proizvođača osigurale sljedeće: (a) da se njima pokriva cjelokupni trošak gospodarenja otpadom za proizvode koje stavljaju na tržište Unije, uključujući: — troškove postupaka odvojenog prikupljanja, sortiranja i obrade potrebnih za ispunjavanje ciljeva u području gospodarenja otpadom iz stavka 1., druge alineje, uzimajući u obzir prihode od ponovne uporabe ili prodaje sirovina od njihovih proizvoda, — troškove pružanja odgovarajućih informacija posjednicima otpada u skladu sa stavkom 2., — troškove prikupljanja podataka i izvješćivanja u skladu sa stavkom 1. trećom alinejom;	(d) objavljuju informacije o: — vlasništvu i članstvu, — financijskim doprinosima koje uplaćuju proizvođači, — postupku odabira subjekata za gospodarenje otpadom. 4. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi za financijske doprinose koje uplaćuju proizvođači radi ispunjavanja svojih obveza proširene odgovornosti proizvođača osigurale sljedeće: (a) da se njima pokriva cjelokupni trošak na kraju vijeka trajanja i trošak gospodarenja otpadom za proizvode koje stavljaju na tržište Unije, uključujući: — troškove sustava ponovnog preuzimanja rabljenih proizvoda, — troškove sustava ponovne uporabe, — troškove postupaka odvojenog prikupljanja i prijevoza u pogone za razvrstavanje i obradu, uključujući prijevoz s otoka i izoliranih područja kad god je to izvedivo, razvrstavanja i obrade potrebnih za ispunjavanje ciljeva u području gospodarenja otpadom iz stavka 1., druge alineje, uzimajući u obzir prihode od ponovne uporabe ili prodaje sirovina od njihovih proizvoda, — troškove pružanja odgovarajućih informacija posjednicima otpada u skladu sa stavkom 2., — troškove prikupljanja i obrade otpada koji se ne prikuplja odvojeno, a nastaje od proizvoda koje stavljaju na tržište Unije te koji se prikupljaju i obrađuju kao dio toka preostalog otpada ili završe kao otpad u okolišu koji prikupljaju i obrađuju nadležna tijela, — sve popratne troškove općinskih ili drugih javnih tijela koja snose konačnu odgovornost za prikupljanje otpada, posebno u slučaju da programi proširene odgovornosti proizvođača ne ispunjavaju svoju svrhu, — troškove prikupljanja podataka i izvješćivanja u skladu sa stavkom 1. trećom alinejom;

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(b) da su modularani na temelju stvarnog troška na kraju vijeka uporabe pojedinačnih proizvoda ili skupina sličnih proizvoda, posebno uzimajući u obzir mogućnost njihove ponovne uporabe i recikliranja; (c) da se temelje na optimiziranom trošku pruženih usluga u slučajevima kad su javni subjekti za gospodarenje otpadom odgovorni za provedbu operativnih zadataka u ime programa proširene odgovornosti proizvođača. 5. Države članice uspostavljaju odgovarajući okvir za praćenje i provedbu kako bi osigurale da proizvođači proizvoda izvršavaju svoje obveze u pogledu proširene odgovornosti proizvođača, da se financijska sredstva pravilno upotrebljavaju te da svi sudionici uključeni u provedbu programa dostavljaju pouzdane podatke. Ako na državnom području države članice više organizacija provodi obveze u pogledu proširene odgovornosti proizvođača u ime proizvođača, država članica uspostavlja neovisno tijelo za nadzor provedbe obveza u pogledu proširene odgovornosti proizvođača. 6. Države članice uspostavljaju platformu kako bi osigurale redovan dijalog dionika uključenih u provedbu proširene odgovornosti proizvođača, uključujući privatne ili javne subjekte za gospodarenje otpadom, lokalna tijela i, ovisno o slučaju, priznate subjekte za pripremu za ponovnu uporabu.” [...]	(b) da su modularani na temelju stvarnog troška na kraju vijeka uporabe pojedinačnih proizvoda ili skupina sličnih proizvoda, posebno uzimajući u obzir mogućnost njihove ponovne uporabe i recikliranja; (c) da se temelje na optimiziranom trošku pruženih usluga u slučajevima kad su javni subjekti za gospodarenje otpadom odgovorni za provedbu operativnih zadataka u ime programa proširene odgovornosti proizvođača. 5. Države članice uspostavljaju odgovarajući okvir za praćenje i provedbu kako bi osigurale da proizvođači proizvoda izvršavaju svoje obveze u pogledu proširene odgovornosti proizvođača, da se financijska sredstva pravilno upotrebljavaju te da svi sudionici uključeni u provedbu programa dostavljaju pouzdane podatke. Ako na državnom području države članice više organizacija provodi obveze u pogledu proširene odgovornosti proizvođača u ime proizvođača iste vrste proizvoda, država članica ili nadležno podnacionalno tijelo uspostavlja neovisno tijelo (centar za razmjenu informacija) za nadzor provedbe obveza u pogledu proširene odgovornosti proizvođača. 6. Države članice osiguravaju da programi proširene odgovornosti proizvođača pridonose sprečavanju nastanka i prikupljanju otpada te podupiru inicijative čišćenja. 7. Države članice uspostavljaju platformu kako bi osigurale redovan dijalog dionika uključenih u provedbu proširene odgovornosti proizvođača, uključujući privatne ili javne subjekte za gospodarenje otpadom, lokalna tijela i, ovisno o slučaju, licencirane subjekte za ponovnu uporabu i pripremu za ponovnu uporabu.” [...]

Obrazloženje

Propisi EU-a trebaju omogućiti punu odgovornost proizvođača za nastali otpad. S obzirom na to da je tržište na razini EU-a, moraju se osigurati zajednički minimalni kriteriji. U skladu s načelom supsidijarnosti, programi proširene odgovornosti proizvođača trebaju biti definirani na nacionalnoj/lokalnoj razini.

Amandman 4.

Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive 2008/98/EZ o otpadu – COM (2015)595 final – 2015/0275 (COD)

Članak 1. stavak 9.

<i>Prijedlog Komisije</i>	<i>Amandman OR-a</i>
9. Članak 9. zamjenjuje se sljedećim: „Članak 9. Sprečavanje nastanka otpada 1. [...] 2. Države članice prate i procjenjuju provedbu mjera za sprečavanje nastanka otpada. U tu svrhu upotrebljavaju odgovarajuće kvalitativne i kvantitativne pokazatelje i ciljeve, posebno u smislu količine komunalnog otpada po stanovniku koja se odlaže ili podliježe energetskej uporabi. [...]”.	9. Članak 9. zamjenjuje se sljedećim: „Članak 9. Sprečavanje nastanka otpada 1. [...] 2. Države članice prate i procjenjuju provedbu mjera za sprečavanje nastanka otpada. U tu svrhu upotrebljavaju odgovarajuće kvalitativne i kvantitativne pokazatelje i apsolutne ciljeve, posebno u smislu količine komunalnog otpada po stanovniku koja se odlaže ili podliježe energetskej uporabi. [...]”.

Obrazloženje

Pokazatelji bi se trebali temeljiti na količini proizvedenog otpada, npr. 100 kg preostalog otpada po stanovniku, kako bi se stvorila reprezentativna i učinkovita ciljna vrijednost i za države s malim gospodarstvima i/ili one koje ionako proizvode manje otpada.

Amandman 5.

Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive 2008/98/EZ o otpadu – COM (2015)595 final – 2015/0275 (COD)

Članak 1. stavak 10. točka (a)

<i>Prijedlog Komisije</i>	<i>Amandman OR-a</i>
10. Članak 11. mijenja se kako slijedi: (a) u stavku 1. prvi i drugi podstavak zamjenjuju se sljedećim: „1. Države članice prema potrebi poduzimaju mjere kako bi promicale aktivnosti pripreme za ponovnu uporabu, posebno potičući uspostavu mreža za ponovnu uporabu i popravak i potporu za te mreže, olakšavajući pristup tih mreža točkama za prikupljanje otpada te potičući primjenu ekonomskih instrumenata, kriterija za nabavu, kvantitativnih ciljeva ili druge mjere.	10. Članak 11. mijenja se kako slijedi: (a) u stavku 1. prvi i drugi podstavak zamjenjuju se sljedećim: „1. Države članice u skladu sa svojim lokalnim okolnostima poduzimaju mjere kako bi promicale aktivnosti pripreme za ponovnu uporabu, posebno potičući uspostavu licenciranih mreža za ponovnu uporabu i popravak i potporu za te mreže, olakšavajući pristup tih mreža točkama za prikupljanje otpada ili uspostavljajući točke namijenjene prikupljanju otpada za ponovnu uporabu te potičući primjenu ekonomskih instrumenata, kriterija za nabavu, kvantitativnih ciljeva ili druge mjere.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Države članice poduzimaju mjere kako bi promicale visoku kvalitetu recikliranja i radi toga uvode odvojeno skupljanje otpada ako je to tehnički, ekološki i ekonomski izvedivo i potrebno kako bi se zadovoljili neophodni standardi kvalitete propisani za relevantne sektore recikliranja te za ostvarenje ciljeva utvrđenih stavkom 2.”;	Države članice poduzimaju mjere kako bi promicale visoku kvalitetu recikliranja i radi toga uvode odvojeno skupljanje otpada ako je to tehnički, ekološki i ekonomski izvedivo i potrebno kako bi se zadovoljili neophodni standardi kvalitete propisani za relevantne sektore recikliranja te za ostvarenje ciljeva utvrđenih stavkom 2.”;
	<i>U skladu s načelima supsidijarnosti i proporcionalnosti te načelima bolje regulative EU-a države članice na temelju Procjene utjecaja priložene ovoj Direktivi provode procjenu utjecaja ciljnih vrijednosti predložene ovom Direktivom na lokalnoj i regionalnoj razini, osobito kada su te razine vlasti odgovorne za gospodarenje otpadom. Komisija će te rezultate upotrijebiti kao dokaz za primjenu ranog upozoravanja i fleksibilnosti u provedbi ove Direktive, kako je predviđeno člancima 15. i 16. te poglavljem V.”;</i>

Obrazloženje

U novoj direktivi predviđa se niz mehanizama za rješavanje problema nedovoljne usklađenosti i neusklađenosti ali i za poticanje napretka. Međutim, nedovoljno razumijevanje regionalnih i lokalnih odgovornosti za otpad na razini EU-a u većini slučajeva dovodi do nezadovoljavajućeg postizanja ciljeva EU-a.

Amandman 6.

Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive 2008/98/EZ o otpadu – COM (2015)595 final – 2015/0275 (COD)

Članak 1. stavak 10. točka (c)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(c) u stavku 2. točka (b) zamjenjuje se sljedećim:	(c) u stavku 2. točka (b) zamjenjuje se sljedećim:
„(b) do 2020. pripremu za ponovnu uporabu, recikliranje i nasipavanje neopasnog građevinskog otpada i otpada od rušenja, isključujući materijal iz prirode naveden pod oznakom 17 05 04 na popisu otpada, treba povećati na najmanje 70 % mase;”	„(b) do 2020. pripremu za ponovnu uporabu, recikliranje i nasipavanje neopasnog građevinskog otpada i otpada od rušenja, isključujući materijal iz prirode naveden pod oznakom 17 05 04 na popisu otpada, treba povećati na najmanje 70 % mase,
	<i>Komisija ocjenjuje upravljanje tim tokom otpada i mogućnost da se do 2020. utvrde ciljevi recikliranja određenih građevinskih materijala do 2025. i 2030.;”</i>

Obrazloženje

Smatra se da predložene mjere za neopasni građevinski otpad i otpad od rušenja, koji predstavljaju većinski udio ukupnog otpada, nisu dovoljno ambiciozne u tom pogledu. Umjesto sadašnjeg udruženog cilja u vezi s pripremom za ponovnu uporabu, recikliranje i nasipavanje, predlaže se da se barem u sklopu programa izradi definicija posebnih ciljeva za recikliranje određenih građevinskih materijala radi promicanja kružnog gospodarstva.

Amandman 7.

Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive 2008/98/EZ o otpadu – COM (2015)595 final – 2015/0275 (COD)

Članak 1. stavak 10. točka (d)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(d) u stavku 2. dodaju se sljedeće točke (c) i (d):	(d) u stavku 2. dodaju se sljedeće točke (c) i (d):
„(c) do 2025. pripremu za ponovnu uporabu i recikliranje komunalnog otpada treba povećati na najmanje 60 % mase;	„(c) do 2025. pripremu za ponovnu uporabu i recikliranje komunalnog otpada treba povećati na najmanje 60 % mase.
(d) do 2030. pripremu za ponovnu uporabu i recikliranje komunalnog otpada treba povećati na najmanje 65 % mase.”	(d) do 2030. pripremu za ponovnu uporabu i recikliranje komunalnog otpada treba povećati na najmanje 70 % mase.”

Obrazloženje

Zadržavanje cilja od 70 %, kako je lani predložila sama Komisija, smatra se propuštenom prilikom, jer se recikliranjem otvaraju nova radna mjesta na lokalnoj razini i stvaraju manje količine emisija u odnosu na odlaganje ili spaljivanje. OR je imao priliku istaknuti da dobri rezultati postignuti u nekim državama članicama i nekim regijama pokazuju da je moguće ostvariti ambiciozne ciljeve ili im se približiti, ako su opći uvjeti ispravni i ako su se razvili nužni administrativni kapaciteti tamo gdje prethodno nisu postojali ⁽¹⁾.

Amandman 8.

Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive 2008/98/EZ o otpadu – COM (2015)595 final – 2015/0275 (COD)

Članak 1. stavak 13.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Članak 1. stavak 13.	Članak 1. stavak 13.
13. Članak 22. zamjenjuje se sljedećim:	13. Članak 22. zamjenjuje se sljedećim:
„Države članice osiguravaju odvojeno prikupljanje biološkog otpada ako je to tehnički, ekološki i ekonomski izvedivo i potrebno za ispunjavanje relevantnih standarda u smislu kvalitete za kompost te za ostvarivanje ciljeva utvrđenih člankom 11. stavkom 2. točkama (a), (c) i (d) te člankom 11. stavkom 3.	„Države članice osiguravaju odvojeno prikupljanje biološkog otpada, osim ako se to u tehničkom, ekološkom i gospodarskom pogledu ne pokaže nepraktičnim za ispunjavanje relevantnih standarda u smislu kvalitete za kompost te za ostvarivanje ciljeva utvrđenih člankom 11. stavkom 2. točkama (a), (c) i (d) te člankom 11. stavkom 3.

⁽¹⁾ COM(2014) 397 final.

<i>Prijedlog Komisije</i>	<i>Amandman OR-a</i>
Prema potrebi i u skladu s člancima 4. i 13. poduzimaju mjere kako bi poticale sljedeće: (a) recikliranje, uključujući kompostiranje i razlaganje biološkog otpada; (b) obradu biološkog otpada na način kojim se zadovoljava visoka razina zaštite okoliša; (c) uporabu materijala proizvedenih iz biološkog otpada koji su sigurni za okoliš.”;	Prema potrebi i u skladu s člancima 4. i 13. poduzimaju mjere kako bi poticale sljedeće: (a) recikliranje, uključujući kompostiranje i razlaganje biološkog otpada; (b) obradu biološkog otpada na način kojim se zadovoljava visoka razina zaštite okoliša; (c) uporabu materijala proizvedenih iz biološkog otpada koji su sigurni za okoliš. <i>Komisija će najkasnije do 2018. zajedno s državama članicama ispitati mogućnost određivanja minimalnih kriterija kvalitete za kompost i digestate proizvedene iz biološkog otpada, s ciljem jamčenja visoke razine zaštite zdravlja ljudi i okoliša .”</i>

Obrazloženje

Predloženim amandmanom prikupljanje biološkog otpada nastoji se učiniti obaveznim. Podtočku (a) treba prilagoditi povezivanjem recikliranja biološkog otpada s proizvodnjom kvalitetnog komposta i digestata jer se u protivnom često odlažu na odlagalištima umjesto da se recikliraju.

Amandman 9.

Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive 2008/98/EZ o otpadu – COM (2015)595 final – 2015/0275 (COD)

Članak 1. stavak 17.

<i>Prijedlog Komisije</i>	<i>Amandman OR-a</i>
17. Članak 29. mijenja se kako slijedi: (a) u stavku 1. prva se rečenica zamjenjuje sljedećom: „1. Države članice uspostavljaju programe sprečavanja stvaranja otpada kojima se utvrđuju mjere za sprečavanje stvaranja otpada u skladu s člancima 1., 4. i 9.”; (b) stavci 3. i 4. brišu se.	17. Članak 29. mijenja se kako slijedi: (a) u stavku 1. prva se rečenica zamjenjuje sljedećom: „1. Države članice uspostavljaju programe sprečavanja stvaranja otpada kojima se utvrđuju mjere za sprečavanje stvaranja otpada u skladu s člancima 1., 4. i 9. s <i>ciljem smanjenja količine komunalnog otpada proizvedenog 2025. za 10 % u odnosu na razine zabilježene 2015. godine i smanjenja otpada od hrane za 30 % do 2025. i za 50 % do 2030.”;</i> (b) stavci 3. i 4. brišu se.

Obrazloženje

Sprečavanje stvaranja komunalnog otpada u skladu je s ciljevima određenima u 7. Programu djelovanja za okoliš i mandatom Komisije, u skladu s člankom 9. točkom (c) Okvirne direktive. Razni nacionalni programi za sprečavanje stvaranja otpada već imaju kvantitativne ciljeve.

Amandman 10.

Prijedlog Direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive Vijeća 94/62/EZ o ambalaži i ambalažnom otpadu – COM (2015)596 final – 2015/0276 (COD)

Članak 1. stavak 3. točka (b)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(b) stavku 1. dodaju se sljedeće točke od (f) do (i): „(f) najkasnije do 31. prosinca 2025. najmanje 65 % masenog udjela ukupnog ambalažnog otpada bit će pripremljeno za ponovnu uporabu i reciklirano; (g) najkasnije do 31. prosinca 2025. postići će se sljedeći minimalni ciljevi prema masenom udjelu za pripremu materijala sadržanih u ambalažnom otpadu za ponovnu uporabu i za recikliranje: 55 % plastike; 60 % drveta; 75 % neobojenih metala; 75 % aluminijska; 75 % stakla; 75 % papira i kartona; (h) najkasnije do 31. prosinca 2030. najmanje 75 % masenog udjela ukupnog ambalažnog otpada bit će pripremljeno za ponovnu uporabu i reciklirano; (i) najkasnije do 31. prosinca 2030. postići će se sljedeći minimalni ciljevi prema masenom udjelu za pripremu materijala sadržanih u ambalažnom otpadu za ponovnu uporabu i recikliranje: 75 % drveta; 85 % neobojenih metala; 85 % aluminijska; 85 % stakla; 85 % papira i kartona.”	(b) stavku 1. dodaju se sljedeće točke od (f) do (i): „(f) najkasnije do 31. prosinca 2025. najmanje 65 % masenog udjela ukupnog ambalažnog otpada bit će pripremljeno za ponovnu uporabu i reciklirano; (g) najkasnije do 31. prosinca 2025. postići će se sljedeći minimalni ciljevi prema masenom udjelu za pripremu materijala sadržanih u ambalažnom otpadu za ponovnu uporabu i za recikliranje: 55 % plastike; 60 % drveta; 75 % neobojenih metala; 75 % aluminijska; 75 % stakla; 75 % papira i kartona; (h) najkasnije do 31. prosinca 2030. najmanje 75 % masenog udjela ukupnog ambalažnog otpada bit će pripremljeno za ponovnu uporabu i reciklirano; (i) najkasnije do 31. prosinca 2030. postići će se sljedeći minimalni ciljevi prema masenom udjelu za pripremu materijala sadržanih u ambalažnom otpadu za ponovnu uporabu i recikliranje: 75 % drveta; 85 % neobojenih metala; 85 % aluminijska; 85 % stakla; 85 % papira i kartona; Komisija će u sljedećih nekoliko godina predstaviti novi cilj u vezi s otpadom od plastične ambalaže, na temelju podataka koji proizlaze iz istraživanja u okviru strategije za kružno gospodarstvo.”

Obrazloženje

Naglašava se da nije zadan cilj za 2030. godinu u pogledu pripreme za ponovnu uporabu i recikliranje plastične ambalaže. Od Europske komisije bi, u najmanju ruku, trebalo zahtijevati da taj cilj predstavi u roku od nekoliko godina.

I. PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA

Opće napomene

1. pozdravlja zakonodavne prijedloge u okviru novog paketa mjera za kružno gospodarstvo kojima se izmjenjuju direktive o otpadu te ističe njihove prednosti za potrošače, poslovni svijet, okoliš i gospodarstvo EU-a;
2. u tom kontekstu ističe da će se prijelazom na kružno gospodarstvo stvoriti nova radna mjesta, povećati konkurentnost malih, srednjih i velikih europskih poduzeća, dati poticaj razvoju čistih tehnologija te smanjiti ovisnost Europe o uvozu sirovina i energije;

Usklađivanje definicija

3. pozdravlja jasno usklađene definicije u različitim direktivama o otpadu i poziva Europsku komisiju da nastavi ulagati napore kako bi sve definicije bile u skladu s Europskim katalogom otpada, kako bi se izbjegle nejasnoće i kako bi se raspolagalo usporedivim podacima o napretku država članica i lokalnih i regionalnih vlasti;
4. uz to preporučuje suzakonodavcima da izrade definiciju „bacanja malih količina otpada u okoliš“;

Kontrole

5. preporučuje se da se pojačaju kontrole nezakonitih isporuka otpada kojima se, pored ostalog, na teritoriju EU-a znatno smanjuje raspoloživost dovoljne količine otpada za zadovoljavanje potreba kružnog gospodarstva zasnovanog na vrijednosti recikliranja i ponovne uporabe;

Označivanje

6. preporučuje se uvođenje obveze označivanja potrošačkih proizvoda na tržištu EU-a kojom bi se jasno utvrdilo kako razvrstavati otpad prema makrokategorijama prikupljanja za one vrste otpada koje se odvojeno prikupljaju na već utvrđeni način. Kada od određenog proizvoda nastaje otpad koji pripada različitim kategorijama, na oznaci je potrebno navesti kako se različiti dijelovi proizvoda mogu razdijeliti u različite kategorije razvrstanog materijala, pod uvjetom da to na jednostavan način može učiniti sam potrošač;

Proširena odgovornost proizvođača

7. ističe da je prijedlog za usklađivanje minimalnih uvjeta ključan za povećanje učinkovitosti sustava proširene odgovornosti proizvođača u svim državama članicama;
8. poziva suzakonodavce da te uvjete ne ublažuju i da zadrže ključne odredbe poput onih koje osiguravaju transparentnost i potpuno pokrivanje troškova lokalnih i regionalnih vlasti, koje snose proizvođači, za prikupljanje, upravljanje i obradu tokova otpada i za informiranje stanovništva; otkup ponovno upotreblijive ambalaže (staklenki i plastičnih boca (PET)) koji vrše veliki maloprodajni lanci mogao bi biti jedan od najvažnijih čimbenika u sprečavanju proizvodnje otpada;

Sprečavanje stvaranja otpada

9. naglašava da je potrebno dati više pojedinosti o minimalnim zahtjevima u smislu kvalitete hrane i predlaže da se utvrdi minimalni standardni postupak za ponovno korištenje hrane kojim se jamči sigurnost hrane i koji je na jednak način primjenjiv u svim državama članicama;
10. poziva lokalne, regionalne i nacionalne vlasti da pokrenu komunikacijske i obrazovne kampanje za podizanje svijesti u vezi sa sprečavanjem nastanka otpada;

Inicijative čišćenja okoliša: „Let’s do it” i „Clean-up day”

11. potiče Komisiju, države članice i lokalne i regionalne vlasti da pruže punu potporu raznim inicijativama civilnog društva koje dovode do lokalnih i nacionalnih aktivnosti čišćenja okoliša (npr. lokalna kampanja „Let’s do it” ili međunarodni dan za akciju pod nazivom „Let’s clean up the world in just one day!”);

Ponovna uporaba i recikliranje

12. ponavlja svoj zahtjev da se utvrde daljnji ciljevi u vezi s ponovnom uporabom. Ciljevi trebaju biti obvezujući, neovisni i usmjereni na konkretne tokove otpada, osobito na pokućstvo, tekstil i otpadnu električnu i elektroničku opremu (OEEO). Priprema za ponovnu uporabu važna je za sprečavanje stvaranja otpada te je, poput recikliranja, na najvišoj razini hijerarhije upravljanja otpadom i siguran je potencijal za razvoj kružne ekonomije ⁽²⁾;

13. u tom kontekstu poziva Komisiju da u pogledu ambalažnog otpada odredi minimalni cilj od 70 % (prema masenom udjelu) za pripremu plastike za ponovnu uporabu i recikliranje, a koji bi trebalo postići do 2030. godine;

14. ističe da su sprečavanje i ponovna uporaba povezani s aktivnostima u kojima se koriste tvari i predmeti koji sada nemaju status otpada, za razliku od procesa recikliranja i pripreme za ponovnu uporabu koji uključuju materijale koji imaju status otpada. S obzirom na pravne posljedice statusa otpada za poduzeća i institucije, preporučuje se dodatno pojašnjenje razlike između otpada i onoga što nije otpad;

15. predlaže da se, na primjer, u Europskom katalogu otpada definiraju koncepti recikliranja i ponovne uporabe jer oni trenutno podrazumijevaju upotrebu dvije različite vrste postrojenja prilagođenih različitim tokovima i specifičnim potrebama. (a) Otpad namijenjen recikliranju koji stiže na pokretnu traku za sortiranje sustava za selektivno razvrstavanje gdje se grupira prema potrebama industrije. (b) U slučaju otpada namijenjenog ponovnoj uporabi moguće je u potpunosti izbjeći ciklus sustava upravljanja otpadom. Velikim maloprodajnim lancima trebalo bi predložiti mogućnost otkupa ambalaže, iako krajnju odluku o tom otpadu donosi kupac;

16. poziva suzakonodavce da državama članicama preporučuje uvođenje financijskih poticaja za proizvodne procese s manjom proizvodnjom otpada u svoje programe za sprečavanje otpada. Isto tako, poziva lokalne i regionalne vlasti da usvoje poticajne mjere za smanjenje otpada koje nije namijenjeno recikliranju;

17. preporučuje da Komisija razmotri treba li u Okvirnu direktivu uključiti obvezu država članica da izvješćuju o (neopasnom) industrijskom otpadu i da Europska agencija za okoliš prati i prikuplja te podatke. Komisija bi trebala analizirati situaciju do 2020. godine i ocijeniti ciljeve za pripremu za ponovnu uporabu i za recikliranje takvih tokova otpada ⁽³⁾;

18. napominje da prijelaz s ciljeva za recikliranje na zajedničke ciljeve za pripremu za ponovnu uporabu i recikliranje: i. otežava odvojeno mjerenje recikliranja i pripreme za ponovnu uporabu ambalaže i ambalažnog otpada; ii. zahtijeva daljnja pojašnjenja;

19. smatra da je potrebno utvrditi usklađene metode izračuna stope recikliranja u cijelom EU-u, a u pogledu otpada od hrane te građevinskog otpada i otpada od rušenja potrebno je utvrditi regulativu kojom bi se definirali instrumenti i tijela zadužena za praćenje podataka o smanjenju nastanka otpada tijekom cijelog lanca proizvodnje, prerade i potrošnje;

20. predlaže da Europska komisija razradi pokazatelje ekološke vrijednosti različitih vrsta otpada. Sadašnje zakonodavstvo i prijedlog Europske komisije ne uzimaju u obzir razlike u ekološkoj vrijednosti različitih vrsta otpada. Na taj će se način razjasniti kojim se materijalima treba posvetiti posebna pozornost kako bi se gospodarenje otpadom unaprijedilo i postalo ekološki prihvatljivijim;

Energetska uporaba i odlaganje otpada na odlagališta

21. U skladu s hijerarhijom otpada, poziva države članice da promiču razvoj visokoučinkovite energije iz otpada u okviru inicijative Europske komisije „Pretvaranje otpada u energiju”; primjećuje da takvi pogoni za proizvodnju energije iz otpada mogu pomoći Uniji na putu da postane manje ovisna o uvozu energije u skladu s energetsom unijom;

⁽²⁾ CDR-1617-2013.

⁽³⁾ CDR-1617-2013.

22. prepoznaje važnost postupnog uvođenja ograničenja za odlaganje otpada na odlagališta i podržava promjenu u pristupu Komisije u cilju zabrane odlaganja odvojeno prikupljenog otpada, uključujući biootpad, na odlagališta, uzimajući u obzir Komunikaciju COM(2015) 614 o kružnom gospodarstvu koje potiče kaskadnu uporabu obnovljivih izvora koja može stvoriti tržišno nadmetanje za njihovu ponovnu uporabu ⁽⁴⁾;

23. preporučuje da se nastavi davati prednost kvalitativnom i ambicioznijem pristupu čiji je cilj prestanak odlaganja oporabljivog i biorazgradivog otpada na odlagališta;

24. poziva Europsku komisiju da ispita mogućnost da se cilj za 2030. godinu prema kojemu će se na odlagališta odlagati najviše 10 % otpada proširi te da se njime obuhvate sve vrste otpada ⁽⁵⁾.

Izuzeci za određene države članice u pogledu ciljeva za komunalni otpad i odlaganje na odlagališta

25. smatra opravdanim izuzeća odobrena za 7 država članica koje imaju najniže razine upravljanja otpadom, no insistira na tomu da se zadrže predložene odredbe prema kojima države članice koje obavješćuju o izuzeću moraju dostaviti planove provedbe s detaljnim rasporedom mjera potrebnih za postizanje svojih ciljeva;

Obveze evidentiranja podataka i komunikacije

26. ističe nepostojanje odredbe koju je Europska komisija već predložila 2014. godine u Okvirnoj direktivi, prema kojoj poduzeća u sektoru industrije i trgovine moraju voditi evidenciju neopasnog otpada koji obrađuju i te informacije moraju na zahtjev staviti na raspolaganje nadležnim tijelima;

Delegirani akti

27. izražava zabrinutost zbog širokih ovlasti koje su predloženim direktivama dodijeljene Komisiji u pogledu donošenja delegiranih akata, te poziva suzakonodavce da ograniče korištenje tih ovlasti jer umanjuju njihove vlastite ovlasti nadzora i nisu u skladu s demokratskim i zakonodavnim postupkom ⁽⁶⁾;

Sporazum gradonačelnika o gospodarenju otpadom

28. s obzirom na uspjeh Sporazuma gradonačelnika za klimu i energiju, predlaže stvaranje slične strukture za gospodarenje otpadom; u tom kontekstu naglašava ulogu Odbora regija, kao skupštine regionalnih i lokalnih predstavnika Europske unije, u mobiliziranju lokalnih i regionalnih vlasti i jačanju njihovih napora na području povećanja učinkovitosti resursa, smanjivanja rasipanja i povećanja recikliranja, ponovne uporabe i uporabe otpada u gradovima;

Supsidijarnost i proporcionalnost

29. smatra da Komisijin prijedlog ne izaziva zabrinutost u pogledu supsidijarnosti, ali izaziva zabrinutost u pogledu proporcionalnosti ⁽⁷⁾.

Bruxelles, 15. lipnja 2016.

*Predsjednik
Europskog odbora regija*
Markku MARKKULA

⁽⁴⁾ COR-2014-04083, CdR 3751/2013, CdR 1617/2013.

⁽⁵⁾ CdR 1617/2013.

⁽⁶⁾ COR-2014-04083; Savjetovanje sa skupinom stručnjaka za supsidijarnost i pregled relevantnih odluka nacionalnih parlamenata i regionalnih skupština o aspektima supsidijarnosti i proporcionalnosti paketa mjera o kružnom gospodarstvu – sažetak i analiza, COR-2016-1521.

⁽⁷⁾ Vidjeti također Savjetovanje sa skupinom stručnjaka za supsidijarnost i pregled relevantnih odluka nacionalnih parlamenata i regionalnih skupština o aspektima supsidijarnosti i proporcionalnosti paketa mjera o kružnom gospodarstvu – sažetak i analiza, COR-2016-1521.

Mišljenje Europskog odbora regija – Strategija proširenja EU-a za razdoblje 2015. – 2016.

(2017/C 017/10)

Izvjestiteljica: Anna MAGYAR (HU/EPP), potpredsjednica Vijeća županije Csongrád**Referentni dokument:** Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Strategija proširenja EU-a, COM (2015) 611 final**PREPORUKE O POLITIKAMA**

EUROPSKI ODBOR REGIJA,

Horizontalne napomene

- ponovo potvrđuje svoju predanost postupku proširenja koji predstavlja ulaganje u stabilnost i blagostanje; napominje da su prošla proširenja pomogla u savladavanju povijesnih podjela u Europi, povećala blagostanje i pokazala da je proširenje najsnažniji instrument vanjske politike EU-a;
- napominje da Europska komisija ne očekuje daljnja proširenja tijekom svojega tekućeg mandata, ali da to ne smije značiti prestanak svih aktivnosti; prihvaća činjenicu da je potrebno vrijeme za pripreme, ali ističe da je nužno dobro iskoristiti to vrijeme kako bi se postupak proširenja unaprijedio strogim i pravednim uvjetima i postojanim napretkom u pogledu predstojećih, s time povezanih zadaća te vjerodostojnim i realnim izgledima za pristup EU-u kako ne bi došlo do slabljenja angažiranosti i motiviranosti zemalja kandidatkinja i potencijalnih kandidatkinja za proširenje jer su reforme i napredak u zemljama u postupku proširenja u interesu svake države članice EU-a i svake kandidatkinje i potencijalne kandidatkinje za proširenje;
- insistira na tome da je nužno potrebno očuvati postojeću strukturu Unije putem transparentnih i odgovarajućih politika kojima se može osigurati i održati snažna politička, ekonomska i teritorijalna kohezija. Prvi korak na putu ka novom proširenju Europske unije jest jamčenje dobrobiti i razvoja država članica i sigurnosti Europe od raznih prijetnji;
- smatra da se u paketu mjera za proširenje koji Komisija predstavlja u Komunikaciji i izvješćima po zemljama za 2015. godinu općenito iznosi točna i u načelu pozitivna procjena s obzirom na to da je svaki kandidat i potencijalni kandidat za proširenje postigao vidljiv napredak u pogledu određenih pitanja, premda i dalje postoje znatni nedostaci (ili, u nekim slučajevima, nazadovanje) te su potrebni daljnji naponi za ostvarenje održivih rezultata;
- potiče države članice, kandidate i potencijalne kandidate za proširenje i institucije EU-a da osiguraju uspjeh postupka proširenja; podsjeća kandidate i potencijalne kandidate za proširenje na odgovornost i predanost koje su u tom pogledu potrebne;
- naglašava da proces proširenja treba biti uključiv postupak u kojem sudjeluje cijelo društvo; naglašava da je uloga lokalne i regionalne razine nužna s obzirom na to da je ona najbliža građanima u pogledu supsidijarnosti, komunikacije, participativne demokracije, raznolikosti i identiteta; također je ključna za gospodarski razvoj, prekograničnu suradnju, apsorpciju sredstava iz fondova EU-a i provedbu zakonodavstva EU-a;
- pozdravlja to što Komisija spominje ključnu ulogu lokalnih i regionalnih vlasti; ističe, međutim, kao što je to već niz puta učinio, da se u budućim komunikacijama i izvješćima treba više i detaljnije usredotočiti na lokalno i regionalno upravljanje, čak i kad ne postoji zasebno poglavlje pravne stečevine ili uspostavljeni model EU-a o pitanju decentralizacije i višerazinskog upravljanja; ipak smatra da je osiguravanje snažnog, demokratskog i učinkovitog lokalnog i regionalnog upravljanja ključan element pretpriprave s obzirom na to da se provedba reformi i postojani, vjerodostojni rezultati reformi često ostvaruju na lokalnoj razini te ukazuje na važnost supsidijarnosti kao ključnog načela EU-a sadržanog u ugovorima;

8. naglašava važnost lokalnih vlasti u predočavanju prednosti koje proističu iz članstva u EU-u te u poticanju građana da iskoriste instrumente koje im EU stavlja na raspolaganje. Pravo na građanstvo EU-a otvara brojne mogućnosti za individualni razvoj. Stoga je potrebno promicati Uniju i koristi koje donosi ne samo društvu već i građanima;

9. ističe da je uključivanje lokalnih i regionalnih vlasti u komunikaciju u vezi s proširenjem također ključno kako bi se osigurala javna podrška tom postupku isticanjem prednosti koje on donosi javnosti; ukazuje na važnost suradnje s civilnim društvom u tom pogledu;

10. smatra da novi pristup koji uključuje četverogodišnju strategiju proširenja pruža pouzdaniju perspektivu s dosljednim uvjetima; pozdravlja jasniju metodologiju, usklađenost pojmova i bolje utvrđivanje zadaća kao priliku za uspoređivanje te podržava pojačanu usredotočenost na trenutno stanje i na napredak na raznim područjima, kao i na mjere za koje je utvrđeno da su nužne za daljnji napredak;

11. smatra da su temeljna i prioritetna područja u Komunikaciji i izvješćima Komisije uglavnom ispravno utvrđena; poziva Komisiju da u kontekstu svojih prioritetnih područja razmotri i mogućnost fokusiranja na druga važna, horizontalna pitanja koja su bitna za svakog kandidata i potencijalnog kandidata za proširenje (npr. socijalna politika, naglasak na osjetljivim skupinama/skupinama u nepovoljnom položaju i manjinama);

12. naglašava da je u svakoj zemlji u postupku proširenja potrebno poduzeti napore da bi se za zadaće lokalnih i regionalnih vlasti osigurala odgovarajuća sredstva i kapaciteti te poziva na uključivanje lokalnih i regionalnih vlasti u izradu politika kako bi se osigurala učinkovita provedba;

Vladavina prava i temeljna prava

13. slaže se da je daljnji napredak u pogledu vladavine prava i temeljnih prava, uključujući zaštitu manjina, doista od presudne važnosti i da predstavlja izazov za svakog kandidata i potencijalnog kandidata za proširenje; tom se procjenom također potvrđuje valjanost „novog pristupa” proširenju koji se temelji na većoj usredotočenosti na pravosuđe i temeljna prava te na pravdu, slobodu i sigurnost; naglašava važnost suradnje u okviru Vijeća Europe i s njime te s njegovim Kongresom lokalnih i regionalnih vlasti u pogledu temeljnih prava, vladavine prava i demokracije na lokalnoj razini;

14. pozdravlja usredotočenost na slobodu izražavanja, ali naglašava da je potrebna jednako jaka usredotočenost na pitanje osjetljivih skupina te skupina u nepovoljnom položaju i manjina, koje je također važno u svim kandidatima i potencijalnim kandidatima za proširenje (to uključuje nacionalne, etničke i vjerske manjine te Rome, koji su često skupina u višestruko nepovoljnom položaju, kao i sprečavanje diskriminacije na temelju seksualne orijentacije ili roda i diskriminacije osoba s invaliditetom, maloljetnika i starijih osoba te interno raseljenih osoba i izbjeglica), te ističe da je na lokalnoj i regionalnoj razini također potrebno podizanje svijesti, preuzimanje odgovornosti, a posebno odgovarajuća i vjerodostojna provedba i rezultati; u tom kontekstu potrebno je pažljivo pratiti stanje u tim zemljama, posebice u pogledu osjetljivih skupina;

15. poziva na poduzimanje daljnjih napora kako bi se u svakoj zemlji kandidatkinji i potencijalnoj kandidatkinji za proširenje depolitizirala javna uprava i povećala transparentnost s obzirom na to da uplitanje više političke razine i dalje predstavlja izazov te ometa suradnju između razina državne uprave;

16. ističe važnost suzbijanja javne i privatne korupcije na svim razinama vlasti i u svim slojevima društva te naglašava da vjerodostojni rezultati na tom području obično zahtijevaju napredak i na lokalnoj razini;

17. naglašava potrebu poduzimanja mjera protiv radikalizacije, ekstremizma, terorizma i problema stranih boraca, posebice potrebu sprečavanja radikalizacije mladih ljudi kako se njihov potencijal ne bi izgubio nego bi im se pružila vjerodostojna perspektiva u pogledu zaposlenja, obrazovanja, jačanja različitih lokalnih zajednica, kao i zaštite i poštovanja njihovog identiteta, kulturnog i vjerskog nasljeđa a ujedno bi se i jačale osnovne vrijednosti Europe temeljene na kršćanskoj kulturi; stoga poziva lokalne zajednice da podupru obrazovanje o toleranciji i pomirenju, a vlade da to omoguće;

18. osuđuje terorističke napade i sve oblike nasilja, uključujući prijetnje nasiljem; ističe da je primjena nasilja neprihvatljiva u bilo kakvoj političkoj raspravi;

Gospodarski razvoj i povezivost

19. naglašava da je gospodarski razvoj ključan čimbenik u osiguravanju stabilnosti (npr. kroz mogućnost zapošljavanja i socijalne uključenosti); pozdravlja programe gospodarskih reformi te jačanje suradnje i koordinacije u obliku sastanka posvećenoga ekonomskom i financijskom dijalogu između EU-a, zemalja zapadnog Balkana i Turske;

20. poziva na učinkovitije i transparentnije upravljanje i dodjelu sredstava iz pretpristupnih fondova EU-a u zemljama kandidatkinjama i potencijalnim kandidatkinjama za proširenje, i na lokalnoj razini, kako prilike za financiranje ne bi bile propuštene zbog nedovoljnog planiranja politika, osposobljavanja, koordinacije i nedostatka učinkovitih apsorpcijskih sposobnosti na lokalnoj razini; pored toga naglašava važnost uključivanja i gradova i manjih gradova u programe osposobljavanja i potpore;

21. pozdravlja usredotočenost na program za povezivost koji je usvojio EU te na regionalne inicijative koje bi trebale biti uključivije (Berlinski proces itd.), naglašavajući potrebu uključivanja većeg broja lokalnih, regionalnih i nacionalnih vlasti u zemljama kandidatkinjama i potencijalnim kandidatkinjama za proširenje, kao i u državama članicama; i potiče daljnja ulaganja (promet, energija, digitalna telekomunikacija, obrazovanje, mladi itd.);

22. ističe da postupak zbrinjavanja otpada treba dovesti do razine koja postoji u EU-u te da treba ograničiti odbacivanje otpada na otvorenom prostoru;

23. potiče i pozdravlja to da nacionalni odbori za ulaganja u zemljama korisnicama na Zapadnom Balkanu rade na stvaranju jedinstvenog portfelja projekata te poziva na koordinaciju strukturnih instrumenata;

24. naglašava ključnu ulogu demokracije na lokalnoj i regionalnoj razini u jačanju demokratskih institucija i njihovih administrativnih kapaciteta; ističe ulogu lokalnih i regionalnih izabranih skupština kao prostora za dijalog i rast civilnog društva te za raspravu između donositelja odluka i dionika; podsjeća da regionalne i lokalne vlasti imaju važnu ulogu u uključivanju javnog mnijenja u raspravu o europskoj politici i integraciji; također naglašava da se jačanjem lokalnog i regionalnog upravljanja podupiru administrativne reforme i unapređuje pružanje javnih usluga;

Regionalna suradnja među zemljama u postupku proširenja

25. ponovno ističe da su dobrosusjedski odnosi i regionalna suradnja ključne sastavnice kako procesa proširenja, tako i procesa stabilizacije i pridruživanja; pozdravlja i potiče opći pozitivni pomak u svim zemljama kandidatkinjama i potencijalnim kandidatkinjama za proširenje i odaje im priznanje na uloženom trudu, ali poziva na opipljivi napredak u pogledu još neriješenih pitanja, kao i na postizanje održivih rezultata; poziva lokalne i regionalne zajednice da pridonese tom postupku;

26. poziva sve uključene subjekte da iskoriste ovaj pozitivan zamah, uključujući poticanje pomirenja na razini zajednice i lokalnoj razini te podršku međuetničkom, međureligijskom i međukulturnom dijalogu;

27. potiče kandidate i potencijalne kandidate za proširenje da iskoriste postojeće programe twinninga ili TAIEX-a;

28. ističe da Odbor regija, njegove radne skupine i zajednički savjetodavni odbori pružaju dobar forum za kontakte i razmjenu najboljih praksi među lokalnim i regionalnim vlastima te pozdravlja pozitivan ishod nedavnih sastanaka zajedničkih savjetodavnih odbora i radnih skupina, uključujući osnivački sastanak Zajedničkog savjetodavnog odbora sa Srbijom; uz to se raduje rezultatima Dana proširenja na kojem će se okupiti sva ta tijela kako bi razmotrila horizontalna i tematska pitanja koja su važna za sve njih;

Migracije

29. izražava zadovoljstvo zbog toga što Komisija ističe pitanje migracija s obzirom na to da dosad neviđena situacija u pogledu izbjeglica i ekonomskih migranata utječe na cijelu regiju (posebno Tursku, ali i bivšu jugoslavensku republiku Makedoniju i Srbiju) i države članice uzduž migracijske rute, a rješenje nije moguće naći bez zajedničkih napora, solidarnosti i zajedničkog ispunjavanja obveza; poziva na provedbu preporuka s konferencije o istočnosredozemnoj i zapadnobalkanskoj ruti, kao i izjava EU-a i Turske od 29. studenog 2015. i 18. ožujka 2016. te zajedničkog akcijskog plana;

30. pozdravlja trud koji su države članice i posebice kandidati uložili u rješavanje krize te resurse koje su osigurali, uključujući i za izazove uzduž migracijske rute u Srbiji i bivšoj jugoslavenskoj republici Makedoniji te u pogledu najvećeg broja migranata i izbjeglica u svijetu koje je trenutačno primila Turska; ističe potrebu za neprekidnom pomoći EU-a koju bi trebalo dodijeliti lokalnim i regionalnim vlastima i potrebu da se potakne ulaganje u regiji kako bi se stvorile mogućnosti zapošljavanja da se ne izgubi socijalni i ekonomski potencijal migranata i izbjeglica;

31. naglašava ključnu ulogu lokalnih zajednica, osobito onih uzduž migracijskih ruta, na koje priljev migranata i izbjeglica prvo utječe; međutim, ističe da su lokalni kapaciteti ograničeni i neujednačeni, što znači da postoji potreba za dodatnom pomoći na lokalnoj razini i suradnjom s lokalnim i regionalnim vlastima te naglašava da se posebna pozornost mora posvetiti potrebama, zabrinutosti i sigurnosti lokalnih zajednica na koje utječu mješoviti migracijski tokovi, kao i izazovima pred koje ih to stavlja. Potiče partnerstvo među lokalnim zajednicama uzduž migracijskih ruta radi razmjene informacija i najboljih praksi i stručnosti, uključujući pitanja koja se tiču integracije, osposobljavanja, obrazovanja, zapošljavanja, povratka i azila te suzbijanja krijumčarenja i nezakonite trgovine;

32. imajući u vidu prioritete i mjere iz nedavnih zaključaka Europskog vijeća, naglašava potrebu za prevencijom u kontekstu situacije u kriznim područjima, uključujući djelotvornu politiku razvoja, te za usmjeravanjem napora na izbjeglice čija je potreba za međunarodnom zaštitom legitimna; stoga ističe potrebu detaljne i brze obrade zahtjeva za azil i pospješivanja stvarnog povratka u skladu sa zajedničkim standardima EU-a koji se primjenjuju na osobe čiji su zahtjevi odbijeni te podržava prijedlog za izradu popisa sigurnih država podrijetla koji će vrijediti za cijeli EU;

33. naglašava da je nužno preispitati i, u slučaju potrebe, promijeniti tradicionalne pristupe pružanju pomoći kako bi se pomoglo iskorijeniti temeljne uzroke gospodarskih migracija te da je nužno uključiti lokalne i regionalne vlasti kako zemalja članica, tako i zemalja kandidatkinja u strateške odluke koje se tiču Europske službene razvojne pomoći, čiji je cilj također iskorijeniti glad, siromaštvo i uzroke gospodarskih migracija;

34. ističe i potrebu za većim uključivanjem EU-a u inicijative i politike koje se bave zemljama i regijama iz kojih migranti potječu s ciljem drastičnog smanjenja priljeva izbjeglica koje su prisiljene napustiti svoju zemlju i ekonomskih migranata koji kreću na opasno putovanje u Europu, kao i ojačati diplomatsko djelovanje u korist mira u zemljama u sukobu;

Turska

35. naglašava ključno partnerstvo i međuovisnost EU-a i Turske te podržava pojačanu suradnju na polju zajedničkih interesa; pozdravlja predanost Turske reformama i pristupanju EU-u te poziva na održavanje te ponovno uspostavljene dinamike u okviru relevantnih zaključaka Europskog vijeća i Vijeća te zajedničkih izjava EU-a i Turske; poziva na potpunu provedbu plana za liberalizaciju viznog režima u svim državama članicama;

36. prima na znanje činjenicu da su pristupni pregovori dobili nov zamah nakon nedavnih zaključaka Vijeća, Europskog vijeća i sastanaka na vrhu između Europske unije i Turske i potiče daljnji napredak u skladu s pregovaračkim okvirom i relevantnim zaključcima Vijeća; napominje da je dobru razinu pripreme u nekim područjima potrebno podržati savladavanjem nedostataka ili, u nekim slučajevima, ozbiljnih problema u drugima;

37. smatra da napredak u pogledu pitanja povezanih s vladavinom prava i temeljnim pravima predstavlja važan pomak u pravom smjeru te poziva Tursku da surađuje s Komisijom u pripremnom radu za poglavlja 23. i 24. bez dovođenja u pitanje položaja država članica; ističe da je na tom polju potrebno poduzeti daljnje mjere, posebice u vezi sa slobodom izražavanja i mišljenja, slobodom medija, slobodom savjesti i vjeroispovijesti te slobodom okupljanja i udruživanja, usporedno s poštovanjem ljudskih prava, uključujući i manjinska prava, te rodne jednakosti, kao i s borbom protiv korupcije; u tom je pogledu nužno ostvariti značajne i vjerodostojne rezultate te poziva da se i na lokalnoj razini ulaže više truda, poveća predanost i preuzima odgovornost u skladu s pravnom stečevinom EU-a u pogledu tih pitanja; s tim u vezi naglašava veliku važnost koju međuvjerski i međukulturni dijalog na svim razinama ima za jačanje civilnog društva i međunarodnih partnerstava;

38. pozdravlja donošenje Nacionalne strategije za regionalni razvoj kojom se obuhvaćaju regionalne razvojne agencije, mehanizam koordinacije i planovi djelovanja; poziva na njezinu provedbu i potiče na smanjenje nejednakosti među regijama; osim toga, poziva da se sve uključene strane potrudu u postupku postizanja mira i pomirenja u pogledu kurdskeg pitanja;

39. ističe potrebu za suzbijanjem terorizma, osuđuje nedavne terorističke napade i izražava solidarnost sa žrtvama; nadalje, poziva na mjere za suzbijanje radikalizacije, uključujući poticanje integracije na lokalnoj razini;

40. konstatira da su fiskalna decentralizacija i resursi na lokalnoj i regionalnoj razini i dalje ograničeni te naglašava da je potrebno nadići izmjene zakona o općinama iz 2012.;

41. potiče, podupire i poziva na pravedno, sveobuhvatno i provedivo rješenje ciparskog pitanja zasnovano na relevantnim rezolucijama Vijeća sigurnosti UN-a, međunarodnom pravu te temeljnim vrijednostima EU-a; pozdravlja pozitivan razvoj događaja i angažiranost u postizanju obostrano prihvatljivog rješenja te poziva Tursku da aktivno podrži napore koji se poduzimaju u tu svrhu;

42. poziva na potpunu i nediskriminirajuću provedbu Dodatnog protokola Sporazumu o pridruživanju između EU-a i Turske u odnosu na sve države članice EU-a, uključujući i Republiku Cipar; poziva Tursku na održavanje dobrosusjedskih odnosa sa svim svojim susjedima što predstavlja ključni preduvjet procesa proširenja, ističe potrebu poštovanja suvereniteta i suverenih prava svih država članica u skladu s načelima EU-a, rezolucijama UN-a i međunarodnim pravom; poziva Tursku da započne s povlačenjem svojih snaga s Cipra te da odsječeni dio Famaguste preda UN-u u skladu s Rezolucijom Vijeća sigurnosti UN-a 550 (1984); naglašava da bi mjere izgradnje povjerenja bile prilika za gospodarski, društveni i regionalni rast za obje zajednice; napominje da pregovori između dviju zajednica i dijalog između civilnog društva u lokalnim zajednicama može pridonijeti postizanju sporazuma;

43. poziva na poduzimanje daljnjih napora kako bi se radna skupina Odbora regija i Turske unaprijedila u zajednički savjetodavni odbor;

44. smatra da je nužno veće sudjelovanje civilnog društva tijekom cijelog postupka;

Crna Gora

45. pozdravlja predanost i napredak Crne Gore na njezinu putu prema pristupanju EU-u, kao i priliku da osnaži stabilnost sadržanu u pozivu da se pridruži NATO-u;

46. poziva sve stranke da osnaže međustranački politički dijalog, a sve razine vlasti da zajamče da će se sljedeći izbori održati u skladu s najvišim demokratskim standardima temeljenima na novom izbornom zakonodavstvu;

47. naglašava potrebu osiguravanja vjerodostojnih rezultata u pogledu vladavine prava i temeljnih prava, uključujući na lokalnoj razini; u tom pogledu pozdravlja lokalne planove djelovanja za suzbijanje korupcije koje je pripremila velika većina općina i lokalne planove o socijalnoj uključenosti te poziva da se oni pravilno provedu i prate na odgovarajući način;

48. pozdravlja trud uložen u profesionalni razvoj lokalnih javnih službenika, ali naglašava potrebu za daljnjim napretkom (npr. osposobljavanje i transparentniji postupci zapošljavanja na temelju načela zasluge); pozdravlja usvojene izmjene zakona o financiranju lokalnih samouprava i potiče poduzimanje daljnjih napora kako bi lokalne samouprave postale financijski samodostatne;

49. pozdravlja programe Ministarstva gospodarstva usmjerene na podupiranje manje razvijenih općina i promicanje izvoza lokalnih i regionalnih poduzeća;

Srbija

50. pozdravlja predanost Srbije pristupanju EU-u u okviru kojeg su već polučeni rezultati u pogledu pravodobnog izvršenja postupka provjere i otvaranja prvih pregovaračkih poglavlja te potiče Srbiju da nastavi s tim pozitivnim koracima (npr. dovršenje raznih strateških dokumenata) ispunjavanjem svojih obveza; posebice poziva tijela vlasti na uvođenje dugotrajnih i održivih mjera za borbu protiv korupcije;

51. pozdravlja predstavljanje akcijskih planova za 23. i 24. poglavlje te izražava zadovoljstvo time što je ostvareno zakonodavno okruženje za jamčenje temeljnih prava, ali naglašava potrebu osiguravanja učinkovite, dosljedne provedbe u cijeloj zemlji;

52. pozdravlja činjenicu da je vlada donijela poseban akcijski plan o nacionalnim manjinama i poziva na njegovu pravilnu provedbu te upućuje na mišljenja savjetodavnog odbora Vijeća Europe u tom pogledu; pozdravlja visok stupanj zaštite nacionalnih i etničkih manjina u Vojvodini te poziva na to da se ta prava zajamče i na lokalnoj razini (u pogledu obrazovanja, pristupa medijima i vjerskih obreda, uporabe jezika manjina, uključujući za postupke javne uprave i matičnih ureda, i proporcionalne zastupljenosti u javnom sektoru); pozdravlja općenito dobre međuetničke odnose i potiče daljnji napredak; pozdravlja to što diskursom najviših predstavnika vlade dominiraju stavovi naklonjeni etničkim i drugim manjinama.

53. smatra da su vijeća nacionalnih manjina dobar primjer i naglašava potrebu osiguravanja kompatibilnosti između zakona o vijećima nacionalnih manjina i sektorskog zakonodavstva, uz istodobno zadržavanje razine već stečenih prava i ovlasti;

54. ističe da je lokalni kapacitet često slab i neujednačen te poziva na osiguravanje odgovarajućih sredstava na decentraliziranoj razini koja su primjerena dodijeljenim zadacima i povezana s učinkovitošću javne potrošnje i s njom povezanih prihoda; ističe da zakon o vlastitim financijskim sredstvima Vojvodine tek treba usvojiti;

55. pozdravlja strategiju za reformu javne uprave i strategiju osposobljavanja lokalnih samouprava te poziva na njezinu odgovarajuću provedbu i donošenje zakona o javnoj službi za djelatnike lokalne uprave; pozitivnim primjerima smatra rad Nacionalne konvencije o europskim integracijama i lokalna savjetovanja;

56. poziva na provedbu preporuka OESS-a/ODIHR-a o općinskim izborima;

57. pozdravlja i podržava pozitivan napredak u postupku normalizacije odnosa i dijalog između Beograda i Prištine koji postiže rezultate u korist stanovništva te potiče daljnji napredak ispunjavanjem obveza i provedbom sporazuma, čime se jača suradnja i povjerenje; poziva tijela vlasti da aktivno promiču normalizaciju;

Bivša jugoslavenska republika Makedonija

58. naglašava da je ova zemlja prva potpisala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju i s obzirom na to izražava zabrinutost zbog zastoja u postupku integracije te u promicanju obveza i reformi. Poziva tu zemlju da ponovo iskaže svoju političku volju, a EU da potvrdi njezine vjerodostojne izgleda za pristup EU-u kako bi se potaklo izvršavanje njezinih obveza;

59. poziva sve strane da preuzmu odgovornost za potpunu i konstruktivnu provedbu političkog sporazuma iz lipnja/srpnja 2015., kao i za provedbu prioritetnih pitanja u okviru hitnih reformi; naglašava da treba poduzeti korake za sprečavanje nazadovanja u području slobode izražavanja, posebice u području vladavine prava, uključujući pravosuđe i povjerenje u politički sustav; potiče daljnji napredak (na temelju prethodno postignutih rezultata koji se odnose na razmjerno dobru razinu usklađenosti s pravnom stečevinom) utemeljen na vjerodostojnim rezultatima, uključujući na lokalnoj razini;

60. na temelju prethodno navedenog očekuje da će Komisija moći produžiti svoju preporuku za otvaranje pristupnih pregovora u skladu sa zaključcima Vijeća i utvrđenim uvjetima;

61. naglašava da je daljnja provedba programa decentralizacije ključna; u tom pogledu pozdravlja strateški program za razdoblje od 2015. do 2020. i poziva na provedbu druge faze fiskalne decentralizacije;

62. ističe da od ključne važnosti ostaju dobrosusjedski odnosi, uključujući pronalaženje, pod okriljem UN-a, dogovorom postignutog i obostrano prihvatljivog rješenja spora oko imena, te da u tom pogledu lokalne i regionalne vlasti imaju konstruktivnu ulogu u skladu s relevantnim obvezama koje su političkim sporazumom iz lipnja-srpnja 2015. preuzeli čelnici glavnih političkih stranaka; u tom duhu potrebno je izbjegavati djelovanje i izjave koje narušavaju dobrosusjedске odnose;

Albanija

63. pozdravlja odgovarajuću usredotočenost na ključne prioritete reformi i postojan napredak koji Albanija postiže u vezi s njima, posebno u pogledu pravosuđa; potiče Albaniju da ubrza reforme, napose u prioritetnim područjima, uz posvećivanje posebne pozornosti vladavini prava, depolitizaciji javne uprave te učinkovitoj zaštiti ljudskih prava, uključujući i zaštitu prava manjina diljem Albanije i da provede prava vlasništva, kao i da dodatno poboljša poslovno i ulagačko okruženje i počne rješavati problem razgranate sive ekonomije kako bi mogli započeti pregovori o pristupanju; podsjeća na to da treba osigurati kontinuiranu, sveobuhvatnu i uključivu provedbu glavnih prioriteta; posebno pozdravlja novo zakonodavstvo o isključivanju osuđenih osoba iz parlamenta, te naglašava potrebu za ispravnom evidencijom rezultata; također pozdravlja strategiju i plan djelovanja za suzbijanje korupcije; potiče na postizanje daljnjeg napretka u politikama i zakonodavnim mjerama te na pravilnu provedbu;

64. izražava zadovoljstvo činjenicom da su se lokalni izbori 2015. godine održali bez većih incidenata, ali poziva na veću nepristranost i stručnost; osim toga, pozdravlja *ad hoc* odbor koji je parlament osnovao u kontekstu izborne reforme i ukazuje na preporuke OEES-a/ODIHR-a u tom pogledu, kao i na preporuke misije za promatranje izbora Kongresa Vijeća Europe/OR-a u kojima se poziva na depolitizaciju javne uprave i osiguravanja nepristranosti;

65. traži da postupak reformi bude vrlo uključiv i da u njemu sudjeluju svi zainteresirani politički i civilni akteri, uključujući oporbu i relevantne dionike, te odaje priznanje Nacionalnom vijeću za europske integracije za rad na tom polju i navodi ga kao pozitivan primjer;

66. pozdravlja nacionalnu strategiju decentralizacije i njezine pravilno određene prioritete i raspodjelu sredstava iz privremenog fonda; poziva na daljnji napredak u provedbi reforme teritorijalne uprave na uključiv način, uz pomoć stalnog i izravnog dijaloga sa svim dionicima uključujući manjine; pozdravlja novi organski zakon o lokalnoj samoupravi kojim se pojašnjavaju odgovornosti i unapređuje međuinstitucijska suradnja među različitim razinama vlasti te naglašava važnost njegove učinkovite provedbe;

Bosna i Hercegovina

67. izražava zadovoljstvo činjenicom da se zemlja vratila na pravi put u postupku integracije s obzirom na to da je europska perspektiva ključan poticaj za tu zemlju te potiče daljnju provedbu programa reformi jer stupanje na snagu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju pokazuje da izvršavanje obveza može dati rezultate;

68. u skladu s time izražava zadovoljstvo činjenicom da je Bosna i Hercegovina 15. veljače 2016. podnijela zahtjev za članstvo u EU-u, čime se daje poticaj i toj zemlji i postupku proširenja; stoga ističe potrebu da se zadrži taj zamah radi postizanja značajnog napretka u provedbi plana reforme nužne za nastavak puta na kojemu se ta zemlja nalazi;

69. traži da se nakon pristupanja Hrvatske Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju u cijelosti prilagodi i poziva na poduzimanje mjera kako bi se osiguralo da je Ustav u skladu s presudama Europskog suda za ljudska prava;

70. poziva na bolju koordinaciju među razinama državne uprave kako bi se uklonile prepreke funkcionalnosti zemlje, učinkovitoj provedbi programa reformi, mobilnosti, ulaganju i vezama u raznim područjima politika te stvaranju jedinstvenoga gospodarskog područja. Ističe da decentralizacija ne znači rascjepkanost te da također postoji potreba za koordiniranim okvirnim strategijama s obzirom na to da reforme moraju napredovati na svim razinama; potiče na stvaranje zajedničkih ciljeva koji su u skladu s pojedinačnim interesima, ali ih nadilaze;

71. u tom pogledu bit će potrebno ispravno funkcioniranje učinkovitog mehanizma za koordinaciju pitanja relevantnih za EU kako bi se ta zemlja mogla suočiti s izazovima koji je očekuju na putu prema EU-u; napredak će Bosni i Hercegovini također omogućiti da u potpunosti koristi dostupna financijska sredstva EU-a;

72. smatra da je zakonodavstvo na razini entiteta uglavnom u skladu s Europskom poveljom o lokalnoj samoupravi, ali poziva na djelotvorniju raspodjelu odgovornosti među entitetima, kantonima i općinama;

Kosovo ⁽¹⁾

73. pozdravlja potpisivanje i ratifikaciju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i njegovo stupanje na snagu 1. travnja 2016., što bi moglo označiti novo poglavlje u odnosima Kosova s EU-om; potiče Kosovo da nastavi s provedbom reformi povezanih s EU-om (npr. donošenje paketa zakonskih mjera o ljudskim pravima) i drugim pozitivnim koracima (npr. osnivanje stručnih komora, postupak normalizacije odnosa);

74. naglašava da ometanje političke rasprave nasilnim sredstvima nije prihvatljivo i poziva sve strane da se vrate dijalogu i normalnim postupcima;

75. pozdravlja rezultate koji su ostvareni u pogledu liberalizacije viznog režima; ističe važnost ispunjavanja svih relevantnih uvjeta i potiče daljnji napredak;

76. naglašava potrebu za poduzimanjem daljnjih napora u vezi sa zaštitom kulturnog i vjerskog nasljeđa, posebno na lokalnoj razini;

77. pozdravlja i podržava pozitivan napredak u postupku normalizacije odnosa i dijalog između Beograda i Prištine koji ljudima donosi rezultate i potiče daljnji napredak ispunjavanjem obveza i provedbom sporazuma, čime se jača suradnja i povjerenje; poziva tijela vlasti da aktivno promiču normalizaciju.

Bruxelles, 16. lipnja 2016.

*Predsjednik
Europskog odbora regija*
Markku MARKKULA

⁽¹⁾ Ovim nazivom ne dovodi se u pitanje stajalište o statusu te je on u skladu s rezolucijom Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda 1244/99 i Mišljenjem Međunarodnog suda o proglašenju neovisnosti Kosova.

ISSN 1977-1088 (elektroničko izdanje)
ISSN 1977-060X (tiskano izdanje)

Ured za publikacije Europske unije
2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

HR